

PASKAIDROJUMA RAKSTS

I DAĻA

Pētījums "Ārtelpas struktūras attīstības uzdevumi un risinājumi
Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā

ID Nr. CAIP 2024/103

Izpētes izstrādātājs: Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "PURS KONSULTĀCIJAS"

Adrese: Krišjāņa Barona iela 122 k-2 - 2, LV-1012

Reģistrācijas Nr.: 40003610468

Pētījuma pasūtītājs: Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments

Adrese: Dzirnavu iela 140, Rīga, LV-1050

SATURS

1. PĒTĪJUMA MĒRĶIS, DARBA UZDEVUMS UN METODIKA	4
2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS.....	7
2.1. RVC AZ teritorijas vēsturiskais izvērtējums	7
2.2. Konvencijas, likumi, normatīvie akti	8
2.2.2. Konvencijas un direktīvas	8
2.2.3. Tiesību akti.....	9
2.3. Plānošanas dokumenti	12
2.2.1. Rīgas IAS	12
2.2.2. RVC AZ TP	15
2.2.3. RVC un tā AZ lokālplānojumi	18
2.2.4. RVC un tā AZ detālplānojumi	20
2.2.5. Rīgas valstspilsētas tematiskie plānojumi	22
2.4. Pētījumu izvērtējums.....	24
2.5. Pilsēt būvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementi	26
2.6. Arhitektūras un ainavu arhitektūras konkursu izvērtējums	31
2.7. Institūciju nosacījumi	34
2.8. Fizisku un juridisku personu iesniegumi	37
2.9. Aptauja	38
3. JAUNĀ RVC AZ TP RISINĀJUMU PRIEKŠLIKUMS	40
3.1. Priekšlikumi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem.....	40
3.2. Priekšlikumi paskaidrojuma rakstam	48
3.3. Priekšlikumi grafiskai daļai.....	50
4. PIELIKUMI.....	50

Definīcijas

ATIS	Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēma
AZ	Aizsardzības zona
RVC	Rīgas vēsturiskais centrs
RVC AZ TP	Rīgas domes 07.02.2006. saistošie noteikumi Nr. 38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” un tā grafiskā daļa
Jaunais RVC AZ TP	Atbilstoši Rīgas domes 29.06.2023. lēmumu Nr. RD-23-2707-lē „Par Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu”, jaunais, izstrādes stadijā esošais, RVC un tā AZ teritorijas plānojums
Rīgas IAS	Rīgas ilgtermiņa attīstības stratēģija
RDPAD	Rīgas valstspilsētas pašvaldības Pilsētas attīstības departaments
MKN 240	Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”
MKN 628	Ministru kabineta 14.10.2014. noteikumi Nr. 628 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”
TmP	Tematiskais plānojums
TIAN	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
UNESCO	Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
Pētījums	Pētījums “Ārtelpas struktūras attīstības uzdevumi un risinājumi Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā”

1. PĒTĪJUMA MĒRĶIS, DARBA UZDEVUMS UN METODIKA

Pētījuma izstrādes pamatojums

Pamatojoties uz Rīgas domes 29.06.2023. lēmumu Nr. RD-23-2707-lē „Par Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu”, RDPAD ir uzsācis Jaunā RVC AZ TP izstrādi atsevišķai Rīgas valstspilsētas teritorijas daļai – RVC un tā AZ.

Pētījuma mērķis

Pētījuma mērķis ir kompleksi izvērtēt RVC AZ TP un citus spēkā esošos plānošanas dokumentus attiecībā uz ārtelpas teritorijām, tostarp spēkā esošā regulējuma spēju nodrošināt vienota ārtelpu veidojošo elementu tīklojuma izveidi un attīstību, un sniegt priekšlikumus regulējuma izmaiņām, pamatojoties uz RVC AZ TP piemērošanas prakses izvērtējumu, pētījumu rezultātiem, datu, normatīvo aktu, citu materiālu un informācijas analīzi.

Pētījuma darba uzdevumi

Atbilstoši Pētījuma tehniskajai specifikācijai, galvenie uzdevumi ir:

1. Veikt esošās situācijas izvērtējumu:
 - 1.1. Izskatīt RVC AZ TIAN un grafisko daļu.
 - 1.1.1. identificēt sadaļas, kas attiecas uz ārtelpu kopumā, kā arī atsevišķiem ārtelpas struktūru veidojošiem elementiem un teritorijām;
 - 1.1.2. izvērtēt piemērošanas praksi un regulējuma aktualitāti, veikt nepieciešamos apsekojumus.
 - 1.2. Identificēt plānošanas uzdevumus, kas izriet no normatīvajiem aktiem, plānošanas dokumentiem un pētījumiem attiecībā uz ārtelpu:
 - 1.3. Izvērtēt konkursu, lokālpilnojumu un detālpilnojumu piemērošanas praksi attiecībā uz ārtelpas veidošanu un attīstību:
 - 1.3.1. Izvērtēt regulējumu par papildus procedūras piemērošanu, kad tas izriet no citiem normatīvajiem aktiem un kad to nosaka TIAN;
 - 1.3.2. Izvērtēt spēkā esošo detālpilnojumu un lokālpilnojumu aktualitāti un risinājumu integrēšanas iespējas Teritorijas plānojumā.
 - 1.4. Noteikt pilsētībūvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementus, kam nepieciešams detalizēts regulējums.
2. Sagatavot un saskaņot ar RDPAD plānošanas uzdevumus Pētījuma priekšlikumu un risinājumu daļai, ietverot detalizācijas pakāpi plānojuma risinājumiem tematiski un teritoriāli:
 - 2.1. priekšlikumu TIAN saturam;
 - 2.2. priekšlikumu Jaunā RVC AZ TP grafiskās daļas struktūrai un saturam;
 - 2.3. priekšlikumu paskaidrojuma raksta pamatojumam.
3. Izstrādāt risinājumus Jaunā RVC AZ TP saistošajai daļai attiecībā uz ārtelpas attīstību un saglabāšanu:
 - 3.1. apbūves noteikumus, iekļaujot vispārīgas prasības ārtelpai kopumā un detalizētas prasības atsevišķiem ārtelpas elementiem un teritorijām, tostarp papildus nosacījumu un procedūru (lokālpilnojumi, detālpilnojumi, arhitektūras

- konkursi, publiskā apspriešana, papildus izpēti un analīzes, utml.) piemērošanai gadījumos, kad tas neizriet no ārējiem normatīvajiem aktiem;
- 3.2. priekšlikumus par spēkā esošo detālplānojumu un lokālplānojumu risinājumu integrēšanu Teritorijas plānojumā;
 - 3.3. priekšlikumu Jaunā RVC AZ TP funkcionālajam zonējumam un citiem grafiskajiem materiāliem (pielikumiem, kartoshēmām, tematiskām kartēm u.c.).
4. Sagatavot Jaunā RVC AZ TP risinājumu pamatojumu:
- 4.1. paskaidrojuma raksta daļu, ietverot skaidrojošas shēmas, vizualizācijas, konceptuālus attīstības risinājumus;
 - 4.2. pārskatu par institūciju nosacījumiem;
 - 4.3. pārskatu par sabiedrības priekšlikumiem.

Pētījuma eksperti: Indra Purs, SIA Purs konsultācijas; Ursula Wieser Benedetti; Maruta Blūma; Sandra Plēpe; Kārlis Spunde, Ilze Kāge, SIA Nemoralis; Jurijs Kondratenko; Gvido Leiburgs, SIA Koku eksperts; Rūta Sniedze-Kretalova; Elmārs Daniševskis, Raivo Pauls, SIA E. Daniševska birojs.

Metodika

Mantojuma metodikas pieeja

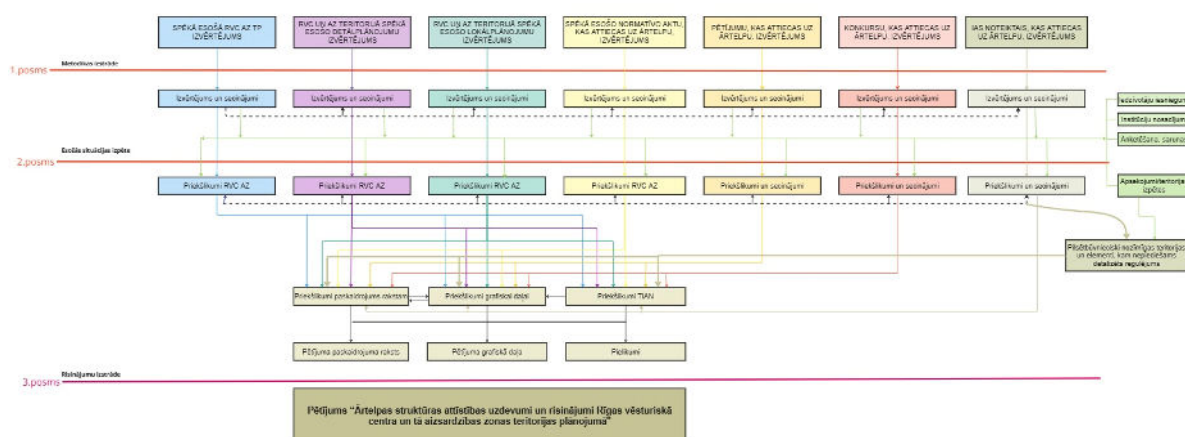
Rīga kā UNESCO pilsēta ir starptautiski nostiprināta ar tās īpašas nozīmes universālo vērtību – Rīgas vēsturisko centru. Lai saglabātu, aizsargātu un attīstītu Rīgas vēsturisko centru šīm un nākošajām paaudzēm, pētījumam izvēlēta vēsturē balstītu risinājumu pieeja. Pētījumā veikta padziļināta Rīgas ainavas un ārtelpas vēsturiskā izpēte, identificējot RVC AZ veidojošās vēsturiskās vērtības, principus un kvalitātes mērķus (jā tādi ir identificējami), kurus tālāk plānots nostiprināt RVC AZ teritorijas plānojumā tā iespējot Rīgai unikālo vēsturisko vērtību pēctecību. Tas rada pamatu aizsargāt no globalizācijas nevēlamās vispārinošās ietekmes gan pilsētas mantojuma, gan jaunveides jomā un iespējot Rīgai autentisku vēsturē balstītu attīstību.

Pētījuma konceptuālo ievāru veido virkne starptautisko dokumentu, kas veidojuši un attīstījuši ainavas un ārtelpas ideju vēsturi, sapratnes, redzējumu un apņemšanās.

UNESCO Ieteikums par vēsturisko pilsētas ainavu ar terminu skaidrojumu (2011) un UNESCO Vēsturisko pilsētu mantojuma atlanta metode (2024) ir pamats pētījuma metodiskajai pieejai. Pētījuma pieeja ietver Eiropas Padomes Eiropas ainavu konvenciju (2000), kas nu jau ir neatņemama ainavas koncepta sastāvdaļa, to papildinot ar Eiropas Padomes Ieteikumu dalībvalstīm par Eiropas Padomes Ainavu konvencijas īstenošanu – Pilsētplānošana un ainava (2021), jau plānošanas rīku līmenī.

Tomēr bez skata atpakaļ RVC AZ teritorijas plānojumam jārada redzējums un vieta nākotnes jauninājumiem (inovācijām) un laikmeta polikrīzes izaicinājumiem, tostarp klimata, biodaudzveidības, veselības, līdztiesības. Ieteikums par vēsturisko pilsētas ainavu ir atbalstošs vērtību salāgotai attīstībai.

Dinamiskās jauninājumu tēmas tiek attīstītas zinātniskajā darbā un profesionālajā praksē, tādēļ pētījuma ieteikumu daļu plānots balstīt ekspertu (pētījuma komandas un aptaujāto zinātnisko un profesionālo ekspertu) kompetencē.

Pētījuma "Ārtelpas struktūras attīstības uzdevumi un risinājumi Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojumā" daudzlīmeņu struktūra, kur redzami pētījuma lēmumu pieņemšanas, satura veidošanas, īstenošanas un rezultātu vērtēšanas posmi.

Struktūrshēmā ir attēlots, kā dažādi plānošanas elementi savstarpēji mijiedarbojas konkrētos projekta posmos:

TP TIAN analīzes pieeja

RVC AZ TP TIAN punktu un Jaunā RVC AZ TIAN punktu analīzē pielietojama 10 soļu metode.

Metode izmantojama, lai nodrošinātu caurspīdīgu, sabiedrībai saprotamu un profesionāli pamatotu plānošanas procesu. Veidojot prasības saistošajiem noteikumiem, kas skar ārtelpu, rūpīgi jāizvērtē katrs spēkā esošais TIAN regulējums, atbilstoši normatīvos aktos noteiktajam pēctecības principam. Esošās situācijas izpētē jāpievērš uzmanība vides, infrastruktūras, demogrāfijas un ekonomikas analīzei. Attīstības mērķu definēšanā būtiski ir ievērot sabiedrības intereses un veikt tās iesaisti. Atbilstoši izstrādātajiem attīstības scenārijiem, kur ietvertas nākotnes tendences, veidojams funkcionālais zonējums un TIAN, ietverot transporta un inženierkomunikāciju plānošanu, ainavas un vides aizsardzības aspektus. Pēc Jaunā RVC AZ TP saskaņošanas un apstiprināšanas nepieciešama regulāra izvērtēšana, pielāgošana un sabiedrības informēšana.

Metodes pielietojuma gaitā, lai sasniegtu pēc iespējas augstvērtīgāku rezultātu, Jaunā RVC AZ TP veidošanā nepieciešams soli pa solim atbildēt uz katru jautājumu, lai izvirzītu kvalitatīvu risinājumu.

- Kāds ir esošais stāvoklis, kā izpaužas esošā stāvokļa trūkums? Vai ir identificējama problēma? Vai tieši trūkumi rada identificējamu problēmu?

- Kādi ir esošā stāvokļa cēloņi? Vai esošā stāvokļa iemesls ir kādas spēkā esošas RVC AZ TP punkts vai RVC AZ TP punkta neesamība? Kas notiktu, ja nebūtu nekāda rīcība? Vai trūkumi var izzust paši no sevis?
- Kādi ir esošās stāvokļa attīstības scenāriji - uzlabosies, pasliktināsies, nemainīsies u.c.? Kāds ir vēlamais mērķis? Kādu mērķi vēlamies sasniegt? Kāds stāvoklis uzskatāms par vēlamu?
- Vai šo vēlamo stāvokli iespējams formulēt skaidri, precīzi un saprotami? Vai šis vēlamais stāvoklis ir sasniedzams uzreiz vai pēc kāda laika (pakāpeniski)?
- Ar kādiem paņēmieniem šo vēlamo mērķi varētu sasniegt? Vai eksistē vairākas alternatīvas, kā tikpat efektīvi var sasniegt šo mērķi?
- Kāda tiesību norma ir racionāli nepieciešama? Vai to tiesīga noteikt pašvaldība ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem?
- Vai ir jāizmanto citi instrumenti - ētikas kodeksi, ieteikumi, rokasgrāmatas? Vai jāizmanto viens vai vairāki minētie risinājumi? Vai ir precedenti un risinājumi citā pašvaldībā?
- Kādus rezultātus ir devis esošais regulējums? Kādas ir vispārīgās tendences? Vai iespējama risinājuma aizgūšana?
- Vai TIAN punkts mazinās un novērsīs cēloņus (sk. augstāk)? Vai ir veikta ilgtermiņa un īstermiņa ieguvumu un izdevumu analīze? Kādus kā finanšu resursus prasa risinājums? Kādas sabiedrības grupu intereses pastāv šajā grupā? Vai notikusi interešu nozīmīguma svēršana? Vai grupu intereses saduras? Vai ir panākams objektīvs līdzsvars? Vai risinājums ir skaidrs, vienkāršs un saprotams bez speciālām priekšzināšanām? Vai var saprast risinājuma iemeslu? Vai risinājumu ir viegli piemērot praksē?
- Vai pašvaldībai risinājums būs viegli administrējams? Vai visi kritēriji un nosacījumi ir skaidri saprotami? Vai risinājuma neskaidrība var palielināt pašvaldības darbinieku noslodzi, t. sk., vai iespējamās tiesvedības?

2. ESOŠĀS SITUĀCIJAS IZVĒRTĒJUMS

2.1. RVC AZ teritorijas vēsturiskais izvērtējums

Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 5.panta autentisko kultūrvēsturisko vērtību grupas: 1) vēsturiskā plānojuma struktūra (ar vēlākos laikos veiktiem kvalitatīviem pārveidojumiem); 2) panorāma un siluets, skatu perspektīvas; 5) publiskā ārtelpa; 6) zaļumu un zaļo zonu sistēma; 7) vēsturiskās ūdensteces un ūdenstilpes; 8) vēsturiskais zemes virsmas iesegums (bruģa segumi, grants celiņi u.c.); 9) vēsturiskie labiekārtojuma elementi ir ārtelpu un ainavu veidojošas vērtības. Tomēr līdzšinējā identificētā izpēte šo vērtību grupās ir nepamatoti maza, tādēļ pētījumā RVC AZ TP risinājumu pamatojumam izvēlēts veikt detalizētu izpēti, lai būtu nodrošināma datu balstīta vērtību aizsardzība un īstenojami vēsturē balstīti risinājumi nākotnes attīstībai.

Pētījumā veikta padziļināta Rīgas ainavas un ārtelpas vēsturiskā izpēte, identificējot RVC AZ veidojošās vēsturiskās vērtības, principus un kvalitātes mērķus (ja tādi ir identificējami), kurus tālāk plānots nostiprināt RVC AZ teritorijas plānojumā tā iespējot Rīgai unikālo vēsturisko vērtību pēctecību. Pētījumā izstrādāts informējošs Paskaidrojuma raksts, kas apkopo identificētos nozīmīgākos procesus, plānojumus un personību veikumu ainavas un ārtelpas plānošanas un būvniecības jomā.

Pētījums un atbilstoši Paskaidrojuma raksts strukturēts Vēsturiskās pilsētas ainavas pieejas ainavas slāņu jeb ainavas urbānisma grupas: ūdens, reljefa, klimata, būvētās ārtelpas, augu urbānisms, papildinot ar ārtelpas mēbelējuma, elementu un materiālitātes urbānismu (papildus darba uzdevumam un tiks īstenots, ja būs kapacitāte). Nemateriālā mantojuma vērtības iecērēts apkopot Rīgas pilsētas ārtelpas kultūras (papildus darba uzdevumam un tiks īstenots, ja būs kapacitāte), pētījumu noslēdz ainavas telpiskā kompozīcijas izpēte un redzējums.

Secinājumi:

1. Vispārēji secināms, ka RVC AZ ir īstenojama vēsturē balstītu risinājumu pieeja, jo ārtelpu un ainavu veidojuši augsta līmeņa profesionāļi kuru īstenotie risinājumi un redzējumi joprojām ir laikmetīgi un veido Rīgas unikālo tēlu.
2. Vēsturiskā izpēte un ekspertu darbs novērtējot situāciju apsekojumos ļāva secināt, ka nozīmīgākās vērtības ir saglabājušās vai atjaunojamas, tādēļ tās plānots iekļaut teritorijas plānojumā.
3. Vēsturiskā izpētes novērojums, ir ka ārtelpas un ainavas vērtības ilggadīgi ir tieši pēctecīgi ietvertas plānošanas dokumentos un būvniecības praksē. Tomēr pēdējās desmitgadēs novērojams, ka vērtību konkurencē veidojas hierarhiskas attiecības, kas būtiski mazinājušās (izdzēsušās) Rīgas ainavas tēla kvalitāti un vērtību atribūtus. Šī kvalitāte un vērtību atribūti būtu prioritāri atjaunojami, gan lai saglabātu RVC autentiskās kultūrvēsturiskās vērtības šai un nākošajām paaudzēm, gan lai īstenotu apņemšanos pārvaldīt UNESCO līmeņa vērtības starptautiski.
4. Detalizētus identificētos secinājumus skatīt Paskaidrojuma raksta II katras nodaļas apkašnodaļā "Ārtelpas kvalitātes un attīstības ietvars: vērtības, principi, kvalitātes mērķi, uzdevumi un risinājumi".

2.2. Konvencijas, likumi, normatīvie akti

2.2.2. Konvencijas un direktīvas

Pētījumā veikts nozīmīgāko konvenciju un direktīvu, un to skaidrojošo ieteikumu dokumentu, kuri attiecas uz pētījuma uzdevuma tvērumu, bet vēl nav pilnvērtīgi iekļauti Latvijas regulējumā, izvērtējums. Izvērtētas UNESCO un Eiropas Padomes konvencijas un to ieteikumu dokumenti un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva direktīvas par ainavu, materiālo un nemateriālo kultūras mantojumu, bērnu tiesībām, klimatu, atjaunojamiem energoresursiem un alternatīvo degvielu infrastruktūru.

UNESCO Ieteikums par vēsturisko pilsētas ainavu ar terminu skaidrojumu (2011) un Eiropas Padomes Ieteikums par Eiropas Padomes Ainavu konvencijas īstenošanu – Pilsētplānošana un

ainava (2021) ir izvēlēti kā nozīmīgākie dokumenti, kas pamato pētījuma pieeju (skat. detalizētāk nodaļā Metodika).

UNESCO Konvencija par nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanu (2003) ir nepamatoti maz pētīta un aprobēta tēma, iztrūkst identificētā nemateriālā kultūras mantojuma vērtības. Ja pētījuma gaitā tādas tiks konstatētas, tās pētnieku jaudas ietvaros papildus tiks iekļautas pētījuma paskaidrojuma rakstā nodaļā "Rīgas pilsētas ārtelpas kultūra".

Secinājumi:

1. Konvencijas pēc savas būtības veicina vienotas sapratnes veidošanās procesu un apņemšanos vērtību aizsardzībā un attīstībā, tādēļ tās tiešā veidā nav iekļaujamās teritorijas plānojumā. Konvenciju tēmas ir attīstītas zinātniskajā darbā un profesionālajā praksē, tādēļ pētījuma ieteikumu daļu plānots balstīt ekspertu (pētījuma komandas un aptaujāto zinātnisko un profesionālo ekspertu) kompetencē.
2. Konvenciju un direktīvu definīcijas un sapratnes, salāgojot ar Latvijas regulējumu, iekļaujamās teritorijas plānojumā, īpaši inovatīvām tēmām ainavu, klimata, alternatīvo degvielu infrastruktūras jomās.
3. Polikrīzes situācija pasaulē un tās apzināta risināšana rada dinamiskus jauninājumus (inovācijas) politikas dokumentos un tiem sekojošos ieteikumos konvenciju un direktīvu īstenošanā, kam Latvijas regulējums (līdzīgi novērojumi ir arī citās valstīs), iespējams kapacitātes trūkuma dēļ, neiespēj sekot. Viens no risinājumiem ir lielo pilsētu iniciatīvas, ar kuru palīdzību jauninājumi tiek ātrāk īstenotas praksē, jo tieši lielajās pilsētās ir novērojama lielākā polikrīzes izpausmes koncentrācija. Pētījuma redzējums ir Rīgai līdzdarboties jauninājumi ieviešanā praksē.
4. Ja sākotnējie ainavas konvenciju un ieteikumu dokumenti ir aicinoši un saudzīgi, tad Eiropas Padomes Ieteikums par Eiropas Padomes Ainavu konvencijas īstenošanu – Pilsētplānošana un ainava (2021) raksturo krīzes gaisotni ainavas aizsardzībā un pārvaldībā un tajā ir stingri ieteikumi, lai noteiktu un mazinātu pilsētplānošanas un urbānisma negatīvo ietekmi uz ainavu, kam 1.2. pielikumā detalizēti nosacījumi TIAN prasībām.

2.2.3. Tiesību akti

Kopš RVC AZ TP izstrādes 2006. gadā, grozīta tiesību aktu bāze jau sākot ar Teritorijas attīstības plānošanas likumu¹, kā arī pieņemti jauni Ministru kabineta noteikumi, kas reglamentē teritorijas attīstības plānošanu un teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi: MKN 240 un MKN 628.

Pašvaldība, ievērojot tiesību normās noteikto kārtību un principus, vietējās pašvaldības attīstības mērķus, vajadzības un iespējas, saskaņojot personu un sabiedrības intereses, atbilstoši tās ilgtermiņa attīstības redzējumam veido savas administratīvās teritorijas telpu jeb vidi un nosaka, kādā veidā atļaut izmantot īpašumus konkrētās tās administratīvās teritorijas vietās.

¹ Teritorijas attīstības plānošanas likums. <https://likumi.lv/ta/id/238807>

Tādēļ arī strīdus gadījumā tas, kāda ir atļautā teritorijas izmantošana konkrētā vietā, ir noskaidrojams, ievērojot vietējās pašvaldības redzējumu un skaidrojumu par tās administratīvās teritorijas vides veidošanu un attīstību.

Pašvaldībai teritorijas plānojumā jāievēro virkne normatīvo aktu, kas deleģē un uzdod iekļaut saistošajos noteikumos noteiktas prasības: nosaka funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, reglamentē TIAN, kā arī citus teritorijas izmantošanas nosacījumus un aprobežojumus. Tāpēc RVC AZ TP vairākkārt grozīts un pilnveidots, lai panāktu atbilstību normatīvo aktu bāzei. Tomēr jāsecina, ka RVC AZ TP teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos definīcijas, kas izstrādes brīdī vai to grozījumu veikšanas laikā nebija. Pašlaik TIAN ir virkne definīciju, kas ir svītrojamas, jo tās jau ir noteiktas kādā ar augstāku spēku esošajiem tiesību aktiem, vai ir pret-runā ar normatīvos aktos noteikto.

Ar MKN 240 pieņemšanu mainījās teritorijas plānošanas prasības, jo līdz šim katrai pašvaldībai bija iespējams piemērot funkcionālās zonas un TIAN veidu pēc savas izvēles. Tas pats sakāms par lokālplānojumu izstrādes piemērošanu un teritorijas plānojuma grozījumu iespēju, piemērojot lokālplānojuma izstrādi. Līdz ar to RVC AZ TP ir situācija, ka funkcionālās zonas ar piemēroto atļauto plānoto izmantošanu nav atbilstošas MKN 240.

Pašlaik spēkā esošie normatīvie akti nosaka, ka vietējās pašvaldības teritoriju plānojumi ir izstrādājami Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (turpmāk - TAPIS). TAPIS nodrošina teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādes procesu atbalstu, visu plānošanas līmeņu teritorijas attīstības plānošanas dokumentu teksta un grafisko daļu datu izstrādi, publicēšanu un uzturēšanu, kā arī datu apmaiņu ar citām valsts informācijas sistēmām, kā piemēram, Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēma (turpmāk – ATIS). ATIS ir valsts informācijas sistēma, kurā iekļauj datus par apgrūtinātajām teritorijām un objektiem, kam saskaņā ar Aizsargjoslu likumu nosaka aizsargjoslas.

Pašlaik RVC AZ TP nenodrošina iepriekš minēto, kā arī vietnē <https://geolatvija.lv/main> nav iespējams iepazīties un strādāt ar RVC AZ TP.

Rīgas vēsturiskais centrs un tā aizsardzības zona ir īpašā aizsardzības un saglabāšanas režīmā, ko regulē speciālais likums – Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums². Likuma uzdevums ir noteikt Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas statusu, teritoriju, saglabāšanas, aizsardzības, izmantošanas, kā arī attīstības projektu īstenošanas kārtību un prasības Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma izstrādei.

Nemot vērā Rīgas vēsturiskā centra īpašo statusu, Latvijā nav citu analoģu teritoriju, kuru attīstību un saglabāšanu regulē speciālas tiesību normas, Rīgas vēsturiskajam centram pieļaujams īpašs, no plānošanas sistēmas kopumā atšķirīgs regulējums, tāpēc Rīgas vēsturiskajā centrā un tā aizsardzības zonā izstrādājams teritorijas plānojums, kur noteikta Rīgas valstspilsētas teritorijas attīstības plānošanas dokumentu hierarhija un to piemērošana attiecībā uz Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritoriju.

Lai rakstveidā un grafiski parādītu Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas pašreizējo un plānoto (atļauto) izmantošanu, izmantošanas aprobežojumus, prasības kultūrvēsturiskās vides un vēsturisko vērtību saglabāšanai, izstrādājams jauns RVC AZ TP.

² Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likums. <https://likumi.lv/ta/id/76001>

Papildus normatīvo aktu bāzei par ārtelpu, plānojot noteiktu teritoriju, jāņem vērā arī jomas Augstākās tiesas nolēmumi par publisko ārtelpu, piemēram, lai teritoriju atzītu par publisko ārtelpu, tai ir jāatbilst trim kritērijiem: 1) sabiedrībai pieejama teritorija; 2) nodota publiskai lietošanai; 3) neatkarīgi no īpašuma publiskas vai privātas piederības.

Lai kādu teritoriju uzskatītu par publisku ārtelpu, tai jau sākotnēji tādai ir jābūt domātai. Respektīvi, sabiedrības (jeb neierobežota personu loka) intereses ir bijušas noteicošās, lai kādu teritoriju apzināti padarītu par vispārpieejamu. Ja kāds dārzs, parks vai pasāža nav iecerēta kā publiski pieejama, tad apstāklis, ka kāda persona no ārpuses tomēr attiecīgajā teritorijā faktiski var iekļūt, nemaina tās statusu noteikumu MKN 240 un līdz ar to arī Ministru kabineta 2017. gada 9. maija noteikumu Nr. 253 "Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi" izpratnē. To nosaka apstāklis, ka teritorijas nodošanai publiskai lietošanai ir jābūt apzinātai³.

RVC AZ TP nav risināts būtiskais par inženierkomunikāciju novietojumu un atrašanos pilsētvidē. Inženierkomunikāciju novietojums pilsētvidē bieži vien tiek risināts fragmentāri vai ar kompromisiem, kas var radīt ilgtermiņa sekas gan infrastruktūras uzturēšanā, gan pilsētvides kvalitātē.

To rada nepietiekama koordinācija starp dažādiem tīklu turētājiem – ūdens, kanalizācija, elektrība, gāze, sakari, un tas var novest pie pārrāvumiem, dārgiem remontiem un estētiskiem traucējumiem. Ja komunikācijas nav plānotas stratēģiski, jebkura ielas pārbūve kļūst par dārgu un laikietilpīgu procesu, kā arī slukti izvietoti virszemes tīkli var traucēt gājējiem, cilvēkiem ar kustību traucējumiem, radīt vizuālu piesārņojumu vai pat apdraudējumu.

Tabulā (datnes nosaukums – 2_1_2_pielikums_Normativie_akti_tabula_3NOD. Datnē 3 Excel lapas) parādīti un analizēti galvenie likumi un Ministru kabineta noteikumi, lai tiktu nodrošināta pilsētas vērtību saglabāšana un aizsardzība.

Secinājumi:

1. Normatīvos aktos ne vienmēr doti tieši deleģējumi, taču no tiem izriet normas, kas iekļaujamās teritorijas plānojumā, piemēram, būvniecības ieceres labākai un kvalitatīvākai sagatavošanai.
2. Inženierkomunikāciju izvietojums, kas noteikts tiesību aktos, bieži netiek saskaņots ar teritorijas attīstības vīziju, kas risināms RVC AZ TP. Pētījuma izstrādātāju ieskatā, RVC AZ ārtelpas attīstībai viens no svarīgiem aspektiem ir iesīkstējušo inženierkomunikāciju izvietojuma un to aizsargjoslu regulējošo tiesību aktu grozīšana - ir jāpārskata inženierkomunikāciju savstarpējais izvietojums, inženierkomunikāciju izvietojums attiecībā pret citiem ielas virszemes un apakšzemes telpas objektiem un elementiem, jāizskata iespēja neveidot horizontālas kabeļu zonas, bet iespēju robežās guldīt vienus zem otra, ienest jaunus nosacījumus un tehnoloģijas, pie kuriem ārtelpā varētu atgriezties un ienākt koki, stādījumi, lietus notekūdeņu ilgstspējīgie risinājumi. Papildus norādāms, ka ir uzturama diskusija vai nepieciešams visus kabeļus guldīt gruntī, īpaši ja ir ļoti ierobežota iespēja izvietot inženierkomunikācijas un tīklus un izvēle ir starp zaļās infrastruktūras objektiem un kabeļiem. Vienlaikus norādām, ka arī šī pētījuma ekspertu vidū nav vienots viedoklis vai tiešam

³ Augstākās tiesas 28.04.2020. spriedums Nr. SKA-91/2020 (A420163416)

visas gaisvadi ir jāgulda gruntī - iespējams, ka tie jau ir kļuvuši par ainavas elementu, kas definē telpas robežas.

3. Lai arī MKN 240 nosaka TIAN un grafiskās daļas prasības un struktūru, viennozīmīgi ir secināms, ka RVC AZ TP un, Pētījuma ekspertu ieskatā, arī Jaunais RVC AZ TP ir izstrādājams daudz augstākā detalizācijā.
4. Ievērojot Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteikto⁴ pēctecības principu, kad jaunus teritorijas attīstības plānošanas dokumentus izstrādā, izvērtējot spēkā esošos attīstības plānošanas dokumentus un to īstenošanas praksi, tomēr jāizvairās no esošā RVC AZ TP sadrumstalotības.
5. MKN 628 kopš to izstrādes detālplānojumu piemērošanas gadījumi ir mainījušies, tāpat arī pateicoties Satversmes tiesas judikatūrai, skaidrāk definēta lokālplānojuma teritorijas izpratne. Jaunajā RVC AR TP prasības detālplānojumu un lokālplānojumu piemērošanas praksei būtu jābūt pietiekami elastīgai. MKN 628 nav noteiktas specifiskas prasības, kad lokālplānojumu un detālplānojuma izstrāde obligāti būtu piemērojama kādu ārtelpas jautājumu risināšanai.

2.3. Plānošanas dokumenti

2.2.1. Rīgas IAS

2.2.1.1. Spēkā esošais Rīgas IAS

Pētījumā skatīts, vai uzstādījumi ietverti RVC AZ TP un vai tas joprojām ir aktuāls. Analizēts, vai noteiktais uzstādījums nav īstenojams citā veidā, piemēram, citos saistošajos noteikumos vai nozaru programmās. Skatīts, vai uzstādījums jāattēlo kā atsevišķa FZ, vai nosakot TIN teritoriju, kā piemēram, degradētās teritorijas.

Rīgas IAS izvērtējums tika veidots pa vairākiem blokiem:

1. Apskatīti IAS teksta uzstādījumi, kas attiecas uz ārtelpu;
2. Uzstādījumiem pakārtotās noteiktās darbības;
3. Sasniedzamie rādītāji.

Skatot IAS shēmās un attēlos norādīto, tika saglabāts tas pats princips. Izkristalizējās vairākas TIN teritorijas, detalizētai plānošanai nepieciešamās teritorijas un atsevišķu FZ nepieciešamība.

Tabulā 1.3. Ilgtermiņa attīstības stratēģijas, tematisko plānojumu izvērtējums (datnes nosaukums – 1_3_pielikums_IAS_TmP_izvertejums_3NOD. Datnē 2 Excel lapas) dots izvērtējums IAS punktiem, kas skar ārtelpu.

Kopsavilkums:

1. IAS ir aktuāls, ārtelpas risinājumi ir iekļaujami Jaunajā RVC AZ TP;

⁴ Teritorijas attīstības plānošanas likums, 3. pants. <https://likumi.lv/ta/id/238807#p3>

2. TIN teritoriju attēlošana Jaunajā RVC AZ TP palīdzēs risināt IAS uzstādījumus, piemēram, par ainavu telpām un degradētajām teritorijām;
3. Norādītie telpiskās struktūras elementiem nosakāmās prasības iekļaujamās Jaunajā RVC AZ TP kā atsevišķu funkcionālo zonu indeksētās teritorijas.

2.2.1.2. Jaunās Rīgas IAS pamatnostādnes

2025. gada sākumā RDPAD ir izstrādājusi jaunu Rīgas IAS pamatnostādņu projektu (turpmāk - Pamatnostādnes), par kurām arī tika informēti šī Pētījuma autori.

Pamatnostādnēs ir ietverti vairāki punkti, kas attiecas tieši uz ārtelpu:

- *Mazināt troksni un gaisa piesārņojumu.* Pētnieku ieskatā tā ir joma, kas ir risināta RVC AZ TP un būtu turpināms risināt Jaunajā RVC AZ TP – nosakot arvien lielāku zaļo risinājumu īpatsvaru, ieviešot jaunus risinājumus un prasības esošo zaļo teritoriju saglabāšanai. Pamatnostādnēs norādīts, ka *jāprioritizē teritorijas, kurās ir augsts iedzīvotāju blīvums*, attiecīgi tas viennozīmīgi norāda, ka jādome par daudzfunkcionāliem zaļajiem risinājumiem, kas bieži vien nav dabīgā gruntī.
- Pamatnostādnēs tiek norādīts uz dzelzceļa loku kā iespēju attīstīt ekoloģisko zaļo koridoru. Šī jautājuma risināšanā Pētījuma eksperti saskata nepieciešamību Jaunā RVC AZ TP noteikt TIN teritoriju, kā arī noteikt kvalitātes prasības šādam ekoloģiskam koridoram. Tomēr jāatzīmē, ka saskatāmi lieli riski tā īstenošanā bez papildus instrumentiem, kas meklējami ārpus RVC ARZ TP - ekspertu ieskatā, šobrīd dzelzceļa attīstības projekti ir ļoti atrauti no pilsētas ārtelpas attīstības. Dzelzceļš ir vēsturiski esoša transportbūve, bet infrastruktūras uzturētāji/apsaimniekotāji bieži nav ieinteresēti tā iekļaušanai pilsētas ārtelpas zaļajos elementos, īpaši gadījumos, ja finansētāji ir dzelzceļa uzturētājs/apsaimniekotājs.
- Pamatnostādnēs ietverts, ka nepieciešams nostiprināt Lucavsalu un Zaķusalu primāri kā Zaļo teritoriju. Pētījuma eksperti secina, ka Zaķusalas D daļai ir izstrādāts lokālpārplānojums, kas paredz lielu tā daļu paredzēt dabas teritorijām, savukārt, atbilstoši Zaķusalas D daļas lokālpārplānojuma, Zaķusalas D daļā, kas atrodas ārpus, RVC un tā AZ, ir plānots intensīvi apbūvēt. Pētnieku viedoklis sakrīt ar Pamatnostādnēs ietverto - Jaunajā RVC AZ TP ir jāmeklē papildus risinājumi Zaķusalas Z daļas saglabāšanai kā nozīmīgai RVC zaļās struktūras elementam, iespējams, ka saglabājot ne tikai spēkā lokālpārplānojumu, bet arī nosakot Jaunajā RVC AZ to kā TIN teritoriju – vai nu ainaviski vērtīgu, vai teritoriju, kurā obligāti izstrādājams lokālpārplānojums un nosakot specifiski risināmus jautājumus;
- Pamatnostādnēs ietverts, ka *urbanizētu teritoriju revitalizāciju prioritizēt par neapbūvētu teritoriju attīstību*. Pētnieku ieskatā šis nav tieši attiecināms uz Jauno RVC AZ TP – teritorijas plānojums nerisina investīciju novirzīt vai teritoriju attīstības prioritātes, tiešā veidā, bet gan nosaka konkrētas prasības teritoriju attīstībai, kuras bieži var ietvert nosacījumus, kam jāizpildās, lai vienu vai otru izmantošanas veidu attīstītu. Ņemot vērā plānošanas pēctecības principu, šāda ierobežošana attīstīt vienu zemesgabalu, ja attīstīti noteikti jau urbanizētie zemesgabali, varētu radīt nepamatotus ierobežojumus zemesgabalu īpašniekiem, attiecīgi ir risks tiesvedībai. Taču Pētnieki viennozīmīgi norāda, ka šis aspekts par prioritizēšanu būtu jāņem vērā izvērtējot pašvaldības

atbalstu vai pašvaldības investīcijas, vai īpaši objektu izveidei pašvaldības autonomo funkciju nodrošināšanai.

- Pamatnostādnēs ietverts - *stimulēt efektīvu dabas resursu izmantošanu*. Pētnieku ieskatā šī efektivitāte Jaunajā RVC AZ TP ir ienesama caur daudzfunkcionālām zaļajām struktūrām un labiekārtojuma elementiem.
- Pamatnostādnēs ietverts – *ieviest risinājumus, lai kavētu lietus notekūdeņu nonākšanu kopsistēmā intensīvu lietusgāžu laikā. [...] Attīstīt ilgtspējīgu un dabā balstītus lietusūdens apsaimniekošanas risinājumus*. Pētnieku ieskatā jautājums pastiprināti ietverams Jaunajā RVCAZ TP, bet tajā pašā laikā RVC vēsturiskā centra teritorijā ļoti bieži ir ļoti ierobežota iespēja lokāli risināt lietus ūdens apsaimniekošanu - attiecīgi nepieciešamība attiecīgi TP var ietvert tikai prasības, ka šādi risinājumi jālieto, bet konkrēti risinājumi jārisina vai nu būvprojektā, ja iespējams risināt konkrētā zemesgabalā, vai pie lielākām attīstības iecerēm, kur skaidri redzams, ka nav tikai viena objekta jautājums, izstrādājot risinājumu visam kvartāla/ lielākai teritorijai, dokumenta veids ir diskutējams un diskutējama arī ir pašvaldības finansiāla iesaiste. Ekspertu ieskatā, rūpīgi jāvērtē vai viss ir jāatstāj attīstītāju atbildībā./ lielākai teritorijai, dokumenta veids ir diskutējams un diskutējama arī ir pašvaldības finansiāla iesaiste. Ekspertu ieskatā, rūpīgi jāvērtē vai viss ir jāatstāj attīstītāju atbildībā.
- Pamatnostādnēs minēts - *jaunas tehnoloģijas pilsētvidē ieviest, neatstājot negatīvu ietekmi uz ārtelpu un mantojumu; izstrādāt atbilstošas vadlīnijas*. Pētnieki atbalsta šādu vadlīniju izstrādi.
- Pamatnostādnēs ir noteikti zaļie pārvietošanās koridori (1. attēls). Pētnieku ieskatā ir lietderīgi ienest šos koridorus kā TIN teritorijas, katrai no tām nosakot atbilstošas prasības. Pētnieku ieskatā būtu lietderīgi izstrādāt vienotu attīstības koncepciju, pamatnostādni, vadlīnijas, tematisko plānojumu vai citu dokumentu šo teritoriju vienotai attīstībai, ņemot vērā Jaunajā RVC AZ TP noteiktos piegulošo teritoriju funkcionālos zonējumus/apakšzonas. Šāda dokumenta pasūtītājam būtu jābūt pašvaldībai, t. sk. koridora pamatstruktūru būtu jārada arī pašvaldībai par saviem līdzekļiem, vai publiskās privātās partnerības ceļā. Šādi zaļie koridori pētnieku ieskatā būtu kā enkarpunkti investīciju piesaistei, līdzīgi kā tas pašlaik notiek Skanstes apkaimē vai Kopenhāgenā, kur tiek radīts infrastruktūras mugurkauls un attīstītāji to "apaudzē" ar objektiem;
- Pamatnostādnēs noteiktais par publisko ārtelpu pie ūdens - *Prioritāri attīstāma teritorija, kas veido ārtelpas noslēgtu riņķi ar Bulvāru loku un pilsētas kanālu (2. attēls)*. Pētījuma autoru ieskatā arī šī ideja būtu ienesama Jaunajā RVC AZ TP kā iespējama TIN teritorija.

ZAĻIE PĀRVIETOŠANĀS KORIDORI

Zaļie kvartāli jeb zaļie pārvietošanās koridori ir teritorijas ar intensīvu apzaļumojumu un citu zaļināšanas infrastruktūru, kas piedāvā gan ilgtspējīgas pārvietošanās, gan rekreācijas iespējas. Zaļajos kvartālos tiek attīstīts publiskās ārtelpas tiklojums, nodrošinot saikni ar parkiem, skvēriem un laukumiem.

RVC AZ robeža
UNESCO mantojums
iespēju zonas
Vecrīga
klusās dzīvojamās zonas
uzņēmējdarbības zonas
aktīvais centrs
dabas teritorijas
ūdenstilpnes
zaļie pārvietošanās koridori/zaļie kvartāli

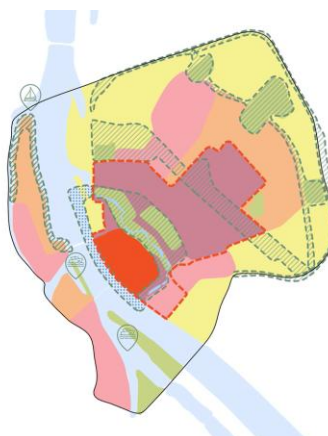

1. attēls. Zaļie pārvietošanās koridori.

PUBLISKĀ ĀRTELPA PIE ŪDENS

Lai arī publiskā ārtelpa pie un uz ūdens jāattīsta visās krastmalās un gar visām Rīgas centra ūdenstilpnēm, šī ir prioritāri attīstāmā teritorija, kas veido noslēgtu publiskās ārtelpas riņķi ar Bulvāru loku un pilsētas kanālu.

RVC AZ robeža
UNESCO mantojums
iespēju zonas
Vecrīga
klusās dzīvojamās zonas
uzņēmējdarbības zonas
aktīvais centrs
dabas teritorijas
ūdenstilpnes
zaļie pārvietošanās koridori/zaļie kvartāli
publiskā ārtelpa pie ūdens

2. attēls. Publiskā ārtelpa pie ūdens.

2.2.2. RVC AZ TP

2.2.2.1. TIAN

Pētījuma ietvaros RVC AZ TP TIAN un grafiskā daļa analizēta tabulā (datnes nosaukums 2_1_1_pielikums_TP_izvertejuma_priekslukums_TIAN_dala. Datnē 1 Excel lapa).

Tabulā izvērtēta pašreiz spēkā esošā regulējuma aktualitāte kontekstā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, plānošanas dokumentiem. Identificēti regulējuma aspekti, kas ir novecojuši, nedarbojas, ir pārāk stingri/vāji/neskaidri, ir saglabājami un/vai pilnveidojami.

Izskatot RVC AZ TIAN, tā punkti tika skatīti kontekstā ar TP grafisko daļu, tāpēc tabulā ir pievienoti grafiskās daļas izgriezumus. Analizēts, vai TIAN punkts attēlots grafiski, pēc iespējas grafiskos attēlojumus pievienojot attiecīgajai ailei. Tika vērtēts, vai jaunajā Rīgas TP ir iekļauti līdzīgi TIAN punkti, un vai tie ir saglabājami.

Pēc tabulas secinājumiem tika izveidots eventuālais RVC AZ TIAN saturs, pēc iespējas sapludinot un veidojot to atbilstoši spēkā esošajam Rīgas teritorijas plānojumam.

Kopsavilkums:

1. RVC AZ TP var nodalīt punktus, kas tieši un kas pakārtoti attiecas uz ārtelpu. Pētījuma ekspertu ieskatā ir neiespējami skatīt ārtelpu atrauti no citiem pilsētvides elementiem;
2. RVC AZ TP sadaļas, kas tieši attiecas uz ārtelpu ir "izkaisītas" visās RVC AZ TP sadaļās. Sarunās ar plānošanas ekspertiem un arhitektiem, bieži tieši šī "izkaisīšana" ir tikusi norādīta kā RVC AZ TP trūkums;
3. Viennozīmīgi RVC AZ TP nav skatāms atrauti no tā grafiskā materiāla, kas radīs lielas grūtības ienest Jaunajā RVC AZ TP jau RVC AZ TP esošo detalizāciju;
4. Vērtējot RVC AZ TP noteikto detālplānojumu un lokālplānojuma piemērošanas gadījumus, rūpīgi jāvērtē, kurš ir katra jautājuma risināšanai efektīvākais veids – vai vienmēr tie ir risināmi kā saistošie noteikumi, vai varbūt tomēr efektīvāks un elastīgāks līdzeklis ir tematiskais plānojums. Pētījuma 3. posmā tika veltīta ievērojama uzmanība;
5. RVC AZ TP punkti jaunajā RVC AZ TP ir pārnēsami tikai pēc to izvērtēšanas (vai vēl aktuāls, vai nav risināms citā veidā u.tml.);
6. RVC AZ TP ietvertām dažādi risināmām zonām, bieži noteikumi ir ļoti vispārīgi - t. sk. sadaļa "6.8. Prasības ēku apstādījumu teritorijām RVC" vai "6.7. Prasības parku un skvēru izmantošanai" - Pētījuma ekspertu viedoklis ir veidot apakšzonas vai TIN teritorijas ar vispārīgām prasībām un atsevišķiem punktiem, kas norāda uz vienas vai otras teritorijas risināmajiem jautājumiem.
7. RVC AZ TP ir ietvertas virkne definīciju, kas atrodas augstāk stāvošos tiesību aktos, attiecīgi šīs definīcijas nav pārnēsamas uz Jauno RVC AZ TP. Vienlaikus Pētījuma eksperti norāda - ņemot vērā, ka nesen tika apstiprināts Rīgas valstspilsētas teritorijas plānojums, Jaunajā RVC AZ TP jāpieturas pie tajā jau lietotajām definīcijām, ja vien RVC AZ TP specifika nenosaka citādi;
8. Pētījuma izstrādes darba grupa ar RDPAD tika akcentēts jautājums, ka būtu nepieciešams konstatēt, kur RVC AZ TP risinājumi šobrīd nestrādā un kādi ir tam iemesli. Pētījuma ekspertu ieskatā RVC AZ TP ir uz nākotnes darbībām vērsts dokuments, kas īstenojams pie noteiktas darbības - būvniecības. Ekspertu ieskatā šī Pētījuma ietvaros nav meklēt un skaidrot iemeslus kāpēc nav notikusi būvniecība, t. sk. pašvaldības objektos. Bet pētnieki norāda, ka problēmu saskata garajā procesā, lai tiktu līdz būvniecībai - proti, lokālplānojumu, detālplānojumu, konkursu u.c. piemērošanā, kā arī garajā būvniecības procesā, kas ir ne vien laikietilpīgs, bet arī resursietilpīgs. Par nepieciešamajām korekcijām šajā jomā, eksperti sniedza priekšlikumu šī Pētījuma trešajā posmā. Savukārt sniedzot īsu komentāru par to kāpēc neattīstās iekšpagalmu ārtelpa - veicot pārrunas ar RVC iedzīvotājiem, secināts, ka joprojām ir nesakārtots īpašumtiesību jautājums, maz izpratnes par to kādas darbības jāveic, lai veiktu uzlabojumus, kā arī ir grūtības vienoties par finansiālo pusi.
9. RVC AZ TP ir ietvertas ļoti detalizētas prasības jumtiem, kas lielā daļā teritorijas izslēdz iespēju veidot zaļos risinājumus. Ekspertu ieskatā tas nav vērtējams viennozīmīgi - jumta plaknes ir tās, uz kurām var blīvi apdzīvotās vietās paaugstināt zaļos rādītājus, bet to nevar skatīt atrauti no tā, kas tad ir primārs - saglabāt vēsturisko jumtu ainavu vai realizēt uz kādu brīdi aktuālo zaļo jumtu jautājumu. Vienlaikus norādāms, ka nevienā teritorijā zaļo jumtu izveidi nevar skatīt atrauti no ēku konstrukciju risinājumiem -

attiecīgi nevienā teritorija bez korektas izpētes nevar likt par pienākumu veidot zaļos jumtus.

10. Vienlaikus Pētījuma eksperti norāda, ka kompleksi ir jāizvērtē RVC AZ TP "7. Prasības detālplānojumam un lokālplānojumam" - tās veidotas ļoti vispārinātas. Tikai tad, ja tiek noteiktas konkrētas obligātās lokālplānojuma un detālplānojuma teritorijas, var noteikt tieši šai teritorijai risināmos pamatjautājumus, izvairoties no vispārinātām prasībām.
11. Ir nepieciešams no RVC AZ TP TIAN izslēgt punktus, kas ir novecojuši vai ir secināms, ka tuvākajā laikā punktā norādītais vairs nebūs aktuāls (attiecināms ne tikai uz punktiem par ārtelpu).
12. Pētījuma eksperti norāda, ka ekspertu sastāvā nav juristu, kas izvērtētu RVC AZ TP punktu atbilstību tiesu judikatūrai, bet norāda uz šāda izvērtējuma nepieciešamību. Judikatūra ir pielietota tik tālu, cik ekspertu pieredze ir bijusi saskarsmē ar to.
13. Veicot normatīvos aktos noteikto Vides pārskata monitoringu, būtu lietderīgi veikt arī teritorijas plānojuma monitorēšanu. Tas atvieglotu lēmuma pieņemšanas procesu nepieciešamajiem nākamajiem teritorijas plānojuma grozījumiem.
14. TIAN pārveido Centra parku ansambļa uztveri no atsevišķu parku kopuma uz vienotu, nepārtrauktu, aizsargātu ekoloģisko un kultūrvēsturisko sistēmu. Galvenā stratēģija ir revitalizācija caur zaļināšanu un publiskās funkcijas atgriešana teritorijās, kurās vēsturiski dominējis transports (autoosta, krastmala). Tas palielinās pilsētas klimata noturību un uzlabos mikroklimatu Rīgas centrā.
15. Grīziņkalna un Barona Izglītības un Sporta Pudurī/Klasterī TIAN uzstāda augstus standartus, kas paredz radikālu pāreju uz zaļo dominanci (70% stādījumu), auto mazināšanu un kultūrvēsturiski nozīmīgu skatu un telpisko vērtību aizsardzību. Abās vietās tiek plānots mazināt automašīnu klātbūtni un palielināt publisko pieejamību, integrējot funkcijas klasteros.
16. Baznīcas dārzu un Publisko ēku apbūvi teritorijās ar īpašiem apstādījumu saglabāšanas un attīstības noteikumiem nosaka, ka kultūras un publisko ēku teritorijas jāattīsta ar lielu pietāti pret vēsturiskajām un dabas vērtībām. Lai gan tās ir atļautas, tās nedrīkst dominēt ainavā. Auto tiek pilnībā izspiests no šīm zonām, un tiek noteikta obligāta zaļās zonas minimālā kvota (50%), lai veicinātu mierīgu, un ekoloģiski bagātu publisko telpu.
17. TIAN stingri reglamentē ūdens apsaimniekošanu ar skaidru hierarhiju, dodot priekšroku dabīgiem un decentralizētiem risinājumiem pirms novadīšanas. Savukārt, attiecībā uz tuneļiem un patiltēm tiek pieņemts lēmums investēt to vizuālajā un funkcionālajā kvalitātē, padarot tās par vērtīgu, nevis tikai nepieciešamu publiskās telpas sastāvdaļu.
18. TIAN virza, lai Rīga pārietu uz attīstības modeli, kurā DUS ir perimetra, nevis centra funkcija. Tas atbalsta Rīgas centrālo zonu humānizāciju, veicinot gājēju un zaļās infrastruktūras attīstību, vienlaikus saglabājot kultūrvēsturiskās vērtības.
19. Sagatavotā TIAN vīzija ir radīt kvalitatīvu, demokrātisku, zaļu un noturīgu pilsētvidi, sabalansējot spēkā esošās prasības ar jauniem, inovatīviem risinājumiem, kas pakļauti

stingrai saskaņošanai un augstiem dizaina standartiem (piemēram, metu konkursi AB dambim, Eksportostai, Andrejostai).

2.2.2.2. Grafiskā daļa

Pētījuma gaitā ir izvērtēta grafiskā daļa, kas saistās ar ārtelpu – saturs, detalizācijas pakāpe, aktualitāte; par kurām tēmām nepieciešami apsekojumi, situācijas aktualizācija.

Iepazīstoties ar RVC AZ plānojuma grafisko daļu, tika izvēlēts izskatīt visas RVC AZ TP plānojuma grafiskās daļas lapas. Analizējot RVC AZ TP grafisko daļu, tika skatīti un tabulā aprakstīti nepieciešamie karšu slāņi, kas izmantojami jaunā teritorijas plānojuma izstrādē. Attiecīgi, secināts, vai izstrādājot jauno RVC AZ TP karšu slānis ir saglabājams, nesaglabājams, apvienojams, termins (slāņa koncepts) aktualizējams (piedāvājot formulējumu).

Ekspertu vērtējumā, un paralēli veicot vēsturisko izpēti un citus darba uzdevumus (kas attēloti sagatavotajās tabulās), tika secināts, ka grafisko slāņu detalizācija jāpalielina, lai aptvertu ārtelpas slāņu daudzveidību. Tika pilnveidoti un aktualizēti grafisko slāņu formulējumi, kas skaidrāk raksturo attēlojamā slāņa būtību un atbilst nozares teorētiskajām un praktiskajām nostādņām.

Kopsavilkums:

1. RVC AZ TP risinājumi atbilst spēkā esošajam Rīgas IAS;
2. Ir apgrūtināša RVC AZ TP grafiskā materiāla nolasīšana - tas ir ļoti komplicēts un izkaisīts, tāpēc nav tieši pārnesams uz TAPIS.
3. Izstrādājot Jauno RVC AZ TP jārod risinājumi, kas neļauj pazaudēt ietverto detalizāciju, bet atvieglo informācijas uztveri. Ir jāizmanto arī Geol Latvija.lv sniegtās priekšrocības, noklikšķinot uz punkta iegūt plašu informāciju;
4. Izskatāmas ir Pamatnostādnes, to atbilstība un risinājumu savietojamība ar RVC AZ TP. Kā minēts iepriekš, Pētnieku ieskatā ir vairākas Pamatnostādnēs noteiktas teritorijas, ko būtu vērts izvērtējot ienest Jaunajā RVC AZ TP kā TIN teritorijas.
5. Grafiskās daļās sadrumstalotība neveicina pilnīgu izpratni par teritorijas plānojumā noteiktajām prasībām. Veidojot Jauno RVC AZ TP, labākai izpratnei jānovērš TIAN sadrumstalotība, saglabājot un apvienojot labi izstrādātās prasības. Savukārt, grafiskajā daļā jāienes MKN 240 noteiktās iespējas TIN teritoriju veidošanai un funkcionālo zonu indeksēšana.

2.2.3. RVC un tā AZ lokālplānojumi

Pētījuma izstrādes uzsākšanas laikā RVC un tā AZ spēkā ir 9 lokālplānojumi – to izstrādes mērķis ir grozīt RVC AZ TP.

Izņēmumi ir Skanstes apkaimes teritorijas lokālplānojums, kurš aizstāj RVC AZ TP, un sarkano līniju lokālplānojums, kas pēc būtības detalizē RVC AZ TP. Norādāms, pētījuma izstrādes laikā ir apstiprināts Zemesgabala Tērbatas ielā 75 (kadastra apzīmējums 01000280138) lokālplānojums, kurš pētījuma ietvaros nav analizēts.

Lokālplānojumu izvērtējumā galvenais fokuss tika likts uz punktiem, kas skar ārtelpu, taču tika skatītas arī tās lokālplānojuma daļas, kas ir cieši saistītas ar ārtelpu. Katrs dokuments skatīts

pēc tabulā (RVC un AZ teritorijā spēkā esošo lokālpilānojumu izvērtējums (datnes nosaukums – 1_5_pielikums_Lokalplanojumu_izvertejums_3NOD)) norādītā. Tāpat kā analizējot RVC AZ TP, vērtēts, vai jaunajā Rīgas TP ir ietverts līdzvērtīgs TIAN punkts, kā vai ir nepieciešama kāda punkta izvērtēšana kā potenciāli ienesama Jaunajā RVC AZ TP.

Lokālpilānojumi izstrādāti specifisku jautājumu risināšanai:

- ostas funkcijas un krastmalas pieejamības - Eksportostas dienvidu daļas lokālpilānojums. Ietverta apjomīga sadaļa konkrētās vietas ārtelpas risinājumiem pie dažādiem objektu attīstības variantiem;
- pakalpojumu objekta attīstības, kas cieši saistīta ar RVC un krastmalu - Zemesgabala Anglikāņu ielā 5 lokālpilānojums. Ņemot vērā, ka lokālpilānojuma ārtelpa ir salīdzinoši neliela, bet lokālpilānojuma teritorijas novietojums ir nozīmīgā ārtelpas struktūrā (Daugavmala, Daugavas upes telpa, Vecrīga, baznīcas telpa), lokālpilānojumā ir mēģināts skatīties uz ārtelpu plašākā mērogā, bet vairāk kā skats no/ uz;
- jauktas izmantošanas apbūves attīstībai, krastmalas un ārtelpas - lokālpilānojums zemesgabaliem Trijādības ielā 1 un Trijādības ielā 3 un lokālpilānojums zemesgabalam Balasta dambī 7. Ja Trijādības ielas lokālpilānojuma gadījumā lokālpilānojumā ir risināts salīdzinoši detalizēts ārtelpas jautājums, tad Balasta dambja 7 gadījumā ir ļoti vispārīgi risinājumi DA teritorijai.
- jauktas izmantošanas apbūves attīstībai - Strēlnieku ielā 8 lokālpilānojums. Jāskata kompleksi ar blakus esošo detalplānojumu Antonijas ielā 17, Antonijas ielā 17A, Antonijas ielā 21, Rīgā un Strēlnieku ielā 4C. Strēlnieku ielas lokālpilānojums rada diskusiju par priekšdārza termina lietošanu un tajā ietverto jēgu. Priekšdārza definīcijas vajadzība un tās pielietojums tika vērtēta Pētījuma 3.posmā.
- krastmalas, ārtelpas un apbūves - lokālpilānojums Zaķusalas ziemeļu daļas teritorijai. Uzsvars likts uz Zaķusalas D daļas nozīmību kā Rīgas zaļajai teritorijai.
- apkaimes kā veseluma, t. sk. ārtelpas, - Skanstes apkaimes teritorijas lokālpilānojums. Dokuments vērtējams kā patstāvīgs plānošanas dokuments – ietvertas detalizēti visas sadaļas pilsētas apkaimes kompleksai attīstībai;
- atļauto izmantošanu paplašināšanai - Rīgas pilsētas administratīvās teritorijas daļu – zemesgabalu Mednieku ielā 7, bez adreses, Dainas ielā 8, Skolas ielā 32, Tallinas ielā 6 un Tallinas ielā 1. Lokālpilānojums vairākām savstarpēji nesaistītām (funkcijas un vietas ziņa) teritorijām.
- specifiska jautājuma risināšanai (sarkanās līnijas) - Sarkano līniju lokālpilānojums vairāk teritorijām.

Nevienā no 9 gadījumiem ārtelpa nav bijis iemesls RVC AZ TP grozījumu izstrādei - ārtelpa vienmēr ir pakārtota pamatobjekta būvniecībai.

Atbilstoši ekspertu rīcībā esošai informācijai, no lokālpilānojumiem īstenoti (ietvertā iecere uz-būvēta) vai to īstenošana (būvdarbi) ir uzsākta četriem lokālpilānojumiem:

- zemesgabala Strēlnieku ielā 8 lokālpilānojums. Lokālpilānojuma teritorija apbūvēta. Galvenie un svarīgākie risinājumi jāienes Jaunajā RVCAZ TP;

- lokālpārplānojums zemesgabaliem Trijādības ielā 1 un Trijādības ielā 3 (uzsākts, īstenots daļēji). Saglabājams kā spēkā esošs;
- Skanstes apkaimes teritorijas lokālpārplānojums (uzsākts, īstenots daļēji tā lielā mēroga dēļ). Saglabājams spēkā esošs. Apjoma ziņa nav iecerāms RVC AZ. Iespējams, ka jāintegrē svarīgākie nosacījumi, kas skar ārtelpas attīstību;
- zemesgabala Anglikāņu ielā 5 lokālpārplānojums (uzsākts, atsevišķām darbībām, kā liecina publiski pieejamā informācija, saņemta būvatļauja).

Atbilstoši ekspertu rīcībā esošai informācijai, bez virzības šobrīd ir 3 lokālpārplānojumi - lokālpārplānojums zemesgabalam Balasta dambī 7, lokālpārplānojums Eksportostas dienvidu daļai, lokālpārplānojums Zaķusalas ziemeļu daļas teritorijai. Sarkano līniju lokālpārplānojuma īstenošana nav nosakāma – nav lietderīgu atskaites punktu tā īstenošanas noteikšanai.

Kopsavilkums:

1. Kā jau minēts, nevienā no 9 lokālpārplānojumiem ārtelpa pati par sevi nav bijusi izstrādes iemesls. Vistuvāk šādam scenārijam atrodas Zaķusalas lokālpārplānojums.
2. Vērtējot lokālpārplānojumus, rodas jautājums, vai lokālpārplānojums būtu arī piemērotākais risinājums lielu ārtelpas daļu risināšanai. Ekspertu ieskatā tādi lokālpārplānojumi kā Skanstes apkaimes, mazina RVC AZ TP nozīmīgumu un dokumentā kā pamata nozīmi.
3. Ņemot vērā, esošā RVC AZ TP detalizācijas pakāpi un ekspertu ieskatā saglabājamo detalizācijas pakāpi Jaunajā RVC AZ TP – lokālpārplānojuma izstrāde būtu piemērojama tikai izņēmuma gadījumos. Prakse izstrādāt lokālpārplānojumu, lai mainītu tirgus vērtību, būtu ļoti izvērtējama, un Pētniekuprāt, aizliedzama.
4. Zemesgabala Strēlnieku ielā 8 lokālpārplānojuma kontekstā rodas jautājums par atšķirību starp priekšdārzu un priekšpagalmu – vai plānošanas praksē nepieciešama šāda izdalīšana un vai vienā vai otrā ir prasības, ko izslēdz otra definīcija.
5. Pētījuma 3. posmā detalizēts izvērtējums, vai kādu punktu pārnese un attiecināšana no Skanstes lokālpārplānojuma ir lietderīga un atbilstoša visā RVC AZ mērogā.
6. Netika secināts, ka lokālpārplānojumos ir noteiktas teritorijas, kuras jaunajā RVC AZ TP būtu ienesamas ar papildus regulējumu specifisku jautājumu identificēšanai kā tas ir noteikts lokālpārplānojumu risinājumos.
7. Veicot normatīvos aktos noteikto lokālpārplānojumu Vides pārskatu monitoringu, būtu lietderīgi veikt arī paša lokālpārplānojuma monitorēšanu. Tas ļautu orientēties lokālpārplānojuma īstenošanas progresā.

2.2.4. RVC un tā AZ detālpārplānojumi

Šobrīd spēkā 16 detālpārplānojumi:

- Jauktas izmantošanas objekta attīstībai - detālpārplānojums Balasta dambī. Īstenošana ir uzsākta, bet šobrīd apstājusies. Ekspertu rīcībā nav detalizēta informācija par iemesliem. Risināti arī ārtelpas jautājumi, t. sk. objekta attīstība uz ēkas jumta;

- Daļai apkaimes - detālplānojums teritorijai Ķīpsalā, Andrejsalas detālplānojums, administratīvā centra Torņakalnā detālplānojums, Detālplānojums teritorijai starp Pulkveža Brieža ielu, Sporta ielu, Skanstes ielu un Hanzas ielu. Atbilstoši Pētījuma ekspertu rīcībā esošajai informācijai - Andrejsalas detālplānojums iespējams, ka attīstītājam vairs šādā formā nav aktuāls.
- Valstiski nozīmīgu objektu attīstībai - Latvijas Nacionālās bibliotēkas un Akustiskās koncertzāles teritorijas un tām piegulošo teritoriju detālplānojums. Detālplānojuma īstenošana ir daļēja - tikai bibliotēkas daļā. Risināta Daugavas krastmalas ārtelpa.
- Andrejostas detālplānojums - uzsāks īstenot. Kompleksi risinājumi plašai teritorijai.
- Detālplānojums teritorijai starp Rūpniecības ielu, Pētersalas ielu un Katrīnas ielu, kuram izstrādāta arī apstādījumu "konceptija".
- Nozīmīgai publiskai ārtelpai - Latviešu strēlnieku laukuma detālplānojums (īstenots daļēji), detālplānojums Radio ielā 1 un Radio ielā 1A.
- Dzīvojamās apbūves teritorijas detalizācijai un attīstībai - detālplānojums teritorijai starp Rūpniecības ielu, Pētersalas ielu un Katrīnas ielu un detālplānojums Detālplānojums Hanzas ielā 14A, Hanzas ielā 10/12, Hanzas ielā b/n, Sporta ielā 2 un Skanstes ielā 5B, Rīgā.
- Detālplānojums teritorijai starp Jelgavas ielu un Kīleleina grāvi, kurš straujiem soļiem tiek realizēts.
- Detālplānojums pār lokālplānojumu - detālplānojums Trijādības ielā.
- Detālplānojums zemes vienībām Antonijas ielā 17, Antonijas ielā 17A, Antonijas ielā 21 un Strēlnieku ielā 4C, kurš ir uzsākts realizēt un ietver apstādījumu koncepciju ar kvartālu šķērsojošu zaļo struktūru.
- Detālplānojums Kalēju ielā 64/66.

Detālplānojumu izvērtējumā galvenais fokuss bija uz punktiem, kas skar ārtelpu, taču tika skatīti arī tās detālplānojuma daļas, kas pārklājas. Katrs detālplānojums skatīts pēc tabulā (1.4., veikts RVC un AZ teritorijā spēkā esošo detālplānojumu izvērtējums (datnes nosaukums – 1_4_pielikums_Detalplanojumu_izvertejums_3NOD)) norādītā – vispirms – vai atrodas sistēmā TAPIS un tā izstrādes mērķis. Analizējot detālplānojumu daļas attiecībā uz ārtelpu, pievienoti grafiski izgriezumai secinājumu labākai informācijas uztverei.

Vairākos gadījumos konstatēts, ka detālplānojumu materiāli TAPĪ nav korekti ievietoti. Tabulas secinājumos dots vērtējums, vai detālplānojums saglabājams kā spēkā esošs. Detālplānojumos, kas izdoti pirms būvniecību reglamentējošās jomu normatīvo aktu grozījumiem, detālplānojumos ir iestrādātas spēkā neesošas prasības.

Kopsavilkums:

1. Teritorijas plānošanas procesam spēkā esošo detālplānojumu pārskatīšanu un izvērtēšanu pašvaldība var veikt detālplānojumu īstenošanas uzraudzības ietvaros. Eksperti secina, ka šobrīd pašvaldības resurss ir nepietiekošs šādas funkcijas veikšanai, tomēr nākotnē jāmeklē iespējas regulāram plānošanas dokumentu monitoringam.

2. Eksperti norāda uz Administratīvās apgabaltiesas 12.03.2008. spriedumu lietā Nr.A42147904, kurā norādīts, ka *detālplānojuma izstrāde nav vērsta uz būvniecības procesa intereses apmierināšanu, bet gan lai nodrošinātu pašvaldības teritorijas plānojumā paredzēto detālo plānojumu un citu teritorijas plānojuma detalizācijas projektu izstrādāšanu*. Attiecīgi ekspertu ieskatā, lietderīgi ir risināt jautājumus ar mazākiem resursiem – ja iespējams visu atrisināt būvprojektā, lieki neradot plānošanas dokumentus. Īpaši norādāms, ka nav korekti izstrādāt detālplānojumu vienai teritorijas daļai, ja kompleksi risinājumi skar teritoriju ārpus detālplānojuma robežas un plānošanas problēma skatāma kopsakarā ar apkārtējo teritoriju.

2.2.5. Rīgas valstspilsētas tematiskie plānojumi

Rīgas valstspilsētas TP izstrādes ietvaros tika apstiprināti 11 tematiskie plānojumi (turpmāk - TmP). Tie izstrādāti visai valstspilsētas teritorijai ar attiecīgu detalizācijas līmeni. Pētījuma ietvaros tika analizēti visi 11 apstiprinātie TmP. Lielākā uzmanība tika veltīta Apstādījumu struktūras un publisko ārtelpu TmP, Ainavu TmP un Ūdens teritoriju un krastmalu TmP., kuri tieši atbilst Pētījuma objektam. Tematiskie plānojumi tika izstrādāti, lai nodrošinātu funkcionālu, ilgtspējīgu un sabiedrības vajadzībām atbilstošu pilsētvides attīstību.

Apstādījumu struktūras un publiskās ārtelpas tematiskajā plānojumā būtiski ietvertais

- Kā norādīts TmP, *izstrādājot plānošanas dokumentus ir nepieciešama vienota izpratne par dažādiem apstādījumu un publisko ārtelpu raksturojošiem un ar to attīstību saistītiem terminiem*. Attiecīgi TmP ir ietvertas vairākas ārtelpu raksturojošas definīcijas, kas jāņem vērā un, ja nedublē augstāku tiesību normu, izvērtējot ietveramas Jaunajā RVC AZ TP.
- TmP norādīts uz pašvaldības ārtelpas teritorijām ar pieejamības zonu 300m - minētais rādītājs ir mehāniski aprēķināts. Ņemot iespēju piekļuve ārtelpas platībām, sasniegjamība būtu daudz mazāka.
- TmP norādītas dabas apstādījumu teritoriju (piem., mežaparki, parki, skvēri, dabas teritorijas, ūdensmalas u.c.) plānošanas mērķi, vadlīnijas attīstībai, kā arī uzdevumi jaunajam Rīgas valstspilsētas teritorijas plānojumam. Nominētā tiešā mērā uz šo Pētījumu attiecās - uzdevumi jaunajam Rīgas valstspilsētas teritorijas plānojumam, kuri, ekspertu ieskatā, diemžēl ir ļoti vispārīgi - piemēram, kāda funkcionālā zona jānosaka, vai , ka *skvēriem nenoteikt atsevišķu funkcionālo zonu*. Tie būtu atļaujami visās funkcionālajās zonās, tādēļ integrējami funkcionālajā zonējumā, kas noteikts pieguļošajām teritorijām. Pētījuma eksperti norāda, ka reti kad publiskā ārtelpa ar labiekārtojumu tiek izņemts no funkcionālās zonas vai apakšzonas izmantošanas veidiem. Jautājums drīzāk varētu būt kā kompensēt, lai plašāka teritorija tiek atvēlēta skvēram ar citu apbūves rādītāju kopumu. Līdzīga doma ir ietverta TMP sadaļā par ārtelpu dzīvojamās apbūves teritorijās, kur minēts, ka nepieciešams noteikt apbūves parametrus, kas nodrošina brīvās zaļās teritorijas saglabāšanu.
- TmP pie apkaimju centriem ietverta ideja tos noteikt kā TIN teritorijas. RVC gadījumā šis nonāktu situācijā, ka pārklājas vairāki TIN, kas apgrūtina plānojuma uztveri. Katras TIN teritorijas noteikšana ir detalizēti jāvērtē, pēc iespējas kombinējot vienā TIN

teritorijā. TIN nosaukums MKN240 norādītajās kategorijās nevar prevalēt pār vajadzību lietotājam viegli uztvert konkrētai vietai noteiktos nosacījumus.

- TmP ietverts, ka *TmP fiksētos šķērsojamajos kvartālos kā teritorijas ar īpašiem nosacījumiem un iekļaut nosacījumus, kas veicinātu augstāk minēto uzdevumu īstenošanu. Noteikt prasību risināt gājēju savienojumus, izstrādājot detalizētus plānošanas dokumentus.* Pētnieki secina, ka šķērsojamie kvartāli fiksēti ietverti TmP kartoshēmā (1. pielikums), kurā tie noteiktie milzīgos kvartālos, attiecīgi, iespējams, ka lietderīgākais risinājums ir ietvert to kā prasību pie funkcionālās zonas vai punktu, kas attiecās uz konkrētām teritorijām. Pētnieku ieskatā nevajadzētu veidot papildus TIN teritoriju ar šādu norādi, ka šie ir šķērsojamie kvartāli. Papildus jāpievērš uzmanības, lai prasības nav vispārējas, bet tiešām mērķētas TmP ietvertā mērķa izpildei.
- TmP ietverts - *Noteikt prasību detalizētos plānošanas dokumentos un ielu izbūves projektos risināt publiskās ārtelpas pamatstruktūras savienojumu nodrošināšanu.* Pētnieku ieskatā, tieši attiecināms jautājums un Jauno RVC AZ TP. Jāskata kopsakarā ar jau iepriekšējā TP definēto, TmP piedāvāto un ekspertu redzējumu, t. sk. Ņemot vērā tikko izstrādāto transporta pētījumu.
- TmP noteikts - *Brīvības ceļam noteikt prasību ievērot un risināt Brīvības ceļa koncepciju, izstrādājot detalizētus plānošanas dokumentus un citus projektus Brīvības ceļa teritorijā.* Pētījuma ekspertu ieskatā jautājums ir ļoti aktuāls un identificēts kā risināms šī Pētījuma ekspertu diskusijās. Potenciāla tin teritorija ar norādi par cita dokumenta izstrādes nepieciešamību, iespējams TmP, kas izstrādāts pēc pašvaldības pasūtījuma.

Ainavu TmP būtiski ietvertais

- TmP RVC un tā AZ ir iezīmēta RVC daļā kā unikāla ainava, liela daļa AZ kā tipiska un kultūrvēsturiski augstvērtīga ainava, katrai ainavai noteiks ainavas kvalitātes mērķis. Ekspertu ieskatā ietvertais, jau šobrīd ir ietverts TP un tiek pie būvniecības un plānošanas dokumentu izstrāde realizēts.
- TmP norādīts, ka *Daugava un Brīvības ceļš Rīgas telpiskajā kompozīcijā ir noteikti kā pamatasis.* Ekspertu ieskatā ietverams Jaunajā RVC AZ TP, bet nepieciešams arī vadlīnijas, TmP izstrāde katras ass risināšanai, neatstājot to uz individuālu projektu pleciem.
- *TmP ietvertajā shēmā "Galvenie orientieri un skatu punkti" ietvertas prasības pilsētas īpaši vērtīgo skatu punktu, telpisko akcentu, silueta un orientieru saglabāšanai.* Ietvertie punkti ietverami Jaunajā RVC AZ TP, nosakot punktus, no kuriem un uz kuriem jāveic ietekmes analīze.
- RVC attiecībā dzīvojamās vides ainava ir minēts, ka *Izvērtējot katras teritorijas iedibinātās funkcijas, apbūves tipoloģiju, ēku celtniecības laiku, kā arī informāciju par sociālo situāciju vai iedzīvotāju viedokli par galvenajām teritorijas vērtībām, noteikt teritorijas funkcionālo zonējumu dzīvojamām teritorijām visā Rīgā.* RVC aspektā un ņemot vērā UNESCO metodiku, ēku celtniecības laiku ir īpaši svarīgs, bet vienlīdz svarīgs arī ir iedzīvotāju viedoklis. Ekspertu ieskatā, Jaunais RVC AZ TP ir pats sarežģītākais TP no interešu un laika uzslāņojuma puses.

Ūdens teritoriju un krastmalu TmP būtiski ietvertais:

- TmP iezīmētas kuģošanas līdzekļu pietātnes, kas izvērtējot ir jāietver Jaunajā RVC AZ TP.
- TmP attēlotas ar ūdens objektu funkcionāli un telpiski saistītie objekti, kuriem būtu jāizvērtē ar ūdensobjektu saistītu papildizmantošanas vai galveni izmantošanas veidu iekļaušana.
- TmP nav dots priekšlikums RVC un tā AZ telpā ietvert peldbūvju teritorijas - tuvākās norādītas Lucavsalas tuvumā.

Meliorācijas attīstības TmP būtiski ietvertais:

- TmP aptver publiskās ārtelpas teritorijas – ielas, laukumus, parkus, skvērus, pagalmu telpas, tiltus un ūdeņu zonas, uz kurām attiecas lielākā daļa meliorācijas attīstības tematiskā plānojuma risinājumu.
- TmP ietvaros būtiska nozīme ir Rīgas ģeogrāfiskās, ģeoloģiskās un hidroloģiskās situācijas raksturojumam, kā arī klimata pārmaiņu ietekmes izvērtējumam, kas tieši saistīts ar lietusūdens noteces un applūšanas risku publiskajā ārtelpā.
- TmP analizēti plūdu, palu un ielu applūšanas riski, kā arī esošā lietusūdens novadīšanas un meliorācijas infrastruktūra, kas jāņem vērā, plānojot ilgtspējīgus lietusūdens apsaimniekošanas risinājumus RVC un tā AZ teritorijā.
- TmP ietver informatīvos pielikumus par applūstošajām teritorijām Rīgas pilsētā, teritorijām ar augstu gruntsūdens līmeni un lietusūdens novadīšanas infrastruktūru, kas izmantojami publiskās ārtelpas un ielu telpas risinājumu izvērtēšanai.

Kopsavilkums:

- TmP izstrādāti visas Rīgas valstspilsētas teritorijai – to detalizācijas līmenis priekš RVC un tā AZ ir salīdzinoši zems;
- Vērtējot TmP ietverto pret šajā Pētījuma ietverto, nav konstatētas būtiskas pretrunas, bet nav būtisku priekšlikumu, kas būtu ietverami jaunajā teritorijas plānojumā, jo vērtēta visa pilsētas teritorija bez uzsvara uz RVC AZ.
- RVC plānojums ir vērts uz nākotni un tā īstenošana saskatāma pie būvniecības. TmP ietverto ideju risināšana bieži ir vajadzīgi papildus rīcības - vadlīnijas, TmP, atbalsta pasākumi, u.c. bez kuriem, balstoties tikai uz individuālu objektu attīstību ar individuālu finansējumu, attīstība būs ļoti gausa.

2.4. Pētījumu izvērtējums

RVC AZ ilggadīgi ir veikti pētījumi, tostarp ārtelpas atribūtiem un ainavas kvalitātēm (šo terminu lietojums gan nav iedibināta prakse), uz kā pamata izstrādāti iepriekšējie teritorijas plānojumi vai kas kalpojuši pētījumos un dotos balstītai pārvaldībai. Pētījuma izvērtējums iekļauts tabulā 1.12. Pētījumu izvērtējums (datnes nosaukums – 1_12_pielikums_Petijumu_izvertejums_3NOD), kas veikts par laika posmu no 2001. gada. Senāki pētījumi un plānojumi vispārīgāk izvērti vēsturiskās izpētes daļā.

Veicot pētījumu izvērtējumu tika analizēti pētījumu galvenie risinātie jautājumi, kuri pētījumi ir aktuāli un vai to rezultāti un secinājumi iekļaujami teritorijas plānojumā. Tika identificēti vairāki nozīmīgi pētījumi, kas papildina sapratni par RVC AZ ārtelpu un ainavu un kalpoja par nozīmīgu pamatu teritorijas plānojuma redzējuma veidošanā. Vienlaikus tika konstatēts, ka vairāki pētījumi vairs nav aktuāli, jo izstrādāti jauni pētījumi vai plānošanas dokumenti, kas ietvēruši pētījumu atziņas un tās atbilstoši vērtētas jaunākos dokumentos.

Pētījumi netieši kalpoja arī par informācijas avotu konvencijām un vadlīnijām. Nozīmīgākie pētījumi iekļauti Paskaidrojuma rakstā.

Rīgas vēsturiskā centra lietusūdens apsaimniekošanas jautājumi ir analizēti dažos pēdējo gadu pētījumos.

Pētījumā "Rīgas Centra un Brasas apkaimes publiskās ārtelpas attīstība un pieejamības veicināšana" (2021) ilgtspējīgie lietusūdens apsaimniekošanas risinājumi tiek analizēti kā publiskās ārtelpas un zaļās infrastruktūras attīstības sastāvdaļa. Pētījums balstās uz teritorijas telpisko analīzi, esošās publiskās ārtelpas struktūras izvērtējumu un zaļo koridoru potenciāla noteikšanu. Tajā uzsvērts, ka lietusūdens apsaimniekošanu iespējams integrēt kopā ar apstādījumu sistēmām, ielu zaļajām joslām un publiskajām ārtelpām, vienlaikus uzlabojot gan vides kvalitāti, gan pilsētas klimata noturību.

Pētījuma ietvaros ir identificētas arī konkrētas teritorijas un ielu posmi, kuros ilgtspējīgo lietusūdens risinājumu ieviešana ir telpiski iespējama un funkcionāli pamatota, piemēram, Brīvības ielas, Tērbatas ielas un Miera ielas apkārtnē. Šīs teritorijas kalpo kā pamats turpmākai risinājumu detalizācijai.

Projektā "Vecrīgas publiskās ārtelpas attīstības un pieejamības veicināšana" (2023) veikta Vecrīgas publiskās ārtelpas tehniskā izpēte, kuras ietvaros analizēta vēsturiskās apbūves struktūra, publiskās telpas organizācija un nozīmīgāko ielu un laukumu funkcionālais potenciāls. Izpētē īpaša uzmanība pievērsta tādām publiskajām telpām kā Vaļņu iela, Kaļķu iela, Skārņu iela, kā arī Rātslaukums un Doma laukuma apkārtnē, izvērtējot to telpisko struktūru, noslodzi un attīstības iespējas. Dokumentā šīs teritorijas aplūkotas kā potenciālas vietas, kur lokāli un pielāgoti iespējams integrēt dabā balstītus risinājumus, tostarp apstādījumus, lietusūdens aiztures elementus un ūdens atkārtotas izmantošanas principus.

Papildus minētajiem pētījumiem Rīgas vēsturiskajā centrā ir uzsākta arī ilgtspējīgo lietusūdens apsaimniekošanas risinājumu praktiska priekšizpēte un projektēšana Tērbatas ielas apkārtnē. Projekta „Dabā balstītu un viedo risinājumu portfeļa izstrāde un demonstrēšana pilsētu klimata noturības uzlabošanai Latvijā un Igaunijā (LIFE LATESTadapt)” ietvaros ir veikta teritorijas analīze un izstrādāta dokumentācija ilgtspējīgu risinājumu ieviešanai pie Natālijas Draudziņas vidusskolas, Rīgas 40. vidusskolas un Bāriņtiesas ēkas. Projektā paredzēta lietusdāru ierīkošana, lietus ūdens savākšana no ēku jumtiem ar iespēju to atkārtoti izmantot apstādījumu laistīšanai, kā arī citu dabā balstītu risinājumu integrācija, tādējādi apliecinot, ka arī blīvi apbūvētā un intensīvi izmantotā Rīgas vēsturiskā centra teritorijā ir iespējama ilgtspējīgo lietusūdens apsaimniekošanas risinājumu praktiska ieviešana.

Kopsavilkums:

1. Izstrādes mērķis un galvenie risinātie jautājumi vairumā pētījumu ir detalizētāki un tiešā veidā teritorijas plānojumā nav iekļaujami, tādēļ izvēlēts pētījuma izstrādātājus intervēt, lai viņus uzklautu un viņu redzējumu un pētījumu netiešās atziņas iekļautu teritorijas plānojumā.
2. Pētījumos risinātās ārtelpas veidi un elementi, pēc ekspertu izvērtējuma tiešā vai pilnveidotā veidā tika iekļauti grafiskās daļas karšu slāņu izvērtējumā un ienesti piedāvājumā tabulā 1.1. Spēkā esošā RVC AZ TP izvērtējums RVC AZ grafiskā daļa un tabulā 1.6. Pilsētbūvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementi.
3. Pētījumos identificēts ārtelpas vēsturiskās izpētes un mantojuma vērtību identificēšanas trūkums, tostarp tie balstīti datos nepamatotos pieņēmumos, kas rada risku autentisko vērtību zaudēšanai. Līdz ar to objektīva to rezultātu iekļaušana teritorijas plānojumā veicama tikai pēc vēsturiskās izpētes rezultātu apkopošanas un secinājumu veikšanas, tostarp pētnieku intervēšanas, kas ļautu izdiskutēt pieņēmumu pamatojumu.

2.5. Pilsētbūvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementi

Dati analizēti atbilstoši tabulai 1.6. Pilsētbūvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementi (datnes nosaukums – 1_6_pielikums_Pilsetbuvnieciski_izvertejums_3NOD).

Apkopojot secināto no 1.1. tabulas Spēkā esošā RVC AZ TP izvērtējumu par grafiskās daļu, 1.3. Ilgtermiņa attīstības stratēģijas, tematisko plānojumu izvērtējumu, 1.12. Pētījumu izvērtējumu, 1.2. Spēkā esošo konvenciju izvērtējuma, kopā ar RVC AZ vēsturisko izpēti, pētījuma ekspertu diskusiju rezultātā tika sagatavots "Pilsētbūvnieciski nozīmīgu teritoriju un elementu" saraksts. Tika vērtēts un secināts, ka vairums slāņi ietverami RVC AZ TP grafiskajā daļā, tika vērtēti pilsētas tēla elementi, nozīmīgu skatu esamība no/ uz elementu.

Atbilstoši UNESCO Vēsturiskās pilsētas ainavas pieejai un UNESCO pilsētu mantojuma atlanta metodei, pamatojoties uz ekspertu kompetenci ainavu arhitektūras un ainavu plānošanas teorijā un praksē, pamatojoties uz spēkā esošo RVC AZ teritorijas plānojumu, apzināti Rīgas pilsētas (RVC AZ teritorijā) ainavas vērtību atribūti un ainavas telpiskās kompozīcijas elementi. Šiem atribūtiem un elementiem RVC varēs lemt par nepieciešamību izcelt universālo vērtību slāņus, atbilstoši Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 5.panta RVC AZ saglabājamo un aizsargājamo autentisko kultūrvēsturisko vērtību grupām.

Pētījuma daļas mērķis ir apzināt RVC AZ ainavas telpisko kompozīciju un šī pamata atjaunot un pilnveidot ainavas telpiskās kompozīcijas attīstības procesu – izceļot, skaidrojot, aizsargājot un attīstot kompozīciju vienotā telpiskā ainavas audumā.

Lai Rīgā izceltu laikmetīgās ainavas veidošanās procesu, laikmetīgās ainavu arhitektūras un arhitektūras veidošanās procesu, pētījuma 3. posmā diskutējams kritērijs Rīgas ainavas telpiskajā kompozīcijā un Rīgas tēla elementu grupā iekļaut ainavu arhitektūras, arhitektūras un būvniecības balvās godalgotās būves un nepieciešamību iedibināšanas ekspertu padomi un procedūru to izvērtēšanas iekļaušanai aizsardzībā vai ainavas telpiskās kompozīcijas sastāvā arī pēc RVC AZ teritorijas plānojuma apstiprināšanas.

Lai stratēģiski sekmētu augsti kvalitatīvas ainavas telpiskā kompozīcijas veidošanos diskutējams un nosakāms process pilsēt būvniecisko metu konkursu rīkošanai, nosakot prioritārās pilsētas telpas vai risināmās tēmas, tostarp vertikālos akcentus, liela mēroga pieminekļus.

Ierosinājums kartēt vēsturiskās konkursu teritorijas un būves tā sekmējot augstas kvalitātes procesu pēctecību (ieteikums tiks īstenots pētījuma ietvaros, ja būs iespēja pārnest datus no L.Leitānes pētījuma).

Kā nozīmīga ainavas telpiskā kompozīcijas vērtība ir maksimālais būves augstums – 24 m. Šis augstums vidēji sakrīt ar parka koku augstumu pilnbriedā, kas veido dabas un arhitektoniskās ainavas līdzsvaru.

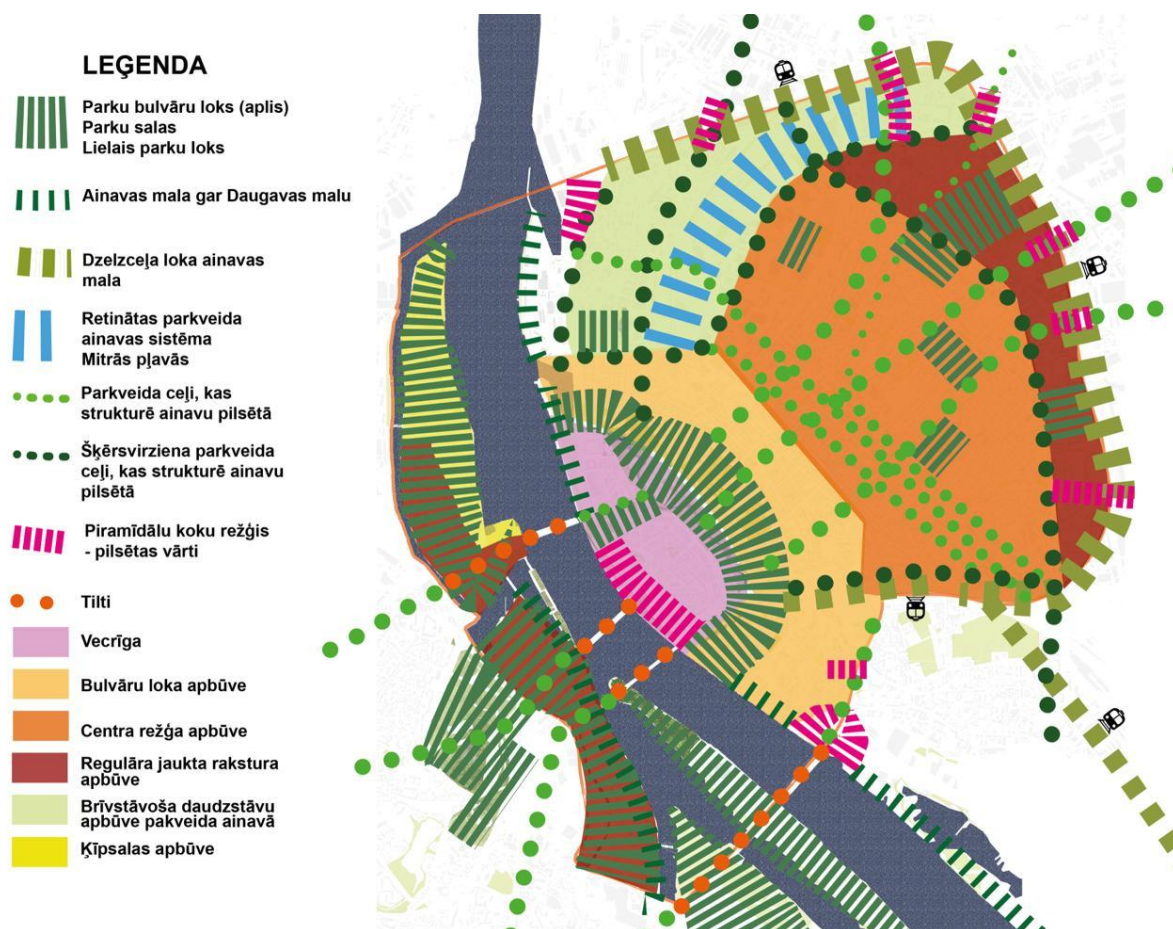
Ierosinājums nostiprināt prasību publiski pieejamas telpas (stāva, skatu platformas) veidošanai būvēm (ēkām un inženierbūvēm), kas pārsniedz 24m augstumu, lai līdzsvarotu sabiedrības ieguldījumu jeb zaudējumu atkāpjoties no augstuma maksimālās prasības un kompensējot ar telpu publisku piekļuvi. Šādām ēkām nebūtu pieļaujamas atkāpes publisko telpu veidošanai ēkas funkcijas drošības apstākļu dēļ.

Ainavai nav robežu tādēļ ainavas telpiskajā kompozīcijā ietverti gan RVC AZ teritorijās esošie ainavas vērtību atribūti un ainavas telpiskās kompozīcijas elementi, gan ieteikums veidot saiknes ar ārpus RVC AZ teritorijas atribūtiem un elementiem, kas veido vienotu ansambli, kā arī papildināt ar nozīmīgām skatu telpām ārpus RVC AZ skatā uz RVC AZ un skatu telpām no RVC AZ uz nozīmīgiem akcentiem un vertikālēm ārpus RVC AZ.

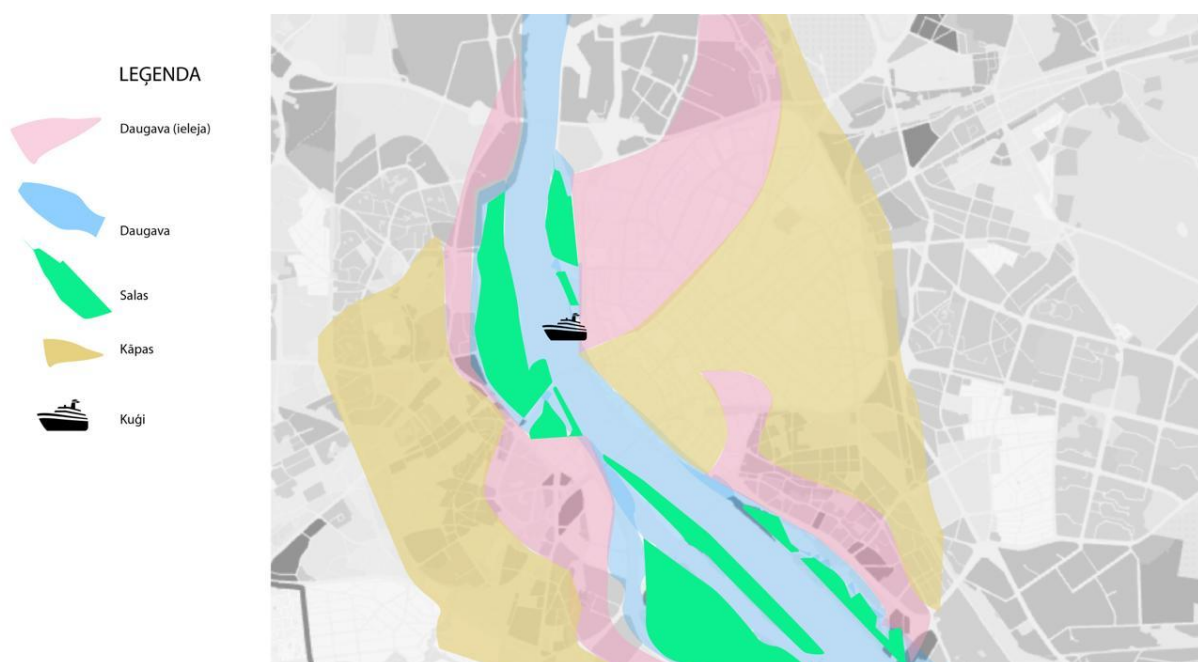
Lai nodrošinātu nosacījumus ainavas un pilsēt būvnieciskajai vienotībai un saskaņai ārtelpā, ieteikums iedibināt ansambļu pieeju, grupējot nozīmīgas parku un laukumu sistēmas, tematiskas apkaimes ārtelpas utml.

Ekspertu novērojums, ka jau vairākas desmitgades neskatoties uz augstvērtīgo mantojumu, RVC AZ UNESCO autentisko kultūrvēsturisko vērtību sistēmā ainavu arhitektūras vērtībām – publiskā ārtelpa, zaļumu un zaļo zonu sistēma, vēsturiskās ūdensteces un ūdenstilpes, vēsturiskais zemes virsmas iesegums un vēsturiskie labiekārtojuma elementi – ir tendence kvalitātes un ieguldījumu diskriminēšanā citu pilsētas vērtību priekšā. Tas pamato palielināt detalizāciju ārtelpas daļai RVC AZ teritorijas plānojumā.

Plašākā konteksta ainavas telpiskā kompozīcijas shēmas

3. attēls. Plašākā konteksta ainavas telpiskā kompozīcija I

4. attēls. Plašākā konteksta ainavas telpiskā kompozīcija III

Tabulas 1.6. Pilsēt būvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementi priekšlikuma kopsavilkums.

Plašākā konteksta ainavas telpiskā kompozīcija:

1. Dabas ainava
 - 1.1. Daugava
 - 1.2. Daugavas ieleja
 - 1.3. Salas
 - 1.4. Kāpas
 - 1.5. Debesis
 - 1.6. Horizonts
 - 1.7. Saules ceļš
2. Arhitektoniskā ainava
 - 2.1. Vecrīga
 - 2.2. Parku bulvāru loks (aplis) ap Vecrīgu
 - 2.3. Lielais parku loks
 - 2.4. Centra režģa apbūve
 - 2.5. Jumtu ainava Vecrīgā
 - 2.6. Jumtu ainava centra režģa apbūves zonā
 - 2.7. Aleju infrastruktūra
 - 2.8. Centra industriālās apbūves salas
 - 2.9. Parku salas
 - 2.10. Ķīpsalas apbūve
 - 2.11. Ielu hierarhija
 - 2.12. Dzelzceļš
 - 2.13. Kuģu ceļš
 - 2.14. Tilti
 - 2.15. Dzelzceļa loks
 - 2.16. Kuģi
 - 2.17. Robežas, malas, barjeras
 - Daugavas krasti
 - Vecrīgas siluets un panorāma
 - Ķīpsalas vēsturiskās apbūves ansambļa panorāma
 - Daugavas kreisā krasta telpiskais ansamblis
 - Dzelzceļa valnis
 - 2.18. Apgaismojuma tīklojums

Pilsētas ainavas elementu un būvju atribūti, tostarp vertikālas dominantes vai akcenti un skatu telpas:

1. Ēkas, ēku grupas
 - 1.1. Kultūras, izglītības, veselības, tirgus ēkas
 - 1.2. Biroju un viesnīcu ēkas
 - 1.3. Kulta ēkas
2. Ainavas infrastruktūra
3. Pieminekļi
4. Inženierbūves un elementi
 - 4.1. Torņi un skursteņi
 - 4.2. Tilti

- 4.3. Dambji
- 4.4. Kuģi
- 4.5. Apgaismojums
- 5. Parku un laukumu sistēmas, tostarp skvēri, priekšlaukumi, priekšdārzi
 - 5.1. Parku bulvāru loka ansamblis ap Vecrīgu
 - 5.2. Ķeizardārza ansamblis
 - 5.3. Grīziņkalna ansamblis
 - 5.4. Mārupītes ansamblis
 - 5.5. Brīvības ceļa ansamblis
 - 5.6. Daugavas salas un krasti
- 6. Kapsētu parki un kulta vietu dārzi
- 7. Skatu telpas
 - 7.1. Skatu telpas jumta ainavā
 - Kultūras ēkas
 - Biroju, viesnīcu un tirdzniecības ēkas
 - 7.2. Skatu telpas zemes līmeņa ainavā
 - Ēku ieejas telpas
 - Daugavas kreisā krasta telpisko ansambļu un saules ceļa uztveres virzieni un zonas
 - Vecrīgas silueta un panorāmas uztveres pamatvirzieni, skatu vietas un zonas
 - RVC un tā aizsardzības zonas apbūves silueta ainavas uztveres virziens no Daugavas akvatorijas
 - 7.3. Skati ceļu telpā

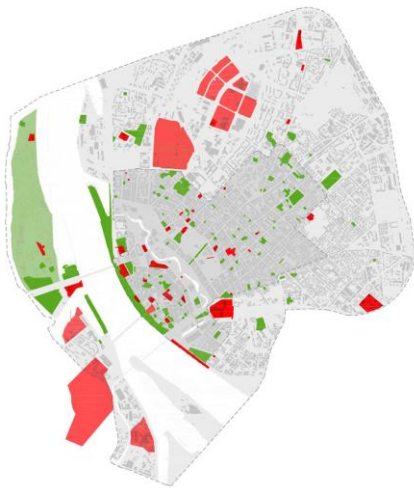
Pilsētas kustības gaisotnes daudzveidības apzināšanai un vairošanai izveidota **pilsētas horeogrāfijas** grupa:

- 1. Dinamiskās telpas
 - 1.1. Nozīmīgas stacijas, pieturas
 - 1.2. Satiksmes centri (mobilitātes punkti)
- 2. Pasāžas
- 3. Iekškvartālā ceļi
- 4. Dinamiski ceļi
 - 4.1. Gājēju un velo tilti
 - 4.2. Patiltes
 - 4.3. Tuneļi
 - 4.4. Nozīmīgas kāpnes
- 5. Tematiskie maršruti

Plašākā konteksta ainavas telpiskā kompozīcija un to shēmas ir kopsavilkums no visiem pētījumiem papildinātas ar ekspertu redzējumu. Vienlaikus shēmas iezīmē principus, kuru pamatojums un īstenojamība grafiskās daļas izstrādē atkārtoti jāpārbauda. Shēmu vispārinājums iezīmēja pretrunas un atšķirīgu interpretāciju ainavas rakstura definēšanā, kam nepieciešama papildus diskusija piesaistot ārējos ekspertus.

2.6. Arhitektūras un ainavu arhitektūras konkursu izvērtējums

Pētījumā tika izvērtēti publiski pieejamo RVC AZ teritorijas ārtelpas arhitektūras un ainavu arhitektūras konkursu (turpmāk - metu konkursu) rezultāti - tajos risinātā un radītā ārtelpa, risinājumu ietekme uz ainavas urbānisma principu ievērošanu, vērtēta meta risinājumu iekļaušana teritorijas plānojumā. Dati analizēti atbilstoši tabulai 1.13. RVC un AZ teritorijas ārtelpas arhitektūras un ainavu arhitektūras konkursu izvērtējums (datne – 1_13_pielikums_METU_analize_3NOD).

Linda Leitāne- Šmīdberga pētījums "Arhitektūras konkursi Rīgā. 1991-2013", 2015. Zaļš – neīstenoti, sarkans – īstenoti.

Apzināti un analizēti 67 metu konkursi 1897.-2025. gadiem. Vairums metu nav īstenoti, atsevišķas vietās metu konkursi rīkoti atkārtoti, daži konkursi beigušies vietas nepiešķirot. Ierosinājums izveidot <https://georiga.eu/> portālā karti ar metu konkursu Nozīmīgākie datu avotu par konkursiem ir Jānis Lejnieks grāmata "Rīgas nākotnes vēsture", 2023, Linda Leitāne-Šmīdberga promocijas darbs "Arhitektūras konkursi Latvija", Linda Leitāne-Šmīdberga pētījums "Arhitektūras konkursi Rīgā. 1991-2013", 2015, Latvijas Arhitektu savienība, vietne <https://www.latarh.lv/konkursi>, Arhitektūras platforma A4D, vietne <https://a4d.lv/tag/konkursi/>. Plašais neīstenoto konkursu skaits prasa padziļinātu konkursu pārvaldības izpēti, jo metu risinājumi kopumā vērtējami kā augstvērtīgi un būtu īstenojami ja ne pilnā apjomā, tad daļā. Ieteikums izveidot profesionālu ainavu arhitektūras žūriju un ar sabiedrības pārstāvju konsultācijām izvērt neīstenotos metu konkursus, atlasot vērtīgākos, kuri būtu īstenojami.

Identificētas teritorijas un elementi, kam plānošanas mērķu sasniegšanai nepieciešams detalizēts regulējums (jau ir noteikts esošajā teritorijas plānojumā vai ir jāveido jauns; izriet no

normatīvajiem aktiem/ plānošanas dokumentiem; izriet no institūciju nosacījumiem, sabiedrības priekšlikumiem, viedokļiem; pamatots pētījumos).

Ekspertu novērojums, ka jau vairākas desmitgades neskatoties uz augstvērtīgo mantojumu, RVC AZ UNESCO autentisko kultūrvēsturisko vērtību sistēmā ainavu arhitektūras vērtībām – publiskā ārtelpa, zaļumu un zaļo zonu sistēma, vēsturiskās ūdensteces un ūdenstilpes, vēsturiskais zemes virsmas iesegums un vēsturiskie labiekārtojuma elementi – ir tendence kvalitātes un ieguldījumu diskriminēšanā citu pilsētas vērtību priekšā, tostarp metu konkursos. Šāda prakse rada precedentus, kas ļauj pēctecīgi turpināt hierarhisku pieeju. Ekspertu viedoklis būtu nepietiekama pārvaldības profesionāļu kompetence mantojuma vērtību atpazīšanā. Tas pamato nepieciešamību skaidrot vērtību atribūtus, palielinot detalizāciju ārtelpas daļai RVC AZ teritorijas plānojumā.

Lai ainavu arhitektūras konkursu rezultāts būtu veiksmīgs un risinājums ilgtspējīgs, tie ir rūpīgi jāsapatavo. Ainavu arhitektūras konkursu sagatavošana ietver priekšizpēti, tostarp:

- (1) ainavu arhitektūras izpēti;
- (2) īstenojamības izpēti;
- (3) ārtelpas programmu;
- (4) kokaugu novērtējumu.

Īstenojamības (iespējamības) izpēte (angļu valodā – *feasibility study*) ir padziļināts novērtējums, lai noteiktu idejas vai ieceres praktiskumu un dzīvotspēju pirms ievērojamu resursu ieguldīšanas tā īstenošanā. Izpētes mērķis ir sniegt objektīvu informāciju lēmumu pieņēmējiem, lai tie varētu pieņemt pamatotus lēmumus par projekta nākotni. Tas palīdz noteikt iespējamus riskus, problēmas un iespējas, ļaujot ieinteresētajām personām novērtēt tā potenciālos rezultātus.

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu⁵ 81. pants par žūrijas sastāvu nosaka,

"ja konkursa dalībniekiem nepieciešama īpaša profesionālā kvalifikācija, vismaz trešdaļai žūrijas locekļu ir šāda vai līdzvērtīga kvalifikācija"

Rīkojot ainavu arhitektūras konkursus tā dalībnieku sastāvā kā obligāta profesionālā kvalifikācija ir jābūt ainavu arhitektam un atbilstoši vismaz trešdaļai žūrijas locekļu jābūt ainavu arhitekta kvalifikācijai.

Izvērtējot līdzšinējo ainavu arhitektūras konkursu praksi, ieteikums rīkot **divu pakāpju konkursus – pēc hierarhiski nozīmīgākā ansambļa objekta** – vispirms ēkai, inženierbūvei, ainavu arhitektūrai vai mākslas objektam atkarībā no to nozīmības, un tad nākošo konkursu nākošajam nozīmīgajam objektam, iekļaujot to pirmajā konkursā izvēlētajā risinājumā. Tas mazinātu risku, ka iesniegtajā konkursa risinājumā viens no ansambļa objektiem ir veiksmīgs, bet otrs objekts veiksmīgāks ir citā darbā.

RVC AZ ainavu arhitektūras konkursi rīkojami teritorijām, kurām ir nepieciešams jauns telpiskais veidols un/ vai programma.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK Dokuments attiecas uz EEZ, pašreizējā konsolidētā versija: 01/01/2024, <http://data.europa.eu/eli/dir/2014/24/oj>

Teritorijām pēc to sarežģītības un nozīmības RVC AZ tēlā rīkojams:

- starptautisks konkurss (11. novembra krastmala, 13. janvāra iela, Brīvības ass, īpaši Daugavas – Vecrīgas šķērsojums);
- nacionāls konkurss (parki, ielas, tilti, ja mainās to veidols; RVC ārtelpas mēbelējumam);
- ainavu arhitekta (ainavu arhitekta biroja) iepirkuma procedūra ar trīs līdz četrus gadu līgumu, kam seko iekšējs konkurss atlases procedūru izturējušajiem dalībniekiem (skvēriem; salām).

Ārtelpas vizuālā tēla mierināšanai ieteikums veidot vienojošus tipveida klusinātus risinājumus, tostarp nodrošinot vides informācijas piekļūstamību. Šim vienojošajam veidolam sludināms ainavu arhitektūras.

Kopsavilkums:

- 1.13. tabulā atlasīto metu konkursu risinājumi iekļaujami teritorijas plānojumā.
- Kvartālu un ēku metu konkursu nolikumos un rezultātos novērota tendence ārtelpas vērtību un kvalitātes diskriminēšanā citu pilsētas un attīstības vērtību priekšā, kas rada neizpratni un pamatojuma trūkumu, īpaši gadījumos, ja hierarhiski tiek izceltas kādas augstākas vērtības par Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 5.panta autentisko kultūrvēsturisko vērtību grupās noteiktajām.
- Ieteikums Rīgas vēsturiskā centra saglabāšanas un aizsardzības likuma 5.panta autentisko kultūrvēsturisko vērtību grupām noteikt nepieciešamību būt līdztiesīgi iekļautām metu konkursu nosacījumos. Metu konkursu nolikumu izstrādē piesaistāms pieredzējis ainavu arhitekts. Ieteikums ainavu arhitektūras būvēm un plašākām pilsētbūvniecības teritorijām veidot no ēkām autonomus metu konkursus.
- Metu konkursos ainavu arhitektūras būvēm iztrūkst ainavas kvalitātes izpētes un arhitektoniski mākslinieciskās izpētes, kas ļautu skaidrot un pēctecīgi attīstīt vērtību sistēmu. Ieteikums teritorijas plānojumā iekļaut nosacījumu ainavu arhitektūras būvēm veikt izpēti meta konkursu sagatavošanas laikā un šīs izpētes veikšanu jāvada pieredzējušam ainavu arhitektam.
- Pētījuma ekspertu novērojums, ka pēdējās desmitgadēs apjomīgās Rīgas ārtelpas pārbūvēs un apsaimniekošanas procesos metu konkurss kā radoša sacensība ir nepilnvērtīgi lietots, tā zaudējot iespēju rast labāko risinājumu.
- Vairāki ainavu arhitektūras metu konkursi noslēgušies bez rezultāta vai netiek īstenots žūrijas atzītais labākais risinājums, vai process netiek pēctecīgi turpināts projektēšanā un būvniecībā. Tas rada kvalitātes kritumu un profesionālu risinājumu iztrūkumu, kā arī profesionāļu uzticību un pašāvēību atkārtoti ieguldīt savu radošo darbu. Rīgas augstā ainavu arhitektūras vēsturiskā tradīcija prasa pilnveidot metu konkursu vadības un pārvaldības praksi, tomēr šis uzdevums ir ārpus teritorijas plānojuma tvēruma.
- Kvartālu metu konkursu rezultāti, kas īstenoti ievērojot perimetrālās apbūves principus, rāda, ka iztrūkst samērīga līdzsvara stādījumu iekļaušanai aleju infrastruktūras veidā vai citu stādījumu iestarpinājumu (piemēram, mini skvēru) veidā. Jau 1903. gadā G.Kūfalts vērtēja (skat. vēsturisko izpēti), ka perimetrālās apbūves

teritorijā Rīgā iztrūkst parki. Ieteikums teritorijas plānojumā atjaunot zaļoimetrālo apbūves principu, kad būvlaidi aizstāj stādījumu josla (skat. arī vēsturisko izpēti).

8. Izpētes laikā neizdevās atrast vienkopus visus datus par RVC AZ īstenotajiem metu konkursiem. Ieteikums GEO RĪGA sistēmā kartēt metu konkursu teritorijas, tostarp L.Leitānes pētījumu Arhitektūras konkursi Latvijā (2019) un Arhitektūras konkursi Rīgā 1991-2013 (2015) rezultātus, tomēr šis ieteikums ir ārpus teritorijas plānojuma tvēruma.
9. Teritorijām pēc to sarežģītības un nozīmības RVC AZ tēlā rīkojams:
 - starptautisks konkurss, plašām kompleksi risināmām teritorijām;
 - nacionāls konkurss, ja tiek mainīts teritorijas veidols;
 - ainavu arhitekta (ainavu arhitekta biroja) iepirkuma procedūra ar trīs līdz četrus gadu līgumu, kam seko iekšējs konkurss atlases procedūru izturējušajiem dalībniekiem; pārējām publiskās ārtelpas teritorijām.
10. Ieteikums izveidot profesionālu ainavu arhitektūras žūriju un ar sabiedrības pārstāvju konsultācijām izvērtēt neīstenotos metu konkursus, atlasot vērtīgākos, kuri būtu īstenojami.

F2.7. Institūciju nosacījumi

Institūciju nosacījumi teritorijas plānojumam ir noteikti ar mērķi nodrošināt koordinētu, ilgtspējīgu un likumam atbilstošu teritorijas attīstību. Šie nosacījumi izriet no Teritorijas attīstības plānošanas likuma un MKN 628, un tie nosaka, kā valsts un pašvaldību iestādes sadarbojas teritorijas plānošanas procesā.

Galvenie institūciju nosacījumi Jaunajam RVC AZ TP, kas skar ārtelpu:

Tēma	Nosacījumi un rekomendācijas
Aizsargjoslas un vides drošība	▪ Noteikt aizsargjoslas (Aizsargjoslu likums, MKN 628) ▪ Attēlot valsts novērojumu staciju aizsargjoslas ▪ Attēlot aizsargjoslas ap pazemes ūdeņu, meteoroloģiskajām un hidroloģiskajām stacijām ▪ Attēlot un izvērtēt applūstošās teritorijas ▪ Plānojot izvērtēt rūpniecisko avāriju riska iespējamību ▪ Integrēt meliorācijas un lietusūdens novadīšanas risinājumus ▪ Novērtēt potenciālos vides riskus - iekļaut preventīvus pasākumus plānojumā; nodrošināt piekļuvi glābšanas dienestiem
Rekreācija un sabiedrības labklājība	▪ Attīstīt rekreācijas vietas, veselības maršrutus - uzlabot sporta infrastruktūru; ierīkot kopienas dārzus (pieejami visiem); uzlabot ārtelpu nabadzīgākajos rajonos ▪ Nodrošināt centralizētas ūdens ņemšanas vietas (piemēram, pie pilsētas kanāla); noteikt alternatīvas: lietusūdens uzkrāšanas vietas, pilsētas ūdensvads ▪ Ņemt vērā mikroklimata uzlabošanas aspektus karstās vasarās

Vides kvalitāte un komforts	- Izvērtēt trokšņa līmeni - iekļaut pasākumus trokšņa samazināšanai apbūves telpās (piemēram, skaņas izolācija, zaļās barjeras) - Ievērot insolācijas prasības - veicināt dabiskā apgaismojuma pieejamību, īpaši blīvas apbūves zonās - Saglabāt apstādījumus un atsevišķus kokus - izstrādāt tehnoloģiskos risinājumus koku aizsardzībai, nodrošināt koku stādījumu ilgtermiņa ielu malās un publiskajā ārtelpā - Pārskatīt un aktualizēt nosacījumus dārzu, parku, skvēru un laukumu izmantošanai - saglabāt dabas un apstādījumu teritoriju zonējumu; veidot ērtas pastaigu vietas un zaļās zonas pieejamas visiem iedzīvotājiem; ņemt vērā karsto vasaru ietekmi uz pilsētas mikroklimatu - Saglabāt koku stādījumus un apstādījumus, kas uzlabo mikroklimatu un samazina karstuma salu efektu - Integrēt ūdenssaimniecības risinājumus (lietusūdens uzkrāšana, ūdensvads pieejamība apstādījumu laistīšanai)
Inženierkomunikācijas un infrastruktūra	- Pievienot objektus centralizētajai ūdensapgādei un kanalizācijai un nodrošināt dzeramā ūdens pieejamību visām apbūves teritorijām - Pievienoties ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem - Apsaimniekot un noteikt prasības lietusūdens uztveršanai - iekļaut lietus notekūdeņu nošķiršanas attīstības grafiku - Paredzēt vidēji ātrās un ātrās uzlādes stacijas pie publiskām iestādēm, parkiem, tirdzniecības vietām, dzīvojamo māju pagalmos - Plānot ārtelpu (ielas, parki, skvēri, laukumi) ar nodrošinātu mobilo sakaru tīkla pārklājumu - Teritorijās ar vēsturisku raksturu rekomendēt senlaicīga dizaina virszemes ugunsdzēsības hidrantu izvietojumu
Mobilitāte un piekļuve	- Veikt Rīgas sabiedriskā transporta maršrutu tīkla reformu - integrēt sabiedriskā transporta pieturas ar gājēju un velo ceļiem - Veidot perspektīvos savienojumus ar esošo infrastruktūru; izstrādāt satiksmes mierināšanas risinājumus; nodrošināt piekļūšanu visām plānotajām teritorijām un objektiem - Iekļaut piebrauktuvi un caurbrauktuvi minimālos izmērus (platums $\geq 3,5$ m; augstums $\geq 4,25$ m) ugunsdzēsības un glābšanas tehnikai
Drošība pilsētvidē	- Drošība pie un uz ūdens (norādes, margas, glābšanas aprīkojums); ugunsdzēsības piebrauktuvi prasības - Ierobežot azartspēļu pakalpojumu pieejamību pilsētvidē - Veidot socializēšanās vietas, kas veicina sabiedrisko līdzdalību un samazina izolāciju - Uzlabot ārtelpu nabadzīgākajos rajonos, veidojot rotaļu laukumus, pastaigu vietas, zaļās zonas

Rīgas brīvosta un kruīza infrastruktūra	▪ Saglabāt Rīgas ostas līdzšinējo funkcionalitāti - nepasliktināt komercdarbības iespējas ostas teritorijā, īpaši pilsētas vēsturiskā centra robežās ▪ Definēt sauszemes teritoriju izmantošanas veidu atbilstoši kuģu apkalpošanas funkcijām ▪ Ņemt vērā kruīza kuģu pasažieru plūsmu drošu organizēšanu un pasažieru termināļa attīstību ▪ Plānot ūdensmalu pieejamības nodrošināšana ▪ Pilsētbūvnieciskajā struktūrā saglabāt ostas identitāti kā daļu no RVC tēla
Kultūras mantojums un pilsētbūvniecība	▪ Saglabāt Īpašas Nozīmes Universālās Vērtības (ĪNUV) un nodrošināt atbildīgu attīstību un aizsardzību UNESCO teritorijās ▪ Vecrīgas silueta aizsardzība - saglabāt vertikālās dominantes, skatu perspektīvas, jumtu ainavas; izvērtēt, uz kādām vērtībām attiecināma saglabāšana; jumtu kompozīcijai, slīpumiem, formām, seguma materiāliem un kolorītam jāatbilst vēsturiskajam mērogam ▪ RVC struktūras skaidrības saglabāšana - jumtu ainavas saglabāšana - pārveidojumiem jāiekļaujas ainavā, īpaši Vecrīgā; jumtu risinājumi jāpielāgo katras RVC daļas izcelsmei ▪ Dārzu un parku izmantošanas nosacījumi - pārskatīt un izstrādāt detalizētus nosacījumus parku, skvēru, laukumu izmantošanai; saglabāt ainaviskās vērtības un bioloģisko daudzveidību; izstrādāt prasības apstādījumu zonējumam un aizsardzībai būvdarbu laikā
Ilgtspējība un vides pārvaldība	▪ Degradēto teritoriju izmantošana - jaunai saimnieciskai darbībai prioritāri izmantot pamestas, neapsaimniekotas teritorijas ar esošu infrastruktūru ▪ Atkritumu apsaimniekošana - iekļaut risinājumus atkritumu savākšanai, šķirošanai un pārstrādei; novērtēt rūpniecisko avāriju riskus un to ietekmi uz vidi ▪ Zemo emisiju zonas ieviešana - integrēt ar mobilitātes un transporta reformām; sabiedriskā transporta tīkla reformā veikt Rīgas sabiedriskā transporta maršrutu tīkla pārstrukturēšanu; veicināt pāreju uz videi draudzīgiem transporta veidiem ▪ Mikroklimata uzlabošana - ņemt vērā karsto vasaru ietekmi uz pilsētas mikroklimatu; saglabāt un attīstīt ielu apstādījumus; nodrošināt ūdens pieejamību apstādījumu laistīšanai (piemēram, lietussūdens uzkrāšana, piekļuve pilsētas kanālam) ▪ Zaļās infrastruktūras pārvaldība - saglabāt bioloģiskajai daudzveidībai svarīgas struktūras; aktualizēt nosacījumus parku, skvēru, laukumu izmantošanai; integrēt apstādījumu zonējumu ar ainaviskās vērtības saglabāšanu

Kopsavilkums:

1. Ārtelpa RVC AZ teritorijā nav tikai papildinājums apbūvei — tā ir funkcionāla, sociāla un ekoloģiska struktūra, kurai jābūt plānotai ar augstu kvalitāti, pieejamību un ilgtspēju.

2. Nosacījumos tiek uzsvērtā apstādījumu saglabāšana, pieejamība visām sabiedrības grupām, rekreācijas iespēju attīstība un mikroklimata uzlabošana. Īpaša uzmanība jāpievērš nabadzīgāko rajonu uzlabošanai.
3. Nosacījumi aptver aizsargjoslas, rekreāciju, mobilitāti, kultūras mantojumu, infrastruktūru, drošību un vides pārvaldību. Tie nav izolēti — tie veido integrētu sistēmu, kur katrs elements ietekmē pārējos.
4. Norādīta nepieciešama sabiedriskā transporta reformai, gājēju un velo savienojumu attīstībai, satiksmes mīkstināšanai un zemo emisiju zonas ieviešanai. Infrastruktūra jāpielāgo arī cilvēkiem ar funkcionāliem traucējumiem.
5. Kultūras mantojuma saglabāšana ir attīstības pamats RVC AZ. Tiek uzsvērts, ka UNESCO ĪNUV, Vecrīgas siluets, vēsturiskās jumtu ainavas un zemesgabalu struktūra ir ne tikai saglabājamas, bet arī aktīvi integrējamās pilsētbūvnieciskajā attīstībā.
6. Rīgas brīvosta ir funkcionāli un telpiski jāintegrē - ostas funkcionalitāte un kruīza infrastruktūra ir saglabājama un attīstāma, vienlaikus nodrošinot ūdensmalu publisko pieejamību un pilsētas tēla kvalitāti.
7. Izstrādājot Jauno RVC AZ TP, jāņem vērā, ka jebkurš ierobežojums vai izņēmums plānojumā jābalsta uz skaidru mērķi, sabiedrības interesēm un institūciju saskaņotu piekrišanu. RVC struktūras skaidrība ir saglabājama kā vērtība.
8. Eksperti secina, ka Institūciju sniegtie nosacījumi lielākoties ir ļoti vispārīgi, iztrūkst konkrētas vietām adresētas prasības un ieteikumi, īpaši ārtelpas attīstībai.

2.8. Fizisku un juridisku personu iesniegumi

Iedzīvotāju iesniegumi teritorijas plānošanas procesā ir būtisks sabiedrības līdzdalības instruments, kas ļauj iedzīvotājiem aktīvi ietekmēt savas dzīves vides attīstību. Pētījuma ietvaros tika saņemts ievērojams apjoms iesniegumu, kas attiecās uz teritorijas plānojuma līmeni un ir uzkrāti RDPAD vairāku gadu laikā.

Pievienotajā tabulā (datnes nosaukums – 2_1_8_pielikums _Parskats_iesniegumiem_TP_un_vera_nemsanu_3NOD) ir apkopoti iedzīvotāju ieteikumi un priekšlikumi jaunajam RVC AZ TP, kas skar ārtelpu.

Iedzīvotāji un uzņēmēji iesniegumos norāda, ka nepieciešama vienota plānošanas pieeja visai Rīgai, nevis fragmentēta pieeja, kas koncentrējas tikai uz vēsturisko centru. Tas nodrošinātu pilsētas telpisko veselumu, koordinētu infrastruktūras attīstību un sabiedrības līdzdalību visās apkaimēs. Tomēr jāatzīmē, ka normatīvie akti nosaka šādu pieeju Rīgas valstspilsētas plānošanai. Tāpēc jo būtiski ir tuvināt abus plānus kopējai, savstarpēji tuvinātai izpratnei un lietot vienotus terminus, iespēju robežās vienotas funkcionālās zonas.

Galvenie būtiskie un izceļamie iedzīvotāju ierosinājumi:

1. Veloinfrastruktūra jāintegrē pilsētas struktūrā, nevis uz zaļo zonu rēķina, bet izmantojot esošās ietves vai zemas intensitātes brauktuves. Tas ļautu saglabāt apstādījumus un koku rindas, vienlaikus veicinot aktīvu mobilitāti.
2. Savienojumu loģika ir būtiska — priekšlikumi par savienojumiem ar parkiem, tiltiem un starp veloceļiem veido funkcionālu tīklu, kas uzlabotu pieejamību un samazinātu

liekus apkārtceļus. Paredzēt drošus, taisnus un savstarpēji savienotus velosceļus, īpaši starp Skanstes, Skolas, Barona ielām un tiltiem.

3. Precizējumi šķērsprofilos un terminoloģijā (piemēram, "vismaz 1,5 m" velosceļus platums) uzlabotu tehnisko skaidrību un nodrošinātu drošību visiem satiksmes dalībniekiem.
4. Konteinerstādījumu aizstāšana ar pilnvērtīgiem koku stādījumiem uzlabotu mikroklimatu, ainavisko kvalitāti un bioloģisko daudzveidību.
5. Nepieciešams definēt skvērus un parkus, to saglabāšanu un attīstību (piemēram, Dzegužkalns, Kīleveina grāvis), jo tas veicinātu pilsētas ekoloģisko struktūru un iedzīvotāju labbūtību. Saglabāt un attīstīt Dzegužkalnu, Kīleveina grāvi, Brasas skvēru un citas ainaviskās zonas.
6. Iekškvartālu savienojumu iekļaušana plānojumā (piemēram, Pulkveža Brieža – Rūpniecības iela) uzlabotu piekļūstamību un loģistiku.
7. Iebildumi pret tramvaja līniju zaļajās zonās norāda uz sabiedrības bažām par dzīves kvalitātes samazināšanos un nepieciešamību pēc alternatīviem risinājumiem. Iebildumi pret tramvaja līniju Pērnavas/Senču/Zirņu ielās — zaļās zonas iznīcināšanas risks.
8. Kravas auto plūsmas ierobežošana pēc Austrumu maģistrāles izbūves ir būtiska dzīvojamo rajonu aizsardzībai. Ielu kategorijās C, D un E paredzēt atbilstošus risinājumus velosatiksmi un satiksmes nomierināšanai.
9. Autostāvvietu skaita samazināšana un cenu paaugstināšana centrā būtu efektīvs instruments sabiedriskā transporta un veloinfrastruktūras veicināšanai.
10. Sarkanās līnijas Lielo kapu teritorijā ir pretrunā ar RVC saglabāšanas likumu — to likvidēšana ir juridiski pamatota un kultūrvēsturiski nepieciešama.
11. Vecrīgai izstrādāt specifiskus šķērsprofilus, ņemot vērā bruģa un lietus ūdens rīdziņu vēsturisko principu.

2.9. Aptauja

Pētījuma izstrādes gaitā, lai iegūtu precīzu, uzticamu un reprezentatīvu informāciju, ko nevar iegūt ar nejaušiem komentāriem vai neformālām sarunām, tika veikta profesionāļu aptauja.

Aptaujas rezultāti rāda, ka RVC AZ ārtelpas attīstībā būtiskākā problēma nav normatīvu esamība, bet gan to interpretācijas stingrība, neviennozīmība un ierobežotā elastība. Respondenti uzsver nepieciešamību pāriet no pārmērīgi preskriptīvām prasībām uz principos balstītu regulējumu, kurā skaidri definētas saglabājamās vērtības, vienlaikus pieļaujot laikmetīgus, kvalitatīvus risinājumus.

Kā svarīgs aspekts norādīts administratīvā sloga un projektu izmaksu pieaugums, ko veicina sarežģīti saskaņošanas procesi un atkārtotas interpretācijas. Tiek uzsvēta vajadzība pēc skaidrākas hierarhijas starp teritorijas plānojuma, detālplānojuma un projektu līmeņa risinājumiem, atstājot detalizāciju vietai atbilstošiem instrumentiem.

Zaļās infrastruktūras attīstība tiek plaši atbalstīta, īpaši klimata adaptācijas, mikroklimata uzlabošanas un publiskās telpas kvalitātes kontekstā. Vienlaikus respondenti norāda uz nepieciešamību diferencēt prasības, izvairoties no vienotiem risinājumiem visā RVC AZ teritorijā, īpaši vēsturiski jutīgās vietās.

Mobilitātes jomā dominē atbalsts gājēju un velobraucēju prioritātei, publiskās ārtelpas caurlaidībai un autotransporta ierobežošanai centrālajās teritorijās. Daugavas krastmala tiek identificēta kā stratēģiski nozīmīga, bet nepietiekami izmantota publiskās ārtelpas ass.

Kopumā respondenti norāda uz RVC AZ ārtelpukā vienotu telpisku sistēmu, kurā ir vēsturiskā struktūra, publiskās telpas kvalitāte un mūsdienīgi risinājumi, kas tiek līdzsvaroti ar skaidri formulētiem attīstības principiem.

Tiek izteikti priekšlikumi:

1. Jaunajā RVC AZ TIAN pāriet uz principos un kvalitātes kritērijos balstītu regulējumu, nosakot saglabājamās vērtības un pieļaujot mūsdienīgus risinājumus.
2. Samazināt pārmērīgu detalizāciju teritorijas plānojuma līmenī, detalizētus risinājumus paredzot detālplānojumu, lokālplānojumu un projektu stadijā.
3. Vienkāršot un padarīt prognozējamāku saskaņošanas procesu, mazinot administratīvo slogu un projekta pārstrādes risku.
4. Diferencēt zaļās infrastruktūras prasības, nosakot prioritārās teritorijas un pielāgojot risinājumus vietas raksturam.
5. Noteikt gājēju, velosatiksmes un publiskās telpas prioritāti kā RVC AZ telpiskās struktūras pamatprincipu.
6. Daugavas krastmalu definēt kā stratēģiski nozīmīgu publiskās ārtelpas asi ar skaidriem attīstības nosacījumiem.

Kopsavilkums:

1. RVC AZ ārtelpas attīstību būtiski ietekmē ne tikai normatīvo aktu saturs, bet to interpretācijas prakse, kas nereti ir pārlietu stingra vai neviennozīmīga un kavē kvalitatīvu, laikmetīgu risinājumu īstenošanu.
2. Pastāvošais regulējums daudzviet ir pārāk detalizēts teritorijas plānojuma līmenī, vienlaikus nesniedzot pietiekami skaidru ietvaru vērtību saglabāšanai un attīstības prioritātēm.
3. Sarežģīti saskaņošanas procesi palielina projektu izmaksas un administratīvo slogu, negatīvi ietekmējot ilgtspējīgu attīstību.
4. Zaļās infrastruktūras un dabā balstītu risinājumu nozīme tiek atzīta, tomēr vienotas prasības visai RVC AZ teritorijai nav uzskatāmas par piemērotām.
5. Mobilitātes jomā dominē nepieciešamība stiprināt gājēju un velobraucēju prioritāti un uzlabot publiskās ārtelpas caurlaidību.
6. RVC AZ ārtelpa tiek uztverta kā savstarpēji saistīta telpiska sistēma, kuras vērtība balstās vēsturiskās struktūras nepārtrauktībā.

3. JAUNĀ RVC AZ TP RISINĀJUMU PRIEKŠLIKUMS

3.1. Priekšlikumi teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu (TIAN) izstrādes laikā tika nodrošināta spēkā esošo teritorijas plānojumu informācijas integrēšana un dublēšanās novēršana. Vienlaikus TIAN saturs tika strukturēts atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmā (TAPIS) noteiktajai dokumenta uzbūvei. Šāda pieeja bija būtiska, lai neizlaistu nevienu nozīmīgu TIAN sadaļu un grafiskais materiāls būtu sasaistīts ar paredzētajiem teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem.

TIAN tika veidots konsolidēti, pieeja sekojoša:

1. zilā krāsā teksts iezīmēts šī pētījuma ekspertu veidotais teksts;
2. zaļā krāsā iezīmēti RVC AZ TP TIAN punkti, kas pārnesti no spēkā esošā TIAN;
3. Melnā krāsā iezīmēti jaunā Rīgas TP TIAN punkti, kas, ekspertuprāt, ir izmantojami.

Vienlaikus jānorāda, ka abos spēkā esošajos plānošanas dokumentos ir ietverti daudzi TIAN punkti, kas šajā pētījumā nav pārņemti. Minētie punkti analizēti, precizēti vai citādi izvērtēti, tomēr eksperti neapstrīd to lietderību un piemērotību turpmākai izmantošanai plānošanas dokumentu izstrādes procesā. Tāpat jāatzīmē, ka atsevišķos jautājumos ekspertu viedokļi nebija vienprātīgi; līdz ar to pētījumā iekļauti tie secinājumi un atziņas, kuri guva ekspertu vairākuma atbalstu.

TIAN ietverts apjomīgs definīciju kopums un to skaidrojums, jo dokuments aptver plašu tematisko loku un analizē daudzas ārtelpas jomas.

TIAN ir piedāvāta versija prasībām visas teritorijas izmantošanai - gan visā teritorijā atļautajām izmantošanām, tostarp, aizliegtajām. Publiskajās tiesībās darbojas princips "aizliegts viss, kas nav atļauts". Proti, kā atzīts tiesību doktrīnā - publiskajās tiesībās atšķirībā no privāto tiesību principa "atļauts viss, kas nav aizliegts", darbojas princips "atļauts ir tikai tas, kas ir noteikts ar tiesību normu".

Atļautas darbības, kas atbalsta pamatfunkciju, uzlabo vides stāvokli un nodrošina sabiedrisko drošību/veselību, ar dažiem izņēmumiem un nosacījumiem (piemēram, attiecībā uz parkiem un zaļajiem jumtiem RVC), savukārt, aizliegts pretējais. TIAN nosaka noteikumus par zemes gabalu pārveidošanu, izmantošanu un apbūvi, it īpaši gadījumos, kas saistīti ar neatbilstību plānojumam, kā arī ar kultūras un dabas aizsardzību. Šie noteikumi nodrošina aizsardzību esošajiem lietotājiem ļaujot likumīgi turpināt iepriekšējo, bet pašreizējam plānojumam neatbilstošo izmantošanu.

TIAN veidošanas pamatā ir racionāla plānošana - noteikumi novērš tādu jaunu zemes vienību veidošanu (dalot vai apvienojot), kuras nav praktiski apbūvējamas vai kuru robežas ir pretrunā ar funkcionālo zonējumu. Tiek pielietota vides un kultūras mantojuma integrācija - pakļaujot saskaņošanai visus zemes ierīcības projektus, kas skar aizsargjoslas, dabas teritorijas vai publisko ārtelpu, savukārt, tiek atbalstīta vēsturiskā pilsētas auduma saglabāšana, nosakot ierobežojumus kultūras un pilsēt būvniecības pieminekļu zemesgabalu dalīšanai un apvienošanai.

Pētījuma TIAN, atbilstoši jaunajam Rīgas TP TIAN, ir izvirzīti nosacījumi lielmēroga dzīvojamās apbūves teritoriju iekšpagalmu organizācijai (Skanste, Andrejsala). Noteikumi veicina blīvu, bet kvalitatīvu attīstību, prioritizējot zaļo infrastruktūru (pazemes stāvvietas, caurlaidīgi segumi, lietusūdens risinājumi) un racionālu telpas plānošanu esošajos dzīvojamajos kvartālos. Jaunbūvju prasībās noteikts, ka jābūt pagrabam ar dubultfunkciju: katrai jaunbūvējamai mājai jānodrošina pagrabs, kas kalpo gan kā auto stāvvietai, gan kā patversme. Tas pielietots šī brīža politiskās situācijas dēļ, kā arī tāpēc, lai palielinātu zaļo infrastruktūru platības, novietojot auto pazemē. Noteikts, ka veidojot cietos segumus (piemēram, piebraucamos ceļus, stāvlaukumus), tiem jābūt caurlaidīgiem, lai atvieglotu lietus ūdens infiltrāciju (caurlaidīgs segums iekļauj tādas konstrukcijas kā bruģakmens segums, eko bruģakmens segums, nesaistīta minerālmateriāla segums, porasfalta segums).

Ekspertu vērtējumā ir izmantojamas jau sabiedrības apspriestās prasības par pieklūšanu, kas noteiktas jaunajā Rīgas TP. Noteikumi tiek papildināti ar vides pieejamības prasībām.

Būtiski izvērtēta un analizēta ir TIAN sadaļa "Apstādījumi un aizsargājamie biotopi", un noteikumos:

1. uzlikts par pienākumu maksimāli veikt koku aizsardzību - būvniecības laikā stingri jāievēro koku kritiskās un minimālās sakņu aizsardzības zonas. Jebkuras atkāpes pieļaujamas tikai ar kvalificēta arborista (koku tehniķa) apstiprinātiem saglabāšanas risinājumiem.
2. integrēti klimata noturības pasākumi - lietus ūdens apsaimniekošanas risinājumi (lietusdārzi, bioievalkas, caurlaidīgi segumi) ir obligāti jāiekļauj visu veidu apstādījumos – ielās, pagalmos un priekšdārzos – lai mazinātu plūdu riskus un nodrošinātu augu laistīšanu.
3. prioritizēts zaļais ielas dizains - projektējot un pārbūvējot ielas, jānodrošina nepārtraukta, hierarhiska apstādījumu josla ar lieliem, ainavu veidojošiem kokiem. Kompleksas pārbūves gadījumā inženierkomunikācijas jāsagrupē, lai atbrīvotu maksimāli plašu telpu stādījumiem un atpūtai.
4. paredzēts zaļināt autostāvvietas, jo lielās atklātās stāvvietās obligāti jānodrošina vismaz 30% apstādījumu platība ar lielo koku stādījumiem, veidojot "autostāvvietas apstādījumus".
5. Noteikts ierīkot trīspakāpju aizsargstādījumus starp dzīvojamo apbūvi/izglītības iestādēm un piesārņojuma avotiem (piemēram, intensīvu satiksmi vai rūpniecības objektiem).

Sadaļas mērķis ir pāriet uz plānošanas un būvniecības praksi, kas pilsētas attīstībā palielina un uzlabo dabas daudzveidību, mikroklimatu un pilsētas ekoloģisko līdzsvaru.

Plaši izveidoti noteikumi parku un skvēru ierīkošanai, pārbūvei un izmantošanai. Šis noteikumu bloks detalizē, kā rīkoties ar parkiem un skvēriem, sākot no to statusa noteikšanas līdz pat to ilgtermiņa apsaimniekošanai, stingri integrējot vides aizsardzību, kultūrvēsturiskās vērtības un klimata noturību. Parki un skvēri ir augsti aizsargāta publiskā ārtelpa ar minimālu apbūves blīvumu, kuriem ir kritiska nozīme pilsētas ekoloģiskajā sistēmā un klimata noturības nodrošināšanā. Jebkura attīstība parkā jāveic, balstoties uz rūpīgu zinātnisku un māksliniecisku izpēti.

TIAN nosaka, ka tematisko parku (atrakciju parku) attīstība ir pieļaujama, taču tā ir pakļauta augstas kvalitātes plānošanai un risku novērtējumam, ar mērķi harmonizēt komerciālo attīstību ar apkārtējās vides un iedzīvotāju interešu aizsardzību.

Pilnīgi jauna ir TAN sadaļa, kur noteiktas prasības salu veidošanai. Sala daudzfunkcionālas atpūtas un stādījumu mikroskvērs jeb kabatas skvērs, ko veido gājēju kustību plūsmai stratēģiskās vietās, kur nav pietiekama vieta, lai veidotu skvēru un bez peļņas gūšanas nolūka. Salas ir plānotas kā pilsētvides labiekārtojuma elementi ar augstu sociālo un ekoloģisko prasību līmeni, kas paredzēti kā daudzfunkcionālas, iekļaujošas atpūtas, dabas un patvēruma zonas ar integrētām tehnoloģijām.

Papildinātas prasības piestātnēm, peldbūvju izvietošanai un citai izmantošanai krastmalā, ūdensmalā vai ūdeņu teritorijā. Pamatā ir saglabātas izvirzītās un spēkā esošās prasības, bet papildinājumā uzsvērta šī stratēģiski svarīga publiskā telpa, kuras attīstībā par prioritāti tiek noteikta ērta piekļuve dažādiem transporta veidiem, un ainavas aizsardzība no pārmērīgas apbūves, it īpaši vietās ar kultūrvēsturisku nozīmi.

Peldvietu ierīkošanas un izmantošanas nosacījumi saglabāti kā izstrādātajā Rīgas TP, jo tie ir konkrēti un piemērojami Rīgas RVC AZ, savukārt, Prasības krastmalu teritoriju izmantošanai saglabātas līdzšinējās abos teritorijas plānojumos iekļautās, labi izstrādātās detalizētās prasības.

Pilnībā no jauna ir izstrādāta sadaļa "Meliorācijas sistēmas, poldera infrastruktūra, dabīgās noteces un applūstošās teritorijas". Ilgtspējīga lietus ūdens apsaimniekošana ir kritiska teritorijas plānošanas sastāvdaļa, kas pakļauta stingrai hierarhijai – sākot ar noteces samazināšanu un infiltrāciju uz vietas, beidzot ar novadīšanu sistēmā. Dabiskie ūdensobjekti jāaizsargā un jāintegrē šajā sistēmā kā vides elementi, vienlaikus nodrošinot augstu plūdu aizsardzības līmeni, kas pielāgots nākotnes klimata pārmaiņām.

Šis noteikumu bloks detalizē prasības un principus ilgtspējīgai lietus ūdens apsaimniekošanai, meliorācijas sistēmu attīstībai un dabisko ūdens objektu aizsardzībai, koncentrējoties uz pielāgošanos klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu.

Ilgtspējīgā lietus notekūdeņu apsaimniekošanā jāievēro šāda prioritāšu secība:

1. Samazināšana un atkārtota izmantošana: noteces samazināšana (caurlaidīgi segumi) un ūdens atkārtota izmantošana.
2. Decentralizēta infiltrācija/aizture: attīrīšana un infiltrācija uz vietas (decentralizētas metodes, piemēram, lietusdārzi, bioevalkas).
3. Centralizēta infiltrācija/aizture: attīrīšana un aizture/infiltrācija ārpus apbūves teritorijas.
4. Novadīšana sistēmā: novadīšana centralizētā lietus kanalizācijas vai meliorācijas sistēmā.
5. Novadīšana kopsistēmā: novadīšana centralizētā kanalizācijas kopsistēmā (pieļaujama tikai ar pārplūdi un tikai pēc attīrīšanas risinājumu īstenošanas).

Papildinātas ir reljefa un augsnes aizsardzības prasības, nosakot, ka novākto augsnes virskārtu, ja tā nav piesārņota ar bīstamām vielām, uzglabā līdz būvniecības projekta beigām. Uzglabāto

augšnes virskārtu izmanto teritorijas stādījumiem. Tas nepieciešams tādēļ, ka augsnē bieži saglabājas "vietas kods", un atjaunojot virskārtu ar esošo augsni, aktivizējas sēklas, kas ilgstoši snaudušas. Tādējādi tiek bagātināta esošā flora.

Aizsargjoslas un aizsardzības zonas netiek skatītas, jo tās jāuzliek kompleksi, skatot ATIS un nav tiešs pētījuma objekts.

Pētījuma rezultātā TIAN tiek iekļautas prasības esošajām degvielas uzpildes stacijām un transportlīdzekļu apkopes būvēm, nosakot, ka jaunas Degvielas uzpildes stacijas atļauts izvietot tikai Rūpnieciskās apbūves teritorijās (R). RVC AZ jaunu DUS/GUS būvniecība netiek atbalstīta.

Tiek no spēkā esošajiem TP saglabāta Īpašā režīma zona.

Prasības transportlīdzekļu novietņu skaitam, izvietojumam novietošanai.

Šis noteikumu bloks detalizē prasības autostāvvietu (autonovietņu) un velonovietņu izveidei, koncentrējoties uz to skaita ierobežojumu, integrāciju kultūrvēsturiskajās teritorijās, plūdu aizsardzību un ekoloģisko labiekārtojumu. Plānošanas pamatā ir princips: mazāk auto, vairāk zaļuma un augsta noturība pret klimata pārmaiņu ietekmi.

Noteikumi diktē pilsētas pāreju uz attīstības modeli, kas ierobežo automašīnu dominanci un par prioritāti izvirza ekoloģiskos un ainaviskos risinājumus, īpaši vēsturiskajās zonās un teritorijās, kas pakļautas plūdu riskam. RVC eksperti iesaka ieviest stingrus autostāvvietu skaita ierobežojumus (līdz 30% no vispārējā skaita), lai aizsargātu kultūrvēsturisko telpu no pārmērīgas motorizācijas.

Priekšdārzi ir definēti kā zona, kurā autostāvvietas ir stingri aizliegtas, tādējādi aizsargājot vēsturiskās apbūves fasādes un ielas ainavu. Autostāvvietas vairs netiek uzskatītas tikai par cieto segumu laukumiem; tām ir jāfunkcionē kā ilgtspējīgas noteces pārvaldības sistēmām.

Novietnēs ar 50 un vairāk vietām ir obligāta lietuss ūdens attīrīšana (filtri, uztvērēji) un jāizmanto ilgtspējīgi risinājumi (lietussdārzi, caurlaidīgi segumi). TIAN tiek noteiktas precīzas stādījumu kvotas autostāvvietās, kas uzsver nepieciešamību integrēt kokus un veidot vairākpakāpju stādījumus gan mikroklimata uzlabošanai, gan estētikai.

Lielu pazemes būvju un stāvu projektēšanai obligāti nepieciešams arborista atzinums, tādējādi aizsargājot esošo koku saknes un vitalitāti. Sadaļā saglabātas gan pašlaik spēkā esošās normas, gan papildinātas ar ekspertu priekšlikumiem.

TIAN nodaļā "Prasības inženiertehniskās apgādes tīkliem un objektiem" nosaka stingrus principus inženierkomunikāciju (tīklu) izvietošanai un rekonstrukcijai pilsētvidē, prioritāti piešķirot pazemes telpas racionālai izmantošanai, publiskās ārtelpas vizuālās kvalitātes uzlabošanai un zaļās infrastruktūras saglabāšanai. Tīklu attīstībai jāklūst "neredzamai" – tie ir jāpārvieta pazemē un jāizstrādā saskaņoti ar augstu publiskās ārtelpas kvalitāti, piešķirot augstāku prioritāti ielu apstādījumiem nekā inženierkomunikāciju ērtībām.

Prasības apbūvei konsolidētas spēkā esošo teritorijas plānojumu prasības, bet būvlaides papildinātas ar ekspertuprāt, nepieciešamajiem papildinājumiem. Jauni jēdzieni, piemēram, "Koku Būvlaide" norāda uz centieniem radīt kvalitatīvu, demokrātisku, zaļu un ēnainu publisko telpu, kas ir funkcionāli bagāta un piemērota visām sabiedrības grupām.

Prasības priekšpagalmiem saglabātas no pašlaik spēkā esošā RVC AZ teritorijas plānojuma.

TIAN nodaļa "Atkritumu konteineru (tvertņu) novietnes, sadzīves atkritumu dalītās savākšanas punkti un citi atkritumu saimniecības objekti" saglabātas prasības no spēkā esošā Rīgas TP, papildinot ar priekšlikumu par dalīto savākšanas punktu.

TIAN sadaļa par nožogojumiem nosaka stingras prasības un ierobežojumus attiecībā uz nožogojumu (žogu, mūru, margu, dzīvžogu) veidošanu, uzsverot nepieciešamību saglabāt ainavisko caurredzamību, publisko pieejamību, estētiku un kokaugu aizsardzību. Nožogojumi tiek regulēti ar mērķi privāto īpašumu aizsardzību saskaņot ar publisko interesi, nodrošinot augstu vizuālo caurredzamību, aizsargājot pilsētas apstādījumus un garantējot pieejamību teritorijās ar publisku funkciju.

Nodaļā "Fasāžu krāsojums un elementi" saglabāti Rīgas TP noteikumi.

Pazemes būvju un stāvu prasības papildinātas ar prasību par hidroģeoloģisko izpēti un sertificēta koku tehniķa vai diplomēta koku kopšanas tehniķa (pārejas periodā līdz 2027.gadam - kvalificēta arborista) atzinumu.

Nodaļa "Tuneļi un patiltes" nosaka, ka gājēju tuneļi un patiltes ir jāuztver un jāattīsta kā pilnvērtīga publiskās ārtelpas sastāvdaļa, ar galveno mērķi nodrošināt maksimālu drošību, pieejamību un augstu vizuālo kvalitāti. Lai gan priekšroka jādod virszemes šķērsojumiem, ja tuneļi ir nepieciešami, tiem ir jāatbilst augstiem drošības un dizaina standartiem. Galvenais mērķis ir pārvērst šīs telpas no vienkāršiem tranzīta koridoriem par drošām, pieejamām un vizuāli pievilcīgām publiskās ārtelpas vietām.

Stihiju postījumu atjaunošanai netiek izvirzītas jaunas prasības, bet sezonas rakstura būvēm ir priekšlikums papildināt ar prasību, ka tās nedrīkst negatīvi ietekmēt saglabājamu zaļo infrastruktūru vai parku teritorijas (kokaugus, daudzgadīgo stādījumus).

Nodaļa, kas nosaka prasības teritorijas labiekārtojumam, pamatā eksperti atstāja esošās normas un standartus attiecībā uz publiskās ārtelpas elementu un apgaismojuma dizainu, kā arī detalizēja obligātās prasības jaunām daudzdzīvokļu māju teritorijām, liekot uzsvāru uz funkcionalitāti, estētiku, drošību un vides atbilstību. Noteikumi veido pilsētvides standartu, kas apvieno ekoloģisko atbilstību (cietkoksnes aizliegums, viedais apgaissojums, minimālais nakts režīms) ar augstu vizuālo kultūru (vienots dizains, kvalitatīvs dekoratīvais apgaissojums bez kropļojumiem) un sociālo nodrošinājumu (obligātas zaļās zonas un rotaļu/atpūtas vietas jaunos daudzdzīvokļu projektos).

Aizsardzībai pret troksni papildinājums - Teritorijās, kurās nav iespējams izbūvēt citus risinājumus transporta satiksmes trokšņu mazināšanai, nosakāmi maksimālā transporta ātruma ierobežojumi.

Funkcionālās zonas (Savrupmāju apbūves teritorija (DzS), Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzM), Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija (DzD), Publiskās apbūves teritorija (P), Jauktas centra apbūves teritorija (JC), Rūpnieciskās apbūves teritorija (R), Tehniskās apbūves teritorija (TA), kas pastarpināti publisko ārtelpu, prasības noteiktas TIAN dažādās nodaļās, tāpēc nav detalizēti pētītas pētījumā. TIAN noteiktas tās prasības, kas ietekmē publisko ārtelpu.

Transporta infrastruktūras teritorijai (TR1) pētnieki pamatā atstājuši esošās RVC AZ prasības, tomēr aizliedzot šajā FZ izbūvēt jaunas degvielas uzpildes stacijas, kā arī sniedzot priekšlikumu, ka sezonas laikā no 1. decembra līdz 1. martam velokustība iezīmētajā ielas telpā notiek kopējā plūsmā ar automašīnām. Veloceļus šajā periodā var izmantoti sniega novietošanai un automašīnu stāvvietām.

Dabas un apstādījumu teritorijas (DA) veidotas plaši - izdalot 9 apakšzonas: 1) DA – parki; 2) DA1 klusie parki; 3) DA2 skvēri; 4) DA3 iekškvartālu skvēri; 5) DA4 Centra parku ansamblis; 6) DA5 ūdensmalas, krastmalas; 7) DA6 ielu apstādījumu joslas; 8) DA7 kapsētas; 9) DA8 dzelzceļa stādīju joslas. Visās zonās daļēji saglabātas RVC AZ TIAN prasības, kā arī izvirzītas prasības, balstoties uz pētnieku atziņām.

Dabas un apstādījumu teritorijas ir sadalītas 9 apakšzonās tāpēc, ka pilsētvidē tās pilda ļoti atšķirīgas funkcijas, un katrai no tām nepieciešami precīzi, situācijai atbilstoši regulējumi. Tieši šī diferenciācija ļauj saglabāt RVC AZ TIAN prasību būtību, bet vienlaikus tās pielāgot mūsdienu pētniecības atziņām par ekoloģiju, rekreāciju un pilsētas telpas kvalitāti.

Plašais zonējums nodrošina trīs būtiskas lietas:

- **Funkcionālo skaidrību** — parks, klusais parks, skvērs vai kapsēta nevar tikt pārvaldīti pēc vienādiem principiem, jo to lietojums, trokšņu līmenis, bioloģiskā daudzveidība un sociālā loma atšķiras.
- **Precīzāku aizsardzību** — detalizētas apakšzonas ļauj noteikt stingrākus ierobežojumus vietās, kur nepieciešama īpaša klusuma, kultūrvēsturiskās vērtības vai ekoloģiskās struktūras saglabāšana.
- **Mērķtiecīgu attīstību** — ūdensmalām, ielu apstādījumiem vai dzelzceļa joslām ir specifiski attīstības nosacījumi, kas atšķiras no parku vai iekškvartālu skvēru vajadzībām.

Kopumā secinājums ir, ka šāda detalizācija ļauj pilsētai pārvaldīt zaļo infrastruktūru daudz kvalitatīvāk, nodrošinot gan dabas aizsardzību, gan iedzīvotāju labbūtību, gan telpiskās struktūras ilgtspēju.

Noteikumu bloks par dabas un apstādījumu teritorijām atspoguļo pilsētplānošanas virzību uz maksimālu dabas vērtību aizsardzību, ainavu arhitektūras integrāciju un auto mazināšanas politiku vērtīgākajās publiskajās zonās.

Atjaunojot, pārbūvējot un jaunbūvējot krustojumus veicama ārtelpas programmas samērīguma izpēte, izvērtējot krustojuma satiksmes funkcijas un rezervējot stādījumiem zonas brīvas no pazemes inženiertīkliem, veidojot jaunus krustojuma skvērus; atjaunojami izzudušie krustojumu skvēri, kas paplašina krustojuma telpu, lai tie kalpotu kā vietējs kvartāla centrs, uzlabo mikroklimatu, veicina dabas daudzveidību, ekoloģisko savienojamību, kas vairo drošāku un mierīgāku pārvietošanās vidi un atpūtu.

Atjaunojot un pārbūvējot laukumus veicama ārtelpas programmas samērīguma izpēte un laukumā pārveidojami par skvēriem. No RVC AZ pārnesti visi skvēri, laukumi un parki, tos papildinot ar pētnieku atziņām un prasībām.

Īpaši izceļama ir 11.novembra krastmala. Teritorijas attīstībā nodrošina 11. novembra krastmalas izmantošanu kā augstas kapacitātes publisko ārtelpu, kas piemērota pilsētas un valsts nozīmes publisku pasākumu norisei, kā arī ikdienas rekreācijai. 11. novembra krastmalā nodrošināma nepārtraukta, publiski pieejama gājēju kustība gar Daugavas krastmalu un vizuāla saikne ar Daugavas ūdenstelpu. Visi apbūves, labiekārtojuma un infrastruktūras risinājumi 11. novembra krastmalā īstenojami, ievērojot Rīgas vēsturiskā centra aizsardzības prasības, kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un pilsētbūvnieciskās kompozīcijas principus.

Veidojot dzelzceļa stādījumu joslu, zemesgabaliem, kuru teritorijā tādas tiek izvietotas, jaunajā teritorijas plānojumā nosakāma tāda apakšzona ar blīvākiem apbūves rādītājiem. Tas kompensētu DA8 uzlikšanu, kā arī, veidojot blīvāku apbūvi tiek slāpēti trokšņi RVC teritorijā.

Jaunas prasības ir noteiktas AB dambim. AB dambis ir Rīgas vēsturiskā centra publiskās ārtelpas un ūdens teritorijas elements ar stratēģisku nozīmi kultūras, rekreācijas un pilsētas ūdens telpas izmantošanai. AB dambja telpiskā attīstība, apbūves principi un labiekārtojuma risinājumi nosakāmi, pamatojoties uz atklāta metu konkursa rezultātiem, nodrošinot augstvērtīgu arhitektonisko, ainavisko un pilsēt būvniecisko kvalitāti. Teritorija paredzams publisku kultūras pasākumu norisei, tai skaitā brīvdabas koncertiem, izstādēm, performancēm.

Ūdeņu teritorijas veidotas: 1) Ū - Daugavas akvatorija; 2) Ū1 Pilsētas kanāls; 3) Ū2 - Kārļa baseins; 4) Ū3 - meliorācijas sistēmas; 5) Ū4 - mazie dīķi. Šis noteikumu bloks detalizē funkcionālo zonu "Ūdeņu teritorija" (Ū), aptverot Daugavu, Pilsētas kanālu, mazās ūdensteces un lietus ūdens uzkrāšanas baseinus. Galvenais secinājums ir ilgtspējīga, ekoloģiski atbildīga ūdens resursu izmantošana, stingri aizsargājot vēsturisko akvatoriju (Pilsētas kanāls) un veicinot kompleksu publiskās telpas attīstību gar Daugavas krastiem.

Noteikumi demonstrē stratēģiju: Daugava un krastmalas tiek dinamiski attīstītas kā daudzfunkcionāls, bet regulēts publiskās telpas komplekss, savukārt Pilsētas kanāls tiek stingri uzturēts kā kultūrvēsturisks ainavisks objekts. Vienlaikus visās ūdeņu zonās tiek nodrošināta ekoloģiskā atbildība un sanācija.

Teritorijas ar īpašiem noteikumiem noteiktas atbilstoši tiesību aktiem, lai sabalansētu funkcionālo apakšzonu daudzumu un prasību saprotamību. Pētniekuprāt, daudzas spēkā esošā RVC AZ teritorijas plānojuma normas ir aktuālas un izmantojamas turpmākajā plānošanā. Šis noteikumu bloks nosaka ļoti detalizētu vīziju par Rīgas Daugavas krastmalu, salu un kanālu attīstību, stingri nodalot funkcionālās zonas, bet visur uzsverot publisko pieejamību, augstu arhitektūras un dizaina kvalitāti un ūdens ainavas integritātes saglabāšanu. Tiek ieviests jauns, inovatīvs būvniecības veids – peldmājas.

Rīgas ūdens resursu un krastmalu attīstība ir plānota kā kompleksa, publiski pieejama sistēma, kas apvieno inovāciju (peldmājas, akvatektūra) ar kultūrvēsturisko atbildību (stingri vizuālie ierobežojumi, Akmens tilta/kanāla aizsardzība). Pāreja no transporta uz publisko rekreāciju ir galvenā virzītāja.

Kopsavilkums:

1. TIAN (Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi) sagatavošanas būtiskums ir milzīgs, jo tas kalpo kā galvenais instruments Rīgas pilsētas attīstības, telpiskās plānošanas un būvniecības kvalitātes kontrolei:
 - 1.1. ieviesti stingri ierobežojumi automašīnu domināncei (piemēram, autostāvvietu kvotu samazināšana, aizliegums priekšdārzos un parkos), dodot prioritāti gājējiem, velosipēdistiem un sabiedriskajam transportam.
 - 1.2. noteikti stingri noteikumi par zemes gabalu pārveidošanu un apbūvi, novēršot jaunu, nepraktiski apbūvējamu vienību veidošanu un nodrošinot esošās, bet neatbilstošās izmantošanas likumīgu turpināšanu (aizsardzība esošajiem lietotājiem).

- 1.3. tiek radīta normatīvā bāze jauniem būvniecības veidiem un koncepcijām, piemēram, peldmāju izvietošanai Zunda kanālā un akvatektūras objektu attīstībai (TIN12/TIN13).
 - 1.4. ieviesta stingra līgtspējīgas lietus ūdens apsaimniekošanas (SUDS) hierarhija, kas padara obligātu noteces samazināšanu un decentralizētu infiltrāciju uz vietas (lietusdārzi, caurlaidīgi segumi).
 - 1.5. noteikts obligāts stādījumu īpatsvars (piemēram, 70% Grīziņkalna un Barona pudura zonās, 30% lielās autostāvvietās), lai uzlabotu mikroklimatu un bioloģisko daudzveidību.
 - 1.6. noteikta obligāta koku aizsardzība būvniecības laikā, pieprasot kvalificēta arborista (koku tehniķa) atzinumu par sakņu aizsardzības zonām.
 - 1.7. nostiprināta Centra parku ansambļa aizsardzība, aizliedzot jaunu apbūvi un paredzot vēsturisko telpu, piemēram, bijušās autoostas, atjaunošanu parkā.
 - 1.8. tiek ieviesti vizuāli ierobežojumi (piemēram, peldošās būves nedrīkst aizsegt Akmens tilta klātni, peldošo objektu augstuma ierobežojumi), kā arī tiek noteikta pseidovēsturiska dizaina aizliegšana.
 - 1.9. būvniecības ieceres pilsētībūvnieciski nozīmīgās vietās (piemēram, AB dambis, Eksportostas līcis) ir jāīsteno, pamatojoties uz atklātu arhitektūras/metu konkursu rezultātiem, garantējot augstu arhitektonisko kvalitāti.
 - 1.10. tiek ieviesta prasība jaunbūvēm nodrošināt pagrabu kā auto stāvvietu un patversmi, reaģējot uz politisko situāciju un vienlaikus atbrīvojot virszemi zaļajai infrastruktūrai.
 - 1.11. gājēju tuneļi un patiltes tiek uztvertas kā pilnvērtīgas ārtelpas sastāvdaļas, kuru mērķis ir nodrošināt maksimālu drošību, pieejamību un vizuālo pievilcību.
 - 1.12. tiek noteiktas stingras prasības nožogojumiem, lai saglabātu ainavisko caurredzamību un publisko pieejamību, saskaņojot privātā īpašuma aizsardzību ar publisko interesi.
2. TIAN pārveido Centra parku ansambļa uztveri no atsevišķu parku kopuma uz vienotu, nepārtrauktu, aizsargātu ekoloģisko un kultūrvēsturisko sistēmu. Galvenā stratēģija ir revitalizācija caur zaļināšanu un publiskās funkcijas atgriešana teritorijās, kurās vēsturiski dominējis transports (autoosta, krastmala). Tas palielinās pilsētas klimata noturību un uzlabos mikroklimatu Rīgas centrā.
 3. Grīziņkalna un Barona Izglītības un Sporta Pudurī/Klasterī TIAN uzstāda augstus standartus, kas paredz radikālu pāreju uz zaļo dominanci (70% stādījumu), auto mazināšanu un kultūrvēsturiski nozīmīgu skatu un telpisko vērtību aizsardzību. Abās vietās tiek plānots mazināt automašīnu klātbūtni un palielināt publisko pieejamību, integrējot funkcijas klasteros.
 4. Baznīcas dārzu un Publisko ēku apbūvi teritorijās ar īpašiem apstādījumu saglabāšanas un attīstības noteikumiem nosaka, ka kultūras un publisko ēku teritorijas jāattīsta ar lielu pietāti pret vēsturiskajām un dabas vērtībām. Lai gan tās ir atļautas, tās nedrīkst

dominēt ainavā. Auto tiek pilnībā izspiests no šīm zonām, un tiek noteikta obligāta zaļās zonas minimālā kvota (50%), lai veicinātu mierīgu, un ekoloģiski bagātu publisko telpu.

5. TIAN stingri reglamentē ūdens apsaimniekošanu ar skaidru hierarhiju, dodot priekšroku dabīgiem un decentralizētiem risinājumiem pirms novadīšanas. Savukārt, attiecībā uz tuneļiem un patiltēm tiek pieņemts lēmums investēt to vizuālajā un funkcionālajā kvalitātē, padarot tās par vērtīgu, nevis tikai nepieciešamu publiskās telpas sastāvdaļu.
6. TIAN virza, lai Rīga pārietu uz attīstības modeli, kurā DUS ir perimetra, nevis centra funkcija. Tas atbalsta Rīgas centrālo zonu humanizāciju, veicinot gājēju un zaļās infrastruktūras attīstību, vienlaikus saglabājot kultūrvēsturiskās vērtības.
7. Sagatavotā TIAN vīzija ir radīt kvalitatīvu, demokrātisku, zaļu un noturīgu pilsētvidi, sabalansējot spēkā esošās prasības ar jauniem, inovatīviem risinājumiem, kas pakļauti stingrai saskaņošanai un augstiem dizaina standartiem (metu konkursi AB dambim, Eksportostai, Andrejostai).

3.2. Priekšlikumi paskaidrojuma rakstam

Rīga kā UNESCO pilsēta ir starptautiski nostiprināta ar tās īpašas nozīmes universālo vērtību – Rīgas vēsturisko centru. Lai saglabātu, aizsargātu un attīstītu Rīgas vēsturisko centru šīm un nākošajām paaudzēm, pētījumam izvēlēta vēsturē balstītu risinājumu un vēstures iedvesmota pieeja. Pētījumā veikta padziļināta Rīgas ainavas un ārtelpas vēsturiskā izpēte, identificējot RVC AZ veidojošās vēsturiskās vērtības, principus un kvalitātes mērķus (jā tādi ir identificējami), kurus tālāk plānots nostiprināt RVC AZ teritorijas plānojumā tā iespējot Rīgai unikālo vēsturisko vērtību pēctecību. Tas rada pamatu aizsargāt no globalizācijas nevēlamās vispārinotās ietekmes gan pilsētas mantojuma, gan jaunveides jomā un iespējot Rīgai autentisku vēsturē balstītu risinājumu un vēstures iedvesmota pieeju.

RVC AZ ārtelpu plānojuši, projektējuši, veidojuši un pētījuši izcili profesionāļi, tādēļ analizēta nozīmīgāko profesionāļu inovāciju un ideju vēsture un sniegums, apzinot aizsargājamās un atjaunojamās vērtības, principus un idejas, kas būtu aktualizējamas un pārnesamas RVC AZ TP, papildinot ar konstatētiem nepieciešamiem pilnveidojumiem. Paskaidrojuma raksts ietver risinājumus laika autentisma un vietas gara principos.

Paskaidrojuma raksts strukturēts pēc ainavas urbānisma ainavas slāņu pieejas – no lielākā pilsētas ainavas mēroga uz pilsētas ainavas elementu mērogu - augu un būvētās ārtelpas urbānismu, ceļu (kustības) urbānismu, ūdens urbānismu, reljefa urbānismus un papildināts ar ārtelpas mēbelējuma, elementu un segumu urbānismu.

Ainavas urbānisma tēmās veikta izvēsta izpēte, intentificējot vēstures inovācijas un papildināta ar laikmeta inovācijām. Pētījuma ekspertu redzējums bija pilnveidot un izcelt iepriekšējo paaudžu veikumu un iespējot Rīgai būt laikmetīgai metropolei ar unikālu vēsturisku un vienlaikus laikmetīgu RVC.

Analizēta un iedibināta virkne konceptu, kas nostirina TIAN. Parku sistēma, Krustojumu skvēri, Pilsētas dārzkopība risināta laikmetīga kapsēta kultūra piedāv'ts risinājums veidot

kontemplatīvus Baznīcas dārzus, rosināts dabas audzveidības vairošanai aisargāt un vairot pilsētas savvaļu Zaķusalas Z teritorijā un veidojot pagaidu zaļās zonās, pilsētas pļavas un kopjot parku stādījumus.

Aktualizēta parku Dendroloģiski vērtība un izstrādāti kvalitātes kritēriji.

Aktualizēta dzelzceļa ainavas vieta RVC un izstrādāti priekšlikumi dzelzceļa dzelzceļa aizsargstādījumu veidošanai.

Identificētas Alejas un aleju sistēmas, analizēti vēsturiskie ielu profili un izstrādāts aleju attīstības priekšlikums un Koku režģa stādījumi. Ierosināts drosmīgām pārmaiņām pilsētas ielās veidot parku, dārzu, skvēru ielas jeb gatves un klimata ielas.

Veikta Rīgas kā pilsētas uz ūdens izpēte par Daugavas un tās salu vēsturi. Radīta ūdens teritoriju attīstības vīzija - simboliska vēsturiskās ūdensteces - Rīdzenes atgriešana, 11. novembra krastmala un Vecrīgas sasaiste ar Daugavu un Pārdaugavu, Daugavas kreisā krasta transformācija un Akmens tilts kā ūdens telpas saistošais elements, AB dambis kā kultūras un ūdens rekreācijas telpa, Zaķusalas sasniedzamība, ūdens transports un salas kā dabas parka attīstība, Skanstes sasaiste ar pilsētas ūdens telpu un Skanstes vēsturiskās ūdens struktūras atgriešana, un redzējums Pilsētas kanāla zaļajam lokam un Kārļa baseinam.

Analizētas iespējas un piedāvāti risinājumi ilgtspējīgās lietus ūdens apsaimniekošanas principu ieviešanai RVC AZ.

Aktualizēta Rīgas dabas pamatnes ainava un reljefa būves un to veidols pilsētas ārtelpā.

Papildus lielajam mērogam eksperti apkopojuši Rīgas ārtelpas mēbelējuma, elementu un segumu vēsturi. Sniegts redzējums unikālā Rīgas garā sola atjaunošanai pilsētas ārtelpā, detalizēti aprakstīti nožogojumu veidi. Radīts redzējums Vecrīgas segumu autentiskākam vienlaikus laikmetīgam tēlam.

Kopsavilkums:

- Rīga kā UNESCO pilsēta saglabā savu izcilo universālo vērtību tikai tad, ja attīstība balstās vēsturiskās ainavas izpētē un vietas garā. Pētījums identificē RVC vēsturiskās telpas principus un kvalitātes mērķus, kas nostiprināmi teritorijas plānojumā, lai nodrošinātu pilsētas identitātes pēctecību un aizsardzību pret globalizācijas vienvērdību.
- Ainavas urbānisma pieeja ļāvusi analizēt pilsētas telpu no lielā mēroga līdz detaļai, apvienojot vēsturiskās inovācijas ar laikmetīgiem risinājumiem. Izstrādāti koncepti par parku sistēmu, aleju attīstību, dzelzceļa ainavu, pilsētas savvaļu, ūdens telpas vīziju un ilgtspējīgu lietusūdeņu apsaimniekošanu. Detalizēta ārtelpas elementu izpēte sniedz pamatu autentiska, bet mūsdienīga RVC tēla veidošanai.
- Kopumā pētījums nodrošina pamatu Rīgas vēsturiskās identitātes saglabāšanai un vienlaikus ļauj pilsētai attīstīties kā laikmetīgai metropolei ar unikālu, vēsturē balstītu telpisko raksturu.

3.3. Priekšlikumi grafiskai daļai

Paskaidrojuma rakstā un TIAN noteiktās prasības apkopotas kartēs. Pētījuma ietvaros aktualizēti un izvērtēti 1. pielikumā minētie datu slāņi. Tabulā norādīts arī to ietveršanas shēma vai pamatojums to iekļaušanai citos datu slāņos.

Atbilstoši Pētījuma ietvaros saskaņotajai metodikai sākotnēji tika prognozēta augstāka slāņos ietvertās informācijas detalizācija, kas Pētījuma izstrādes procesā tomēr tika atzīta par pārlietu detalizētu un uz plānošanas attīstības dokumentu mērogu neattiecināma.

Slāņi, kas nav ietverti pētījuma gala rezultāta grafiskajos TIAN un TP grafiskās daļas priekšlikuma materiālos ietverta šī paskaidrojuma raksta 2. pielikumā.

4. PIELIKUMI

1. pielikums - Izvērtētie un aktualizētie slāņi
2. pielikums - Neietvertie slāņi
3. pielikums – Dabīgās noteces un aplūstošas teritorijas lietusūdeņu apsaimniekošanas zonas (lietus plūdu applūsto šajās teritorijas mūsdienās)
4. pielikums – Dabīgās noteces un aplūstošas teritorijas lietusūdeņu apsaimniekošanas zonas (lietus plūdu applūsto šajās teritorijas tuvā nākotnē)
5. pielikums – Dabīgās noteces un aplūstošas teritorijas lietusūdeņu apsaimniekošanas zonas (lietus plūdu applūsto šajās teritorijas tālā nākotnē)
6. pielikums – Zemes gabali ar atļauto apbūves blīvumu 60%
7. pielikums - Jaunā RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma grafiskās daļas priekšlikums "Funkcionālais zonējums un teritorijas ar īpašiem noteikumiem".
8. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA
9. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA1
10. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA2
11. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA3
12. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA4
13. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA5
14. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA6
15. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA7
16. pielikums – Dabas un apstādījumu teritorijas ar indeksu DA8
17. pielikums – TIN11 teritorijas "Laivu un jahtu ostu teritorijas"
18. pielikums – TIN12 teritorija "Kompleksas ūdens telpas attīstības teritorijas"
19. pielikums – TIN13 teritorija "Peldmāju teritorija"
20. pielikums – TIN14 teritorija "Kompleksi risināmas teritorijas"
21. pielikums – TIN41 teritorija "Kultūrvēsturiski nozīmīga, autentiska pilsētvides teritorija"
22. pielikums – TIN51 teritorija "Aizsargājamas ūdens ainavas zonas"
23. pielikums – TIN52 teritorija "Teritorijas ar īpašiem apstādījumu saglabāšanas un attīstības noteikumiem"

24. pielikums – TIN71 teritorija "Nacionālās un vietējās nozīmes infrastruktūras attīstības teritorija"
25. pielikums – Jaunā RVC un tā aizsardzības zonas teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi ar pielikumiem:
 - 25.1. pielikums - Baznīcas dārzi, priekšdārzi, pilsētas pļavas un neapbūvējamie pagalmi
 - 25.2. pielikums - Valsts un vietējās nozīmes dižkoki, alejas
 - 25.3. pielikums - Krastmalu veidi, publiski pieejamās ūdensmalas, piestātnes
 - 25.4. pielikums - Stādāmo koku sortiments
 - 25.5. pielikums - Koeficienti brīvās zaļās teritorijas aprēķinam
 - 25.6. pielikums - Invazīvo sugu saraksts, kuru izmantošana nav pieļaujama RVC AZ
 - 25.7. pielikums - Krastmalu krastu stiprinājumu šķērsprofili.
 - 25.8. pielikums - Dabīgās noteces un applūstošās teritorijas. Lietusūdeņu apsaimniekošanas zonas
 - 25.9. pielikums - Īpašā režīma zonas robežas
 - 25.10. pielikums - Gājēju ielas, gājēju prioritārās zonas, gājēju iekškvartālu savienojumi, pasāžas
 - 25.11. pielikums - Pilsētbūvnieciski nozīmīgas teritorijas un elementi
 - 25.12. pielikums - Koku vizuālā novērtēšana.

1. pielikums.

Nr.	Slāņa nosaukums	Avots	Darba uzdevumā kā aktualizējams	Karte, kurā slānis ietverts	Komentārs
1.	Ieteicamā pasāža	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «GĀJĒJU IELAS, GĀJĒJU PRIORITĀRĀS ZONAS, GĀJĒJU IEKŠKVRTĀLU SAVIENOJUMI, PASĀŽAS»	Izvērtēts esošais slānis. Atribūtu laukā "Avots" norādīts vai pasāža ir no spēkā esošā RVC AZ TP vai kā Pētījuma priekšlikums. Pētnieku ieskatā, jaunu pasāžu izveidošana ir skatāma kompleksi ar gājēju savienojumu veidošanu, neierobežojot to izveidi, ja tiek nodrošināt gājēju brīva pārvietošanās Laukā "Saglabājams" ar vērtību "Nē" ir norādītas pasāžas, kas būtu risināmas kā iekškvartāla gājēju savienojums.
2.	Esošs parks vai skvērs	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Grafiskās daļas priekšlikums "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM", kā arī attēlots TIAN pielikumos kā fona dati	Nemot vērā plānošanas dokumenta būtību kā uz nākotnes attīstību vērstu dokumentu nevis esošās situācijas fiksējošu, kā arī ņemot vērā, ka plānojums nav attīstības vai investīciju programma, pētnieku ieskatā, kā arī ņemot vērā MK 240 prasības un TAPIS elastību, nav nepieciešams atdalīt esošus no plānotiem parkiem. Attiecīgi esošie un plānotie parki ir ietverti kā DA un DA1 teritorijas. Atbilstoši pētnieku priekšlikumam izveidotas 9 Dabas un apstādījumu apakšzonas. Slāņa "Dabas_un_apstādījumu_teritorijas_shp" atribūtu tabulā laukā "Avots" norādīts vai objekts ir esošs spēkā esošajā RVC AZ TP, Pētījuma priekšlikums vai ienests no kāda lokālplānojuma. Laukā "Esošs_parks" un laukā "Jaunv_park" norādītas vērtības "Jā/ Nē/ Neattiecas". Attiecīgi pie vaicājumiem: - "FZ_nosauku" = 'Skvērs' OR "FZ_nosauku" = 'Iekškvartāla skvērs' AND "Esošs_par" = 'Jā' – iespējams atlasīt esošus skvērus; - "FZ_nosauku" = 'Parks' OR "FZ_nosauku" = 'Centra parku ansamblis' OR "FZ_nosauku" = 'Klusais parks' AND "Esošs_par" = 'Jā' – iespējams atlasīt esošus parkus.
3.	Jaunveidojams parks vai skvērs	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Grafiskās daļas priekšlikums "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR	Slāņa "Dabas_un_apstādījumu_teritorijas_shp" atribūtu tabulā laukā "Avots" norādīts vai objekts ir esošs spēkā esošajā RVC AZ TP, Pētījuma priekšlikums vai ienests no kāda lokālplānojuma. Laukā "Esošs_parks"

				ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM", kā arī attēlots TIAN pielikumos kā fona dati	un laukā "Jaunv_park" norādītas vērtības "Jā/ Nē/ Neattiecas". Attiecīgi pie vaicājumiem: - "FZ_nosauku" = 'Skvērs' OR "FZ_nosauku" = 'Iekškvartāla skvērs' AND "Esošs_par" = 'Nē' – iespējams atlasīt jaunveidojamus skvērus; - "FZ_nosauku" = 'Parks' OR "FZ_nosauku" = 'Centra parku ansamblis' OR "FZ_nosauku" = 'Klusais parks' AND "Esošs_par" = 'Nē' – iespējams atlasīt jaunveidojamus parkus.
4.	Perspektīvā transformējams skvērs	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Grafiskās daļas priekšlikums "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM", kā arī attēlots TIAN pielikumos kā fona dati	Līdzīgi kā ar esošajiem un plānotajiem parkiem, Pētnieku ieskatā nav lietderīgi tos atdalīt no citiem skvēriem. Attiecīgi tie ir integrēti slānī "Dabas_un_apstādījumu_teritorijas.shp". Slāņa "Dabas_un_apstādījumu_teritorijas.shp" atribūtu tabulā laukā "Transformējams skvērs" ir norādītas vērtības "Jā/ Nē", tādējādi norādot uz spēkā esošajā RVC AZ TP transformējamajiem skvēriem. Attiecīgi ar vaicājumu ""Transform_" = 'Jā'" var atlasīt transformējamus skvērus.
5.	Neapbūvējams pagalms	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠDĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NEAPBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Pētījuma ietvaros izvērtēts esošais datu slānis. Ar datu lauku "Avots" norādīts objekta avots "Spēkā esošais RVC AZ TP/ Pētījuma priekšlikums" Pētnieku ieskatā kā jauns neapbūvējams pagalmis piedāvāts tikai viens.
6.	Zemes gabals ar atļauto apbūves blīvumu 60 %	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Paskaidrojuma raksta pielikums "ZEMES GABALI AR ATĻAUTO APBŪVES BLĪVUMU 60%"	Pētnieki iesaka slānis integrējams attiecīgā apbūves funkcionālajā zonā, to nosakot kā funkcionālās zonas/apakšzonas apbūves parametru. Pētījuma ietvaros sniegts priekšlikums paplašināt zonu, kur kā apbūves parametrs "blīvums" nosakāms maksimālais blīvums 60%. Izveidots attiecīgs datu slānis un piedāvāts karti «Zemes gabals ar atļauto apbūves blīvumu 60 %» ietvert jaunā plānojuma paskaidrojuma raksta pielikumā. Jauno zonu identificēšanai izveidots lauks "Avots" ar vērtību «Pētījuma priekšlikums». Atribūtu laukā "Saglabat" ar vērtību "Nē" norādīti objekti, ko Pētnieku ieskatā jākorģē – priekšlikums dots laukā "Piezīmes"
7.	Zemes gabals ar īpašiem apstādījumu saglabāšanas un attīstības noteikumiem	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠDĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NEAPBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Aktualizēts atbilstoši aktuālajam kadastram. Priekšlikums jaunu teritoriju noteikšanai nav, 4 objekti pārnesti uz citiem slāņiem – 3 uz baznīcu dārziem, viens uz laukumeida krustojumiem. Laukā "Saglabājams" vērtība "Nē" norāda uz objektiem,

					kas tika pārcelti. Laukā "Piezīmes" sniegts īss komentārs par izmaiņām.
8.	Priekšdārzs	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠDĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NE-APBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Izvērtēts esošais slānis. Papildināts esošais slānis ar datu lauku "Veids" un vērtībām "Vēsturisks priekšdārzs/ Jauns priekšdārzs". Tā pat slānis papildināts ar lauku "Avots", kura vērtības norāda vai objekts ir jau spēkā esošajā RVC AZ TP vai Pētījuma priekšlikums.
9.	Pagalma augļu dārzs	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		Pētnieku ieskatā katrs koks RVC AZ ir vērtību. Ņemot vērā, ka Pētījuma priekšlikums ir atteikties no ainaviski vērtīgu koku termina, tā vietā lietojot paplašinātu jēdzienu, arī augļu koki un pagalmi ar tiem būtu jāvērtē pēc tādas pašas metodikas. Attiecīgi priekšlikumi jaunu pagalmu ar augļu dārziem noteikšanai netiek sniegts. Tā vietā Pētnieki ierosina, ja tiek saglabāta kategorija "Pagalmu augļu dārzs" to attiecināt uz konkrētu zemes gabalu neveidojot jaunas ģeometrijas.
10.	Ielu un laukumu apstādījumi:	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "VALSTS UN VIETĒJAS NOZĪMES DIŽKOKI, ALEJAS"	Atbilstoši pētījuma metodikai, tiek piedāvāta jauna pieeja – veidojama pakārtotas aleju sistēmas (Alejas_Ur.shp), koku režģi un aleju apkaimes (Aleju_apkaimes.shp). Aleju sistēmas noteiktas TIAN 2. pielikuma priekšlikumā, prasības noteiktas TIAN. Aleju sistēmas un koku režģi noteikti TIAN 2A. pielikumā.
10.1.	Saglabājamie un kopjamie ielu stādījumi				
10.2.	Rekonstruējamie ielu stādījumi				
10.3.	Atjaunojamie un jaunveidojamie ielu stādījumi				
10.4.	Ielu stādījumi ar augu konteineriem un vītēnaugiem				
10.5.	Apstādījumi laukumos un ielu telpā	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Grafiskās daļas priekšlikums "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM", kā arī attēlots TIAN pielikumos kā fona dati	Aktualizēts slānis "apst_laukum_ielu_ter.shp". Pētnieku ieskatā teritorijas iekļaujamās kā dabas un apstādījumu teritorijas ar attiecīgiem indeksiem. Slānī laukā "Piezīmes" norādīts, kurā DA teritorijā attiecīgais objekts ietverts.
10.6.	Valsts nozīmes dižkoks	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «VALSTS UN VIETĒJAS NOZĪMES DIŽKOKI, ALEJAS»	Statusu nosaka MK noteikumi. Pētījuma ietvaros nav veikts koku novērtējums. Pētījumā ietvertā informācija no DAP datu bāzes «Ozols» uz 2025. gada novembri.
10.7.	Vietējas nozīmes dižkoks	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «VALSTS UN VIETĒJAS NOZĪMES DIŽKOKI, ALEJAS»	Statusu nosaka Pašvaldības saistošie noteikumi. Pētījuma ietvaros nav veikts koku novērtējums. . Pētījumā

					ietvertā informācija, kas saņemta no Pašvaldības
10.8.	Ainaviski vērtīgs koks	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Nav ietverts, neatbilst pētījuma secinājumiem	Atbilstoši pētījuma metodikai, tiek piedāvāta jauna pieeja – koka vērtības noteikšanā ainaviskā vērtība ir tikai viens no kritērijiem. Atbilstoši pētnieku ieskatam, no atsevišķa kritērija “Ainaviski vērtīgs koks” lietošana būtu jāatsakās. Attiecīgi Pētnieku ieskatā slāni nav lietderīgi aktualizēt. Informatīviem nolūkiem tas saglabājam esošajā veidolā.
11.	Krastmalas:	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «KRASTMALAS VEIDI, PUBLISKI PIEEJAMĀS ŪDENSMAKŠĻĀS, PIESTĀTNES»	Pētnieku ieskatā ir optimāls un atbilstošs risinājums Slānis “Krastmalas.shp” papildināts ar Kārļa baseina krasta stiprinājuma risinājumiem: – stiprināta krastmala ar apstādījumiem; – vertikāli stiprināta krastmala. Slānis “Krasta_dabisko_ainavu_zona.shp” papildināts ar Zaķusalu kā «Krasta dabisko ainavu zona»
11.1.	Dabiska, nestiprināta krastmala	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		
11.2.	Slīpi stiprināta krastmala ar cieto segumu	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		
11.3	Stiprināta krastmala ar apstādījumiem	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		
11.4	Vertikāli stiprināta krastmala	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		
11.5.	Krasta dabisko ainavu zona	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		
12.	ielu teritorija:				
12.1.	laukums	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Grafiskās daļas priekšlikums “FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM” – LM, kas pārnesti kā DA teritorijas, TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠ DĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NE-APBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Izvērtēts esošais slānis, sniegts priekšlikums par tā saglabāšanu vai pārņemšanu uz DA teritoriju. Slānī “Laukumi2.shp” izveidots lauks «Saglabāt» ar vērtībām “Jā/ Nē”. Pie vērtības “Nē” laukā “Piezīmes” norādīta jaunā funkcionālā apakšzona. Slānī “Dabas_un_apstādījumu_teritorijas_.shp” un “Laukumi2.shp” saglabāta sasaiste spēkā esošajā RVC AZ TP indeksiem LM. Vienlaikus norādāms, ka laukā “Saglabāt” vērtība “Jā” norāda, ka saglabājama kā “Transporta teritorija”.
12.2.	gājēju iela	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «GĀJĒJU IELAS, GĀJĒJU PRIORITĀRĀS ZONAS, GĀJĒJU IEKŠ-	Aktualizēts slānis. Izveidota sasaiste ar Transporta pētījumu (2025).

				KVARTĀLU SAVIENOJUMI, PASĀ-ŽAS»	
12.3.	ielas ar prioritāti gājējiem	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «GĀJĒJU IELAS, GĀJĒJU PRIORITĀRĀS ZONAS, GĀJĒJU IEKŠ-KVARTĀLU SAVIENOJUMI, PASĀ-ŽAS»	Aktualizēts slānis "gajeju_iela.shp", saglabāti 3 objekti – Gaiziņa iela, Prāgas iela, Kr. Barona iela, bet izveidotas četras gājēju prioritātes zonas (slānis "Gajeju zona.shp") – Vecrīga, Spīķeri, Centrāltirgus, Republikas laukums.
12.4.	publiskā ārtelpa ārpus ielu sarkanajām līnijām	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā		konkrētizēti/precizēti maršruti, precizēta to kategorija atbilstoši šī pētījuma uztverei. Savienojumi vērtēti kontekstā ar dabas un apstādījumu u.c. objektu sasniedzamību.
12.5.	apstādījumu teritorija – perspektīvā transformējams skvērs	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	Grafiskās daļas priekšlikums "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM", kā arī attēlots TIAN pielikumos kā fona dati	Līdzīgi kā ar esošajiem un plānotajiem parkiem, Pētnieku ieskatā nav lietderīgi tos atdalīt no citiem skvēriem. Attiecīgi tie ir integrēti slānī "Dabas_un_apstādījumu_teritorijas.shp". Slāņa "Dabas_un_apstādījumu_teritorijas.shp" atribūtu tabulā laukā "Transformējams skvērs" ir norādītas vērtības "Jā/ Nē", tādejādi norādot uz spēkā esošajā RVC AZ TP transformējamajiem skvēriem. Attiecīgi ar vaicājumu ""Transform_" = 'Jā'" var atlasīt transformējamus skvērus.
13.	Jaunbūvējams gājēju tilts	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «GĀJĒJU IELAS, GĀJĒJU PRIORITĀRĀS ZONAS, GĀJĒJU IEKŠ-KVARTĀLU SAVIENOJUMI, PASĀ-ŽAS»	Aktualizēts slānis. Papildināts ar gājēju tilta priekšlikumu uz Lucavsalu. Objekta avots norādīts laukā «Avots».
14.	Iekškvartāla gājēju ceļš	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums «GĀJĒJU IELAS, GĀJĒJU PRIORITĀRĀS ZONAS, GĀJĒJU IEKŠ-KVARTĀLU SAVIENOJUMI, PASĀ-ŽAS»	Aktualizēts slānis. Izveidota sasaiste ar Transporta pētījumu (2025), konkrētizēti/precizēti maršruti, precizēta to kategorija atbilstoši šī pētījuma uztverei. Savienojumi vērtēti kontekstā ar dabas un apstādījumu u.c. objektu sasniedzamību.
15.	Vecrīgas silueta un panorāmas uztveres pamatvirzieni, skatu vietas un zonas	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "PILSĒTBŪVNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN OBJEKTI"	Pētnieku ieskatā spēkā esošajā RVC AZ TP ir optimāls risinājums, jaunu priekšlikumu nav
16.	Daugavas kreisā krasta telpisko an-	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "PILSĒTBŪVNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN OBJEKTI"	Pētnieku ieskatā spēkā esošajā RVC AZ TP ir optimāls risinājums, jaunu priekšlikumu nav

	sambļu uztveres virzieni un zonas				
17.	RVC un tā aizsardzības zonas apbūves silueta ainavas uztveres virziens no Daugavas akvatorijas	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "PILSĒTBŪVNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN OBJEKTI"	Pētnieku ieskatā spēkā esošajā RVC AZ TP ir optimāls risinājums, jaunu priekšlikumu nav
18.	Vertikālais akcents RVC un tā aizsardzības zonas ielu perspektīvēs, tā uztveres virzieni	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "PILSĒTBŪVNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN OBJEKTI"	Pētnieku ieskatā spēkā esošajā RVC AZ TP ir optimāls risinājums, papildināts ar skatu no Zaķusalas
19.	parki, skvēri un laukumi kā nozīmīgi RVC telpiskās kompozīcijas elementi un ainavas uztveres vietas	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "PILSĒTBŪVNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN OBJEKTI"	Ietverti atbilstoši dabas un apstādījumu teritoriju kategorijām.
20.	nozīmīgs telpisks akcents RVC teritorijā	Spēkā esošais RVC AZ TP	Jā	TIAN pielikums "PILSĒTBŪVNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN OBJEKTI"	Ietverti atbilstoši Pētījuma rezultātiem.
21.	Funkcionālais zonējums:				
21.1.	Dabas un apstādījumu teritorijas	Pētījuma priekšlikums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀRĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Atbilstoši pētnieku priekšlikumam izveidotas 9 DA zonas : • DA – parks (A1, A5, A26) • DA1 – klusais parks (A4, A6, A25) • 23DA2 – skvērs (A9, A28, A12, A16, A14, A21, A15, A11, A7, A13, A22, A8, A19, A29, A40, A38, A37, A41, A42, A35, A36, A32, AA33, A31, A39) • DA3 – iekškvartāla skvērs (A17, A18) • DA4 – Centra parku ansamblis (A3, A2) • DA5 – ūdensmalas • DA6 – nelielas platības zaļās teritorijas/ ielu apstādījumu joslas (piem., Skanstes lokālpilnošanas teritorijas) • DA7 – kapi • DA8 – dzelzceļa apstādījumu josla

					Izveidots jauns slānis "Dabas_un_apstadijumu_teritorijas.shp" Uzsverams, ka pētnieku ieskatā dzelzceļa apstādījumu josla šobrīd kalpo tikai kā diskusijas aizsācējs par iespējamo zaļo, publiski pieejamo teritoriju gar dzelzceļu (dzelzceļa josla risināma kompleksi ar drošības jautājumiem, būvju nojaukšanu un apstādījumu ierīkošanu ņemot vērā ļoti ierobežoto joslu). Atbilstoši iepriekš minētajam, izveidots slānis ar funkcionālās zonas DA pamatzonu un apakšzonām. Slānim izveidots atribūtu lauks «Avots» ar vērtību «Pētījuma priekšlikums», kas norāda uz pētījuma priekšlikumiem Kā arī pāreju no iepriekšējā plānojuma teritoriju apzīmējumiem uz jaunajiem saglabāts lauks «Kods» ar norādītu vecā plānojuma apzīmējumu.
21.2..	Ūdeņu teritorijas	Pētījuma priekšlikums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Atbilstoši pētnieku priekšlikumam izveidotas 5 Ū zonas. • Ū – Daugava • Ū1 – kanāls (<i>bij. Ū3</i>) • Ū2 – Kārļa baseins (<i>bij. Ū3</i>) • Ū3 – Kīleleina grāvis • Ū4 – ar objektiem saistītais ūdens Izveidots slānis "Udenss_teritorijas.shp". Spēkā eosša RVC AZ TP Ū1 un Ū2 piedāvājums risināt kā TIN teritoriju.
21.3.	TIN teritorijas	Pētījuma priekšlikums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Pētījuma priekšlikums ir noteikt 11 TIN teritorijas
21.1.1.	TIN11 - Laivu un jahtu ostu teritorija	Pētījuma priekšlikums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = "TIN11"

				ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	
21.1.2.	TIN12 - Kom- pleksas ūdens telpas attīstī- bas teritorijas	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN14'"
21.1.3.	TIN13 - Peld- māju teritorija	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN13'"
21.1.4.	TIN14 - Kom- pleksi risinā- mas teritori- jas	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN14'"
21.1.5.	TIN41 – kul- tūrvēsturiski nozīmīga, au- tentiska pil- sētvides teri- torija	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN41'"
21.1.6.	TIN42 – RVC_NR_8327	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN42'"
21.1.7.	TIN43 – RVC Nr. 7442	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN43'"
21.18.	TIN44 – UNESCO	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN44'"
21.1.9.	TIN51 – aiz- sargājamās ūdens ainavas zona	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN51'"
21.1.10.	TIN52 – teri- torijas ar īpa- šiem apstādī- jumu saglabā- šanas un attī- stības noteiku- miem	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR ĪPAŠIEM NOTEI- KUMIEM"	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN11'"
21.1.11.	TIN 71 Vies- turdārzs - re-	Pētī- juma priekšli- kums	Nē	Grafiskā daļa "FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS ĀR	Atlase veicama pēc vaicājuma "TIN_Nr" = 'TIN71'"

	zervēta teritorija Hanzas šķērsojumam			ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	
22.	Ansamblji	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠDĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NE-APBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Ietverti esošajā RVC AZ TP noteiktie un papildināti Pētījuma priekšlikumiem
23.	Baznīcas dārzi	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠDĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NE-APBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Ņemot vērā pētnieku priekšlikumus, izveidots jauns datu slānis "Baznīcas_darzi.shp", kas ietver ap baznīcām esošus un jaunveidojamus baznīcu dārzus, kas minēti 1.6 pielikumā (tabulā).
24.	Pilsētas pļavas	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN pielikums «BAZNĪCAS DĀRZI, PRIEKŠDĀRZI, PILSĒTAS PĻAVAS UN NE-APBŪVĒJAMIE PAGALMI»	Izveidots jauns datu slānis Pilsētu_pļavas2.shp", kurā ietvertas RVC AZ reģistrētās pilsētas pļavas
25.	Aleju sistēmas/ aleju apkaimes/ vēsturiskas alejas/ vēsturiskās alejas	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN pielikums "VALSTS UN VIETĒJĀS NOZĪMES DIŽKOKI, ALEJAS"	Atbilstoši pētījuma metodikai, tiek piedāvāta jauna pieeja – veidojama pakārtota aleju sistēma (Alejas_Ur.shp), aleju apkaimes (Aleju_apkaimes.shp). Aleju sistēmas noteiktas TIAN 2. pielikuma priekšlikumā, prasības noteiktas TIAN.
26.	Ūdens maršruti un pietātnes	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN pielikums "PUBLISKI PIEEJAMĀS ŪDENSMALAS, PIETĀTNES"	Atbilstoši Pētnieku priekšlikumiem un Transporta pētījumam (2025) izveidoti vairāki slāņi - Maršruti.shp, regulāra marsr piet.shp, termināla_pietatnes.shp un peldvietas.shp
1. 27,27	Applūstošās teritorijas intensīvajās lietusgāzēs/ ilgstpējīgo lietus noteikumu apsaimniekošanas risinājumu zonas	Pētījuma priekšlikums	Nē	Paskaidrojuma raksta pielikums	Sniegts priekšlikums iespējamajiem lietusgāžu modeļiem. TIAN priekšlikumā noteiktas prasības.
28.	Sarkano līniju korekcijas	Pētījuma priekšlikums	Nē	"FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Ņemot vērā Transporta pētījuma (2025) risinājumus, Grafiskās daļas priekšlikuma kartē attēlotas sarkano līniju korekcijas vietās, kur tika skartas DA teritorijas.
29.	Kultūrvēsturiski vērtīgs pagals un dzelzceļa aizsargstādījumi/ stādījumi un	Pētījuma priekšlikums	Nē	"FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Ietverti slāņi "Ēku apstādījumu teritorijas".

	aizsargstādījumi dzelzceļa telpā				
30.	Tirgus skvērs	Pētījuma priekšlikums	Nē	"FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Vidzemes tirgus ietverti slānī "Ēku apstādījumu teritorijas". Centrālīgum noteikts skvērs.
31.	Gājēju un velo tuneļi	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIN pielikums "PILSĒTBŪ VNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN ELEMENTI"	Atbilstoši mēroga noteiktībai ietverti esošie.
32.	Nozīmīgas kāpnes	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIN pielikums "PILSĒTBŪ VNIECISKI NOZĪMĪGAS TERITORIJAS UN ELEMENTI"	Atbilstoši mēroga noteiktībai ietvertas.
33.	Kanāls	Pētījuma priekšlikums	Nē	"FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN TERITORIJAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM"	Ietverta kā Ūdens teritorija.
34.	Pasāžas stacijas un autoostās	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN pielikums «GĀJĒJU IELAS, GĀJĒJU PRIORITĀRĀS ZONAS, GĀJĒJU IEKŠKVRTĀLU SAVIENOJUMI, PASĀŽAS»	Ietvertas esošajā TP noteiktās un papildināts.

2. pielikums. Neietvertie slāņi.

Slānis	Avots	Darba uzdevumā kā aktualizējams	Pamatojums slāņa neizveidos
Arheoloģisko kapsētu teritorija	Pētījuma priekšlikums	Nē	Secināts, ka no detalizācijas viedokļa nav optimāli veidot atsevišķu dabas un apstādījumu teritoriju un noteiktas prasības. Informācija nepieciešamības gadījumā ietverama jaunā TP paskaidrojuma rakstā shematiski.
Jumta dārzi virs pazemes autostāvvietām	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN noteiktas prasības. Funkcionālās zonas vai objekta izveide Pētījuma 3. posma laikā netika konstatēta.
Villu apbūves teritorija parku perimetra zonā	Pētījuma priekšlikums	Nē	Secināts, ka nav lietderīgi izdalīt šādas teritorijas un veidota atsevišķu dabas un apstādījumu teritoriju. Prasības caur ansambļu u.c. teritorijām.
Autoostas laukums vai skvērs	Pētījuma priekšlikums	Nē	Secināts, ka no detalizācijas viedokļa nav optimāli veidot atsevišķu dabas un apstādījumu teritoriju un noteiktas prasības. Informācija nepieciešamības gadījumā ietverama jaunā TP paskaidrojuma rakstā shematiski.
Intermodāla satiksmes mezgla laukums vai skvērs	Pētījuma priekšlikums	Nē	Secināts, ka no detalizācijas viedokļa nav optimāli veidot atsevišķu dabas un apstādījumu teritoriju un noteiktas prasības. Informācija nepieciešamības gadījumā ietverama jaunā TP paskaidrojuma rakstā shematiski.
Aizsargjoslas ap iespējamās arheoloģiskās kapsētas vietu	Pētījuma priekšlikums	Nē	Nemot vērā, ka nav ietvertas arheoloģiskās kapsētas, arī aizsargjoslas ap tām nav noteiktas.
Jumta dārzs	Pētījuma priekšlikums	Nē	TIAN noteiktas prasības jumtu dārzu veidošanai. Risināms saistībā ar apbūves teritorijām – ietverams kā izmantošanas veids. Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Ziemasdārzs	Pētījuma priekšlikums	Nē	Ietverams kā viens no atļautajiem izmantošanas veidiem gan apbūves, gan apstādījumu teritorijās. Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Kopienas dārzs	Pētījuma priekšlikums	Nē	Pētnieku ieskatā neatbilst Pētījuma detalizācijai. Nepieciešamas papildus izpētes un sarunas ar kopienas. Atbilstošākais risinājums - apkaimes konceptlāns.
Pārejas kopienas dārzs	Pētījuma priekšlikums	Nē	Pētnieku ieskatā neatbilst Pētījuma detalizācijai. Nepieciešamas papildus izpētes un sarunas ar kopienas. Atbilstošākais risinājums - apkaimes konceptlāns.
Nepārveidotas dabas pamatnes	Pētījuma priekšlikums	Nē	Atsevišķi nav izdalītas. Attiecinātas uz Zaķusalas Z daļu, kurā saglabājama dabiska dabas pamatne.
Stāvvietu stādījumi	Pētījuma priekšlikums	Nē	Prasības ietvertas TIAN. Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Salas/ pudura stādījumi	Pētījuma priekšlikums	Nē	Ietverts tekstuāli un TIAN, atbilstoši pētnieku ieskatiem, jānosaka apkaimju konceptplānos, lokāplānos, tematiskajos plānos, būvprojektos

Solīters	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Pētnieki secinājuši, ka neatbilst Pētījuma mērogam. Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Ielu koki pēc vainaga mērķa formas	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Pētnieki secinājuši, ka neatbilst Pētījuma mērogam, lai veidotu datu slāni. Paskaidrojuma raksta jautājums.
Potenciāli dižkoki	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Pētījumu ietvaros nav veikta dižkoku, t. sk. potenciālo dižkoku noteikšanas – informācija ir mainīga, nosakāma būvprojektēšanas vai citas saimnieciskā darbības laikā.
Atpūtas, sporta un vingruma laukumi	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Atsevišķa funkcionālā zona nav izdalīta. Vispārīgi ietverts zem dabas un apstādījumu teritorijām. Pētnieku ieskatā, informācija pārāk detāla teritorijas plānojuma līmenim. Kā atļautais izmantošanas veids ietverams apbūves un DA teritorijās, izvērtējot konkrētās vietas trokšņu prasības.
Suņu pastaigu laukums	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Popienas telpa	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Dzeramā ūdens brīvkrāns	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Tualete	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Ielu segumi	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimeju konceptlānos.
Patīltes	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimeju konceptlānos.
Dabā balstītiem risinājumiem izvēlētas vietas	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimeju konceptlānos.
Ietusdārzs, ūdensdārzs	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Sedimentācijas dīķis	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Apzaļumotais jumts	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimeju konceptlānos.
Mākslīgs mitrājs	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimeju konceptlānos.
RVC un tā AZ zonas atbilstoši klimata un biodaudzveidības mērķiem	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka atsevišķs zonējums nav nepieciešams, Integrēts citos slāņos visā teritorijā
Fitotehnoloģiju dārzi (piesārņotu zemju un ūdeņu sa- nācijai)	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimeju konceptlānos.

Ūdens dārzi un parki	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimju konceptplānos. Pie- dāvāts veidot Kārļa baseinā, kas iekļauta TIN.
Uzlādes parks	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls. Atbilstošākais risinājums -apkaimes konceptlāns.
Daudzstāvu autonomvietnes stādījumi	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Pazemes autonomvietnes jumta dārzs	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Veloceliņu stādījumi	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimju konceptplānos.
Velostāvvietas	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Secināts, ka risināms apkaimju konceptplānos.
Valsts nozīmes arhitektūras pieminekļa ārtelpa	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.
Vietējās nozīmes arhitektū- ras pieminekļa ārtelpa	Pētījuma priek- šlikums	Nē	Detalizācijas līmenis slāņa veidošanai pārāk detāls.